Nagy-Kanizsa Hatodik évfolyam. 25. szám, september 1-én 1867.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdászat, tudomány és művészet köréből.

Megjelen:
Minden hó 1-én, 10-én, és 20-kán egész iven.
Szerkesztői iroda és kiadó hivatal:
WAJDITS JÓZSEF könyvkereskedésében.

Előfizetési föltételek:
Helyben házhoz hordással és vidékre postán küldve:
Egész évre: 4 frt. — kr.
Fél évre: 2 „ — „
Évnegyedre: 1 „ — „

Hirdetések
A hat hasábos petitsorért 1-szőr 7 kr.
2-szor 6 és minden további beiktatásért 5 kr.
Bélyegdij minden egyes beiktatásért 30 kr.
A „Nyilt téren"
egy petit sor beiktatási dija 10 kr.

Előfizetési pénzek és hirdetések,
ugy szintén a lap szellemi tartalmát illető közlemények,
valamint vidéki levelek, bérmentve a kiadóhivatalhoz küldendők NAGY-KANIZSÁRA.

N.-Kanizsa-barcsi vasut.

E hó 16-án tisztelgett városunk küldöttsége gróf Mikó Imre közlekedési s közmunkaügyi minister ur ő Excellentiájánál, élő szóval is támogatandó azon felterjesztéseket és tiltakozásokat, melyek ezen vasut eddig tervezett helytelen iránya s indópontja ellen e város részéről beadattak. Mint a küldöttek jelentéséből értesülénk, ő Excellentiája nemcsak a legnyájasabb leereszkedő fogadásban részesité a küldöttséget, hanem a sérelmek orvoslására magas személyes közbenjárását megajánlá. — Igy tehát mégis csak lehet reményünk, hogy a hatalmas ellenség és némelyek konok megátalkodottsága daczára méltányos és igazságos ügyünk diadalra jutand!

Mivel mégis a küldöttség jelentéséből ugy értesülénk, hogy azon ministeri hivatalnok ur, kit ő Excellentiája kegyes volt felvilágositás adásra berendelni, javaslatunk ellenében két indokot állitott fel, nem késünk ezen nehézségeket eloszlatni annyira, a mennyire nekünk, kik segéd eszközökben szükölködnek, módunkban áll.

Az hozatik ugyanis fel: 1-ör, hogy a N.-Kanizsa-barcsi vasutvonal indópontja s iránya már a bécsi cs. k. kereskedelmi ministerium altal véglegesen engedélyeztetvén, söt legfelsőbb szentesitéssel is ellátatván, és mint ilyen adatván át a magyar kormánynak, ennek többé nem áll módjában azon változtatni. Mint a folyó é. Junius 27-én Somogy s Zala megyék, ugy városunk küldöttjei által beadott tiltakozó okiratban kifejtetett, mi ezen körülményben megnyugszunk, és nem kérünk olyat, melyet csekély nézetünk szerint megadni többé nem lehet, és éppen azért nem is szorgalmazzuk többé e vonalnak Somogy szivén keresztül Ih.-Berény felé leendő vezetését, hanem kérelmezzük egyedül azt, a mit szerény felfogásunk szerint megadni a magas kormánynak jogában áll és a mi a fennforgó körülmények között még minden érdeket legjobban kielégitene, mert tudtunkkal az 1867-ik évi ap. 10-ki állam szerződvénynél más okmány e vasut iránt nem létez, ebben pedig a déli vasut-társaságnak engedély adatik N.-Kanizsa s Kottori közötti kiindulási ponttal Barcsig egy szárny-vonalat épiteni, nincs tehát ezáltal még elzárva azon lehetőség, hogy e vonal ugyan N.-Kanizsa-Kottori közötti, de Sz.-Miklósnál és nem Mura-Kereszturnál ágaztassék ki, s a surdi völgyön végig vezettetvén egyetlen csekély vizválasztó domb átmetszésével épittessék tovább a Dráva völgybe, hol már a déli vasut-társulat által tervezett vonallal egyesülne, azt pedig annál bizonyosabban hiszszük elérhetőnek, mert sokkal könnyebb az épitkezés, kevesebb költségbe kerül, és nem veszélyes, holott a déli vasut-társulat által tervezett légrádi hegy alatti kerülő mind ezen előnyökben szükölködik.

2-or. A déli vasut-társulat ferde tervezetét azon egyetlen plausibilisnek látszó indokkal támogatja, mintha ez az általunk javaslottnál rövidebb lenne; azonban ez sem áll, mert a két tervezet Berzenczétől egészen Zákány alá meglehetősen egy irányban haladna, s csak itt fordulna az általunk tervezett vonal egyenesen északi irányban Nagy-Kanizsa felé, holott a másik nyugoti irányban a légrádi meredek hegyet megkerülve térne be Mura-Keresztur alá.

Meglehet ugyan, hogy a vaspálya Mura-Kereszturig néhány száz öllel rövidebb lenne, mint Sz.-Miklósig, (noha a kezeink között lévő egyetlen adat: a katonai mérnöki kar által készitett térkép szerint azt is kétségbe vonjuk, miután ezen térkép utmutatása szerint a Dráva völgyében Zákány s Gyékényes közötti azon ponttól számitva, hol a két tervezet elágazik, a két távolság nagyon egyenlő, sőt épen laicus szemünk ugy észleli, mintha a sz.-miklósi vonal lenne a rövidebb) de ha mindjárt valóságban néhány öllel hosszabb is lenne Sz.-Miklós felé, mint Mura-Kereszturig, ugy legalább ³/₄ mértfölddel hoszszabb a kerülő innét vissza Sz. Miklósra, hol mindkét tervezet minden esetben ismét találkozik.

A déli vasuti társaság ugyan, mint értjük, ugy okoskodik, hogy a teherszállitás lévén a főczikk és jövedelem forrás, ez pedig főkép e tengerfelé gravitálván, előtte csak az lehet irányadó, hogy a tengerhez Mura-Keresztur közelebb fekszik, mint Sz.-Miklós.

Ha már figyelembe nem vennők is halhatatlan emlékü legnagyobb hazánkfia gr. Széchenyi István azon tervét, mely szerint az összes vasuti hálózat kulcsának az ország szivében fekvő fővárosnak kell lenni, a déli vasut-társaság fennebbi okoskodását csak ugy fogadhatnók el helyesül, ha aláirnok saját azon hazánk kárára vezető törekvést, melyet eddig a déli vasut-társaság követett. Mely, t. i. Fiume háttérbe szoritásával egész kereskedelmünket Triestben czélozá összpontositani.

Ugyan is elfogadva a magyar királyi közlekedési ministeriumnak e hó elején nyilvánosságra bocsátott félhivatalos czikkeiben felállitott azon nézetet, hogy a fiumei vasuti összeköttetés indópontja Zákány alatt legyen, kénytelenek vagyunk tagadni, hogy az Adria drága gyöngye Fiume a vasutnak Mura-Keresztur alá vezetésével akár Buda-Pesthez, akár az alföldhez közelebb lenne, mint az általunk javasolt irányban; mert parallel vonal épitésére hazánk képtelen lévén a tengerreli összeköttetés, csak N.-Kanizsán át létesithető; ha innét a fiumei vonal az idéztünk félhivatalos czikk szerint Zákány és Kapronczán át vezetendő Zágrábba, ugy maga a déli vasut-társaság se fogja józanul állithatni, hogy (az egyenes vonal lévén a legrövidebb) a surdi völgyön át Zákány legalább 1 mértfölddel az általunk javasolt irányban városunkhoz közelebb ne lenne, mint Mura-Keresztur felé a légrádi hegyet megkerülve? a mennyivel pedig ez uton hozzánk közelebb esik, igen természetesen Pesthez is.

Az ugynevezett alföldi pálya iránya a pécs-barcsi és barcs-zákányi részletek által elég érthetően kijelölve lévén, az mindkét tervezet szerint csak nem Zákányig egy vonalban halad, tervezetünkre tehát a távolabbságot csak azon egyetlen esetben lehet reá erőszakolni, ha a végczél nem Fiume, hanem Triest! mert a mi javaslatunk szerint is a Kaproncza felé Zágrábba vezetendő pálya Gyékényes és Zákány között talán ¹/₄ mértfölddel még rövidebben lenne kiágazandó, ennek tehát a költséges és veszélyes légrádi hegy alatti kerülővel semmi dolga s ezen milliókat elnyelő épitkezésnek csak azon egy esetben van értelme, ha arról van szó, mint lehessen legrövidebb uton az alföldet Triesttel s nem Fiuméval összekötni, pedig ezt a déli vasut-társaságon kivül igen keves[illegible] mája alatt, egyesült honpolgárok közöl óhajtani.

Ha bár tehát bennünket a Pester Lloyd 183 ik számában megjelent félhivatalos czikk hivatlan vádlóknak és önzőknek nevez is, mind a mellett ez alaptalan gyanusitást vissza utasitva, nyugodt lélekkel biztositjuk az érdemes czikkiró urat, hogy bennünket önérdek nem vezet, hanem mint hazánk e vég vidékén lakó polgárai honfiui kötelességünket hiszszük csak teljesiteni, a midőn egyetlen tengeri kikötőnk háttérbe szoritására irányzott eme ferde tervezet ellen küzdünk; sőt arról is biztosithatjuk, hogy városunknak specialis érdeke legfeljebb csak annyiban kerül tekintet alá, a mennyiben a tervezet helybenhagyásával a déli vasut-társaság közvetve fel lenne mentve azon szerződésszerü kötelezettségétől, mely szerint minden városunkat érintő vonalai indópontjánál a városi közönség által e célra egyesektől kisajátitott, és a társaságnak ajándékozott pályaudvarnak kell lenni, pedig ha a magas kormány reményünk ellenére a társaságot e kötelezettségétől felmentené, ugy a kártéritési igények jogalapja is elenyésznék.

Hiszszük tehát most már, hogy minister ur ő Excellentiája magas közbenjárásának sikerülend a költséges és ferde tervezet félrevetését keresztül vinni, helyette az általunk javasolt olcsóbb és könnyebb — de nem hosszabb — vonal épitését kieszközölni, s hir szerint a már legközelebb megkezdendő munkálatokat egyetlen parancs szóval beállittatni, ez által Somogy és Zala megyék, ugy N.-Kanizsa város indokolt tiltakozásának érvényt szerezni, s a méltányos s jogos kivánatot a lehetőség határain belől kielégitvén, a kedélyeket megnyugtatni.

Perczel Mor N.-Kanizsán*).

E hó 10-én volt szerencsénk megyénk zala egerszegi választó kerületének egyhangulag megválasztott képviselőjét, Perczel Mor honvéd tábornokot, kit fivére Perczel Pál volt honvédszázados, jelenleg Tolnam. főbirája s a keszthelyiek kisérték — körünkbe tisztelni. Bár hivatalosan semmiféle ünnepély rendezve nem volt, mégis ezer számra tódult a nép minden polgári állás, vallás és nemkülömbség nélkül a pályaudvarba, ugy annyira, hogy ennek elég tág udvara a tömeget befogadni nem vala képes. Legelőször a kocsiból kiszálló honfit a város nevében annak birája Babochay János ur fogadá, néhány meleg szavakkal a kedves vendéget a város határán üdvözölvén. Utánna a zászlók alatt cocárdákkal diszitett honvédsereg nevében Inkey Kázmér honvéd őrnagy és Kisfaludy ..... honvéd százados szónokolt, megható szavakkal tolmácsolván azon örömöt, mely a honvédséget a 18 évi száműzetésből hazatért legkedvesebb tábornokai egyikének látása következtében elfogá. Végre a választó kerület küldöttsége nevében Háry József főügyész ur emelte szavát, ki magasztos elragadottságában a nap hősét a szentek sorába avatá. — A megőszült testileg gyenge alkatu, de nem nagy idő [illegible] szenvedés lelkét meg nem öregité, sőt megifjusitá, mert mind azon terjedelmesebb szónoklatokat és üdvözleteket azonnal rögtönözve megválaszolá. — Sajnáljuk, hogy a velős beszédet hűen közölni nem áll módunkban, de a mennyire emlékszünk a szives fogadás megköszönése után abban culminált, hogy iparkodand a honvédségnak azon helyet és állást megszerezni, mely őtet méltán megilleti, s biztositani az országnak egy független önálló hadsereget, mert, ugymond, a mely nemzetnek mai időben nincs önálló tekintélyes hadserege, az függetlenségét alig képes fenntartani. Megköszönte továbbá a legnagyobb hazafi diszneveé, ugy a szentek közé avatást, mivel ugymond veszve van azon nemzet, mely csak egyes személyekre támaszkodhat, a hazának igen sok kitünő fiára van szüksége, hogy egy oszlop kidülésével az egész épület romba ne dőljön; ő egyébbiránt 18 évi tapasztalatait és tanulmányait a közös haza javára fel fogja használni, s hazánk sok kitünő fiaival egyesülten iparkodand a 19 évi szenvedés alátt dézta bajokat orvosolni; ezáltal, ha nem is a szentek, ne legalább azok közé jutni, kikről a történelem mint jó hazafiakról megemlékezik. — Következett azután a társas ebéd, mely alatt a felköszöntések sorát ismét Babochay János városunk birája nyitá meg, a többi közt felemlitvén azon időket is, melyeket az oszorai lefegyverzés után Perczel Mor mint parancsoló tábornok e városban töltött, és végül egy eredeti rendelvényt mutatván elő, melyet azon időben hozzája mint nemesztöri századoshoz intézett és a melyet ő minden hadi törvényszékkeli fenyegetés és terrorismus daczára a mai napig ereklyekint hiven megőrzött. A többi felköszöntések között a Letenye vidékiek nevében Novák tót-szerdahelyi plébános ur által mondottat emlitjük fel, ki elmondá, hogy azon időben a letenyei kastély két ellenkező parancsnoklő tábornoknak szolgált főhadi szállásul, az egyiknek vendégszeretetből, a másiknak kényszerűségből, t. i. kedves vendégünk, és utánna báró Jellachich horváth bánnak; az előbbiről csupán annyit jegyezvén meg: „de mortius nil nisi bene."

Perczel Mor látszólagos testi gyengesége s az ut fáradalmai növelte kimerültsége [illegible]

---

*) E czikk utolsó lapunk bezárása után küldetvén be, azt többé abban közölni módunkban nem állt. Szerk.

csára rögtön válaszolt és kiemelé, ha valaha az ország függetlenségét, szabadságát, nemzetiségét vagy területi épségét [illegible] tálná fenyegetni, s e miatt a h[illegible] mezőn leendő megjelenését ig[illegible] kardjával is kész szolgálni [illegible] hiszi, hogy a szükség ugy hozván [illegible] honvéd sereg maradványai nem[illegible]ak ép oly lelkesülten fognának a zászló alá sereglani, mint valaha, hanem buzdító szavuk és példájuk az ifju nemzedéket is felserkentené.

Az egész ebéd alatt a termet nagy néptömeg lepte el, a díszhelyet elfoglalt tábornok mellé pedig [illegible] honvéd, — zászlótartó a nemzeti lobogóval állitá fel magát, általában az egész ünnepély a legnagyobb rendben folyt le. — Ebéd után nem sokára megszólalt a jelző harang, vendégünk a vonathoz lépett, és a [illegible] éljen kiáltások között Egerszeg felé eltávozott.

Azok előtt, kik talán Perczel multját nem ismervén, különösnek fogják találni, miért részesül épen ő a többi hazafiak között kiváló megtiszteltetésekben, szükségesnek látjuk felemliteni, hogy ő mint rettenthetlen bátor Katona a honvédség tiszteletét — mint a táborozás minden nyomorait híven osztó bajtárs szeretetét vivta ki magának, — a közpolgárság előtt pedig azért nyert oly sok becsülést, mivel Perczel Mór volt az, ki 1848-ig folyvást a szabadabb eszmék mellett küzdött, 184[illegible]-ben honszeretetének legfényesebb példáit adá, a haza javáért eltürvén mind azon méltatlanságokat, melyeket ellenében az akkori kormányférfiak elkövettek, sőt valahányszor a hadak istene neki nem kedvezett, és e miatt a parancsnokságtól felmentek, iparkodott uj sereget gyüjteni, s a hazának szolgálatokat tenni.

A ki előtt tudva van az ozorai diadalom, hol Perczel 7—8000 embert és 12 ágyut el fogott, ismeretes a bácska bánáti táborozás, mely által 6 hét alatt ezen egész vidéket az ellenségtől kitisztitá, s az átvett 12 ágyu helyett 55 öt átadott, nem fog álmélkodni a Perczel személye iránti különös tisztelet felett, főleg ha még meggondolja, hogy ő egy kiterjedt családnak — 12 élő gyermeke van — feje, melyet külföldön is illően eltartani s nevelni képes vala! és mindezen nyomasztó körülmények között szeplőtlen honszeretetét híven megőrzé; méltó tehát arra, hogy a polgári erény legnagyobb jutalmával a nemzet bizalmával megtiszteltessék.

[illegible] hogy a [illegible] az ország bölcsei között méltó helyét ismét elfoglalandja, és mi csak szerencsét kivánhatunk egerszegi szomszédainknak, kik ily jeles képviselő által fognak az országgyülési tanácskozmányokban részt venni.

Nyilt válasz

a kaposvári névtelen tudósitónak.

A „Pesti Napló" és „Magyarország" f. é. augustus 20-ki számában, egy később más hazai lapokban is, egy névtelen levelező, — kinek kö[illegible] egyébként a felvett oroszlán [illegible] dacára is ráismerek, — becsületemet melyen sértő rágalmakat közlött, melyek tartalma szerint: alólirt mint elszerzője több rendbeli előfizetési pénzeknek, mint volt [illegible], irodák stb. Robos István által szerkesztett 1868-ki naptárba szánt s rám vonatkozó caricaturákat a nyomdába, majd a [illegible]

[illegible]

rint felhivtam pénzeik átvételére, tanuskodik továbbá az általunk [illegible] visszaküldött el[illegible], mely kezeim [illegible] van.

A [illegible] előfizetők kielégitése tekintetében [illegible] igazolja Cs. [illegible] levele, mely [illegible] szól:

[illegible]vár, [illegible] 19. 1867.

Soraidra, melyeket csak tegnap kaptam kezemhez annál is inkább sietek válaszolni, hogy nemcsak igazolásodul, de megnyugtatásodul is szolgáljon az érdembeni nyilatkozatom.

Előfizetőink, illetőleg aláiróink megleszek általam levél utján nyugtatva, nálam két vidéki előfizetési levél van, egyik szigetvári 17 ft. 40 krral, másik marczali 5 frt. 40 krral és 4 db. kaposi 6 ft. 20 krral, mely összeget e jövő hó 10-ig a neked járó 8 ftal okvetlenül elküldendek, a többiekét pedig aprilhó 15-ig szintekielégiteni becsületbeli kötelességemnek tartandom.

Ez az egész, miről nem volt érdemes valóban oly fenyegetésszerű hangon szólanod stb. Császár Titusz m. k."

Becsületesebben senki sem járhat el.

A rágalom azon részére, hogy a helybeli nyomdába betörve, onnét Robos által szerkesztett naptárbeli karikaturákat „elemeltem" szolgáljon tanuságul a csatolt s eredetben nalam levő nyilatkozat:

„Nyilatkozat. Alólirt ezennel kijelentem, hogy Némethi Ignácz Somogymegye aljegyzője az én nyomdámba, mely Kaposvárott egyetlen s melyben Robos István ur által szerkesztett naptárak is nyomatnak, soha be nem tört s onnét semmiféle nyomtatványt el nem emelt, el nem orzott. Ezt az igazság érdekében lelkiismeretesen bizonyitni kötelességemnek tartom. Kaposvár, augustus 27. 1867. Bittermann Ede m. k. kaposvári könyvnyomda tulajdonos. Előttünk: Schröder Sándor m. k. Morauchik Lajos m. k."

A harmadik részét illetőleg a rágalomnak, hogy t. i. Robos után bottal leskelődtem volna, — hivatkozom a kaposvári közönségre, mely életembe, mint nyilt könyvbe tekinthetett mindig, hivatkozom a hatóságra és Robos urra magára, ki igen jól tudja, hogy utána nem leskelődtem hanem, miutan az ellenem elkövetett sértés után követelt elégtételt Robos ur megnem adta, — őt nyilvános helyen többek jelenlétében és szemtül szemben . . . de ez nem tartozik ide.

Ez válaszom a t. közönséghez, itélje meg: a rágalmazó vagy én mondtam-e igazat!?*)

NÉMETHI IGNÁCZ.

Tolnai levelek.

VI.

T. szerkesztő ur! Örömmel irom e sorokat: mert a mennyei gondviselés érnünk, látnunk engedte megyénk azon fiát büszkeségét, a nemzeti szent szakadság dicső bajnokát, — látni ismét szinről szinre azon nemes arczot, ki hosszu 18 éveken keresztül számüzve hazájától, arra minden perczben szeretettel gondolt vissza. Értem Perczel Móricz honvéd tábornokunkat, — ki f. hó 0. közörömünkre Tamásin keresztül utazván, az éjt kedves főbiránknál töltven, másnap reggel bandérium-kiséretében tova utazott Zala-Egerszegre. Felette fájlaljuk, hogy megérkezése váratlan, levén csak ugy meglepetten érkezett. Tán ezt a nem tudtuk volna, ha a casinó helyiségén kitüzött nagy lobogó nem figyelmeztet bennünket. Istenem! mily galambősz most ama dicső harczias arcz, melyről a hazaszeretet és az annyiszor hangzott „előre fiaim!" tükröződött vissza! hiszen ha tekintetünk egy tisztes fősz ősz fürtein megáll, valjon nem jut-e eszünkbe, hogy a fehér szálak ezer megtört remény és nehéz küzdelemnek nagy áron vásárolt ezüst szálai? Valjon tiszteljük-e méltólag az ily aggokat, s nem feledjük-e, hogy az élet eme ősz bajnokai gyakran nehezebb harczukat vivtak a számüzetés nehéz keserü napjaiban, mint a dúló csatákban?

Midőn a gyötrelem sötét zivatara elvonult s az éles fájdalom kitombolá magát a szivben s a feleslegessé szenvedély, mint lecsendesült folyama a kiállott harczoknak, nem áradozik többé, e midőn fájó és bubligi[illegible] érzet [illegible] nyugszik a kebelben, valjon nem kell-e azt tisztelettel csodálnunk? Valjon nem kell-e önkénytelenül meghajolnunk, midőn az ember képes már önmagán felül emelkedni, s győzelmet vive az üldöző sors felett, békével néz vissza az élet mult viharaira, s türelem hittel nyugodtan várja, mig sirja szélén az utolsó lány szót, mely még emlékeitől is megfosztja? — Hajoljunk meg e tisztes kor, e fehér fürtök előtt! . . . . Dicséretére válik a tamási előljáróságnak, hogy taraczklövések közötti kisérő el azt, kinek életért imádkozni mindennap kell magyarnak kötelessége! Boldog Zalamegyeiek; csak egyet irigylünk tőletek, azt, hogy Perczel a ti követetek, vagy inkább örüljünk! De térjünk át most más tárgyra is, miutan itt nálunk ujság ugy sincs egyéb, ha csak azt megem itom, hogy mult hó 29-én a szomszéd Ozora mezőváros [illegible] volt, [illegible] nem [illegible] A [illegible] vizhullám rohant bőszülten a hegyekről le, s amit utjában talált, magával sodorda. A házak ablakain hatolt be a bősz hullám, a 7 ember [illegible] áldozata; egy egész száraz malom; fél öl négyszögü fatuskók, s 10—15 mázsányi köveket, ugy hömpölygetett a hullám. Borzasztó látvány volt a mint két mészárosnak kocsit ragadott az ár, rajt a mésa felolvadva ropogott. A nem rég felállitott Mária-szobrot — mely Ozorának dísze volt — talapjával együtt magával sodorta. A viz oly magasan állt, hogy az amugy is emelkedett helyen álló templom főbejárása előtti lépcsők közül csak két felső látszott ki a vizből. A községi határt a jég semmivé tette. Az nap a martinczai pusztán Bisics báróné urnak egy 2500 keresztet számláló buza-asztagát a villám sujtván, elégett, Bizony, szomoru ujság.

Szoljunk valamit Siófokról is, hol épen közel 300 fürdő vendég élvezi a saison alatt magyar tengerünk üdítő hullámai kedvességét; évenként élénkebb e fürdőhely; de nem is csuda mer annyira emancipálódik már is, hogy Bárány uram azt sem tudja, minő étlapot szerkeszszen vendégei számára, annyit mondok, hogy drágább konyha és pincze Füreden sincs. Épitik valahára a siófoki mesteri lakot, ez is a ritkaságok közé számitandó. Több ujság Fokon nincs. A gabona ára fennáll Siófokon, tiszta buza mérője 4 frt. 89 kr. 5 frt., rozsé: 3 ft. 50—60 kr., árpáé: 1 frt. 60—70 kr. Zabé: 80—90 kr. Eladásra elegot visznek, és el is kél.

Megtekintettem az ádándi vásárt is, hol Dömény Pali kedves barátomnak segitettem a czédula házban csak annyit, hogy az általa irt marhás leveleket beporoztam. Beállit két czigány kupecz, hogy a jegyző irjon a passusra, a passus azomban gyanus levén — ők elutasittattak. De a czigány csak nem akar elmenni s egyre felém tekintget, mignem én is küldtem őket odább. Az egyik more ugyan hitte is a pajtást mondván: gyere má no a pusztaság érje el a fejét annak a pápista forma notáriusnak, ugy sem ád ma, de a megszólitott távozni vonakodván, oda sugja a másiknak olyan formán: hogy én is meghalljam, [illegible]: A tekintetes ur ott ül, nem látod milyen titüi s még is mikkora hivatal van rá bizva"! . . A czigány azonban nem várta, hogy én adjak neki passust.

Voltam még egy párbeszédnek is tanuja: két bedegi ember beszélgetvén, az egyik elkezdi: „E nem-tudom komám uram, ennek az én lovamnak az ugratás szerint már régen le kellett volna vemlezni, azomban a 9 holnapra sincs csikaja. Erre a másik koma nagy bölcsen megjegyzi: „Hm! komám uram nem tudja, hogy most Mátyás ugrása van"!

Az aratást hála Isten bevégezvén, nyomtatg tunk — s az nyomtatjuk [illegible]cinek van, azzal a különbséggel, hogy én nyomtattatok, de nem ám a csősz részt, mert az idén még nem kaptam, ha a másét, levén t. i. alkotmányos csűőpásztor s ha ezen levelemen meg látszik a szalma cséplés, csak is annak tulajdonitsa szerkesztő ur,

Akartam irni a mi tamási sermérő Farkasunkról is, de eppen midőn ezt tenni óhajtám, akkora igen finom jó sert csapolt, tehát most pardon.*)

A viszontlátásig, tisztelője

a tamási csősz.

Levelezések.

Alsó-Lendva, aug. hóban.

A legközelebb mult napokban volt alkalmunk a „Pester Lloyd"-ban olvasni, hogy a pesti német színház valamely tagja vidéken vendégszerepelvén, távozta előtt a jelenlevőktől bucsut vevendő szót emelt a zsidók emancipatioja ellen csak is azért, mivel ezek közül kevesen szerzék maguknak azon örömet, a nagy vendéget minél dusabb dászséggel ellátni az utra. Mi azon hirnek csak nagyon nehezen akaránk hitelt adni a pedig azon okból, mivel oly nagy művészben sokkal is több értelmiséget véltünk, mintsem oly magamagát gyalázó eszmékkel lépjen ki a nyilvánosság elé. S ime s minek akkor hitelt adni nem akaránk, csakhamar ismét lőlött, ha nem is egészen hasonló módon, nálunk.

Folyó hó 6-án érkezett hozzánk Miklósy szintársulata, melynek hire ezen becses lapok által már jóval előbb megelőzte azt, nálunk. A ki a mostani idő nyomasztó terhelt ismeri, bizony nem csodálkozandik azon, mi szerint egy hét [illegible], hol nagyobbrészt szegény kézművesek és kereskedők laknak, nem [illegible] enthusiasmussal fogadták a [illegible] vendéget. A nagy művész azonban, ki [illegible] becsületét, vagy tán jobban érzékenységét [illegible] látta, egyébbel nem enyhithető bosszuságát, miuthogy a vendéglőben néhány intelligens urral találkozván, többek közt mondá: „Hogyan is kivánhatják a zsidók, hogy emancipálják őket, mikor még a magyar művészetet — ez is művészet? — sem támogatják." Véleményünk szerint Miklósy ily formán gondolja magának az emancipatiot: „Ti zsidók csak akkor birhattok egyenlő jogokat honunk többi hitfelekezeteivel, ha nekem hordjátok bár véres verejtékkel szerzett garasaitokat, hogy ezekkel tarthassam társaságomat, melynek tagjai egész éjjelen át fáradoznak a korcsmában ott műveltséget terjesztendők." De hát minek azon rémitő lárma, milyent ötven paraszt, ha részeg is, nem szokott csapni ugy, hogy a korcsma környékén lakók egész éjjel nyugalmat nem nyerhetnek, kipihenni a nap fáradalmait? Oh kedves művészem! nagyon tévedsz, ha a zsidók emancipatióját ily feltételekhez kötve gondolod, mert bár ohajtja is a zsidó az egyenjoguságot, mégsem volna oly gonosz, azt más kárán megvásárolni, mert mi ugy hiszszük, hogy minél több pénze volna társaságodnak, annál többet dinomdánomozna és a sok meg szokott ártani, mi pedig senkinek ártani nem akarván, inkább kerüljük előadásaidat; hisz ily művészeten véleményünk szerint ugy sem okul az ember s annál kevésbé alkalmas az a nép közt műveltséget terjeszteni. Végül hálát adunk az Égnek, hogy a természetet oly bölcsen alkotá; mert ha az egérnek szarva volna, sebes futtában felöklené az embereket. — Sapienti satis. —

Az aratás és egyébb termés nálunk, hála Istennek, szépen díszlett s reméljük, hogy a bortermés is helyre pótolandja azt, mit már néhány év óta megtagadott.

Zala-somogyi hirek.

△ Az augusztus hó 24-én a nagykanizsai fiatalság néhányai által rendezett zártkörü tánczkoszoru, a kellemetlen idő daczára is a legjobban ütött ki, a fesz nélküli tánczmulatság reggeli 4 óráig tartott, s a benne résztvevők elégedetten távoztak el, helytelen tehát a „Kanizsa Oedenburger-Bote" érdemdus ujdondászának azon állitása, hogy a tánczkoszoru nem valami különösen ütött ki, nem akarván az illetővel polemiába bocsátkozni, azért csak annyit jegyzünk meg, miként irhat valaki oly eredményről, melynek tanuja nem lehetett, aztán tudtára adjuk még az illetőnek, hogy a tánczkoszoru nem 25-én, mint a „Bote"-ban állt, hanem 24-én volt.

△ Mult szombaton estve oly rémitő égi háboru vonult el városunk fölött, a milyent már rég nem láttunk, egy villám a másikat érte és fényesen világitá a sötét fekete éjet. Egyszerre erős dördülés és durranás hallatszott, és a sejditésünk, hogy városunkban valahol beütött a villám, megvalósult. Ugyanis tüzlárma következett, hogy az urodalmi ház a főutczában, melyben Hegedüs ügyvéd ur lakik, a villám gyujtása következtében ég, a villám ugyan becsapott annak kéményébe, onnan a bennlevők nagy szerencséjére a födelen, melynek tégláit megrongálá, az ereszcsatornán által a földbe vezettetett. Egy gerenda a padláson ugyan égni kezdett, de a tüz hamar eloltatott.

△ Ugyan azon napon Szt.-Mihály táján oly pusztitó felhőszakadás és jégesőnek lőn szinhelye, melyek a mezőkön és szőlőhegyeken nagy kárt okoztak, a vaspálya pedig több helyen el lett áradva és minthogy a kavics a sinek alól több kimosatott, a közlekedés egy napig félbe lön szakitva. Az esteli vonat Szt Mihályhoz közeledvén, az őrállal megintetvén megállt, szerencséjére az utasoknak, mert ha még két ölig halad a rongált pályán felfordult volna. Az utasok az éjjel a kocsikban háltak, mig más napon kis vasuti kocsikon elszállittattak a Kanizsáról jövő vonathoz.

△ A piarista templom mellett levő árkok egészen Rosenberg és Weliszh házáig fognak téglákkal befödetni. Hát mikor kerül a sor a többi, rothadó posványos folyadékkal telt árkokra, melyekből pestilentialis bűz terjed, hogy valóban csodálatos, hogy a betegek száma mind amellett nem tetemes városunkban.

△ Német szinészek. Hallomás szerint Böhm német szinigazgató Rohicsról városunkba érkezik, hol sept. 7-én kezdi előadásait „Leichte Cavallerie" operettel. Kivánjuk, hogy ugy ne járjon, mint ezelőtt pár évvel.

△ Dalárda. A helybeli derék életre való dalárda szombaton, augusztus hó 31-én dalárestélyt tart a „sörház" kertjében, mely alkalommal, mint halljuk, Grünbaum József, Topliczából visszatérő zenekara működend.

*) Az érintett rágalmat a „Pécsi-Lapok" is adván, kéretik a t. szerkesztőség az igazolás közlésére.

*) Épen midőn e sorokat végzém, robog ezen szeretett kedves ifju, de szép gazdag lelkü főbiránk gyönyörü négyes fogatán, — önkényt azon gondolatra jöttem: Istenem! mekkora a különbség egy alkotmányos főbiró equipageja és a kalucsai között!

Kaposvár.

A városház épitése s magnagyobbitása a mult hetekben tényleg megkezdetett s erélyesen folytattatik, ugyanannyira, hogy a falak még ez évben fedel alá kerülnek. Óhajtandó is, hogy a kozjó s egyéb mellékérdekek nagybani előmozditását nem is emlitve, egy diszes épület álljon a főtéren.

h. Augustus 18-án s 20-án, mint ő Felsége születésnapján és sz. István király ünnepén, fényes egyházi s katonai diszszel mondott misét tartattak, melyeken a város közönsége a legszámosabban vett részt. Első napon a helybeli katonatisztek nagy banquettet rendeztek, s mozsarazás közt talpraesett toasztokat mondtak.

h. M. hó 25 én Roboz István népünnepet rendezett, székvárosi jótékony czélra. Volt mozsarazás, ló-, szamár-, kutya- és chinaigyerek-futtatás, famászás, tüzjáték, verkli, duda és czigányzene, stb. s mindez két hatosért. Ha oly jól mulatott a közönség, mint a nagy plakátok igérték, s akkora volt a jövedelem, mint a plakát, — akkor csak örülhetni a népünnepek minél gyakrabbani rendezésének; amint azonban értesültünk — az ünnep nem volt egyik tekintetben sem egészen kielégitő. Csudáljuk.

h. Bizi Ferkó is hazajött Keszthelyről. Bandája igen erős, játékával megelégszünk, csak kissé szorgalmasabb volna s igyekeznék az ujabb és jobb darabokat betanulni. Hiában, a jót is megúnja az ember, ha folyvást hallja!

h. Virág kanonok Pécsett, különben városunkbeli születésü, a mult hó közepen elhalt. Végintézkedésében, mely számtalan jótékony czélokról emlékezett meg, városunkról sem feledkezett meg, s a helybeli kórodának 1000, a templomnak 200 ftot hagyományozott.

h. Barcson posta állomás állittatott fel, s m. hó 21 től a közlekedes megnyittatott, — mint halljuk, legközelebb Csurgón is életbe lép egy ily állomás.

h. Kisfaludy Sándor siremlékére a sümegi kasino körlratára a városi hatóságnál 8 frtnyi adakozás folyt be. Az adakozók ezek: ft. Komesz György esperes, Kovács Imre, Gaspár Boldizsár, Hönig József, Kovács János, Nöthig Károly, Hempels Imre, Heindlhoffer Antal, Hofekker Ferencz, Schwartz Mátyás, Zusman József, Baboch y György, Heideckeker Pál.

h. Löwensohn Mór helybeli kereskedő pedig, az aggápolda részére, ugyancsak a városi hatóságnál 10 ftot tett le. Követésre méltó példa.

h. Istvándiból és Tabról tüzesetekről vettünk értesitést, melyek szerint Istvándiban egy pajta, Tabon pedig egy ház égett le. Ez utóbbi biztositva volt, de felette magasan és csak kevés idővel előbb, mint a tüz kiütött, mért is a tulajdonos gyanus s ennek folytán vizsgálat alá került.

h. Besenyőn három rabló m. hó 20-án Pap György ottani lakos házára törve, s a tulajdonos fejére zsákot dobva, marháit erővel elhajtották.

h. Beszélik, hogy a kanizsa-pécsi vasut-vonalt illetőleg erősen azon dolgoznak, hogy az Kaposváron keresztül, vagy legalább tehető közel ahoz vezettessék. Nem lehet eléggé kifejeznünk azon örömöt, mely e hir valósulását üdvözölné s azon mondhatlan előnyöket leirnunk, melyek az által városunkra háramlanának.

h. Somogymegye adóhátraléka a legközelebbi összeszámitás szerint nem kevesebb, mint 793,582 ft. s néhány krajczárt tesz ki ezidőben.

h. A helybeli m. nyomdaügy még nem dölt el, s ujabb értesülés szerint pályázat fog nyittatni. Óhajtandó lenne, hogy egy szakértő vállalkozó venné át, vagy állitana fel egy jól berendezett nyomdát, s nem bizatnék szakértelem nélküli vakmerő vállalkozóra e fontos intézet.

h. Tisztelettel figyelembe ajánltatik e sorok irója által a „Pesti Napló"-ban s egyébb hazai lapokban Roboz István által közlött rágalmakra adott nyilt válasz.

Fővárosi és vidéki hirek.

= Gróf Mikó Imre közlekedési minister ő exja f. hó 20 án Szala-Szent-Lászlóra Deák Ferencz latogatására utazott. Ha jól vagyunk informálva, ugy ezen kirándulás czélja sürgős értekezés az erdélyi kérdésben.

= Kórházak nőcselédek számára. A kormány minden nagyobb városban férfi- és nőcselédek számára, mint a „Wr." irja, elkülönzött kórházakat szándékozik felállitani. A kórházak költségei a cselédek által bérökből fedeztetnének, s pedig oly kulcs szerint, hogy minden cseléd havonként egy krajcárt fizetne a közös kórházba; mely összeget negyedévenként a gazda tenné le.

= Klapka a budai szinkörben. — Szombaton a „Zrinyi" előadáskor nagy tüntetésnek volt szinhelye a budai aréna. A sz.-endrei szerbek bejöttek volt s nagy lelkesedéssel zsiviózták a felséges tüzzel eljárt kólót, a szerb a magyar indulókat, a magyar a szerb testvériségre valamint a királyra vonatkozó helyeket stb. Egyszerre a második fölvonás után a zenekar ráhuzza a Klapka-indulót s valaki elkiáltja magát: Éljen Klapka György! erre az egész közönség egy pontra néz s csakhamar páholyokból, zártszékekből mind ide tódul. Az ötödik zártszéksorban ült az est hőse, hosszu megőszült szakálla, mély tüzü szemei mindjárt fölismertették; mellette bájos ifju neje foglalt helyet. Képzelhetlen lelkesedés ragadta el a közönséget, az éljenzésnek, zsiviózásnak vég-hossza nem volt s mind a tábornok, mind neje megilletődéssel köszönék a megtiszteléset. A darab végén ujból elkezdődött a demonstratio s a komáromi hős saját indulójának harsogása s a nagy számu közönség éljenzése közt hagyta el a szinkört, melynek bejáratánál — az elterjedt hirre — nagy néptömeg várta s folyton éljenezte. („E. L.")

= Deák Ferencz a szegedi ifjusági körnek, mely őt olvasóköre védatyjának kérte fel, a következő sorokkal válaszolt, melyeket a „Szegedi Hiradó"-ból közlünk: „A szegedi ifjusági körnek szives üdvözletet! Őszinte köszonettel fogadom el önök bizalmát s a nekem ajánlott megtiszteltetést. Azon társulat, mely a müvelt társalgás örömeivel komolyabb czélt is köt össze, a folytonos müvelődést, ismereteinek társalgás általi szaporitását, az életben annyira szükséges emberismeretnek megszerzését s mindezt a legtisztább honszeretet érzelmeivel övedzi körül: közhasznu társulat, mert előkésziti azokat, kik jövőben hivatva lesznek a haza javát minden irányban előmozditani, előkésziti s képesekke teszi, hogy egykor szent és nemes hivatásuknak annál inkább megfelelhessenek. Fogadják tehát köszönetem ismételt kijelentését, s egy szives óhajtást: hogy Isten áldja önöket s vezérelje utaikban a nemzet becsületének, s a Haza javának emelésére. Őszinte tisztelettel

Deák Ferencz."

Megholtak névjegyzéke.

Julius hóban: Prenn Katalin 7 hetes, S...án ...ó Julianna 55 éves, Plákovics Borbála 79 éves, Mátyás József 10 hón., Horváth Géza törvt. 2 het., Rosár György 33 é., Wolf János 49 é., Szekeres Rozália 6 é., Tóth Erzsébet törvt. 3 é., Bedenek István 1 és Fél éves, Boncsek Dániel törvt. 8 hó., G abner Antal 5 hó. Török Erzsébet másfél éves, C ápári György 3 h., Kurtnecker Lajos 9 é., Molnár Mari 6 é., Farkas Gyula törvt. másfél é., Csizmadia Ferencz 70 é., Máté György 4 ., Papp Antal 1 é., Bedenek Rozália 6 hó., Németh Rozália törvt., 2 hó., Schreiner Lörincz 42 é., Pecsics Júzsef 3 hó.

Augustus hóban: Balko Mihály 29 éves, Sölét János 3 hó., Török Anna 55 é., Perger Károly 56 é., Czibulka Mellita 3 het., Dikovics Teézia törvt., 3 h., Herceg Rozália 2 het., Horváth Péter 4 n., Nagy József 26 é., Strobel János 25 é., Topolics Zsigmond 15 hó., Weber Antal törvt. 1 é., Bistricsányi János 9 n., Kömives Karolina törvt. 10 hó., Imrei Ödön 5 é., Láng ...r Lipót 27 é., ... József 40 é., Molnár Mari 12 n., László Lajos törvt. 9 het. Horváth Paulina 1 h. t. Aszter István het. Horváth János 7 é., Jámbor János törvt. 1 é.

TÁRCZA.

Imám.

Isten, mindenség Istene,
Ki élsz a csillagok felett!
Im térdre hullva esdekel
Szegény, parányi gyermeked.
Hallgasd meg oh! mit ajkaim
Szent zsámolyodhoz hintenek,
A hő imát, mit sóhajim
Feléd buzgón röpitenek.

Az első, legszentebb fohászt
Fogadd küzdő Egyházadért,
Mit meg nem tört a rút pokol —
Bár annyi harcz viharja ért.
Engedd, hogy rendithetlenül,
Örökre álljon a Sion,
Melyből hozzád e lét után
Üdvünk biztos reménye von.

És most — kinek magas kegyed
Fölöttünk fényes trónt emelt,
Kihez hüség és tisztelet
Csatol minden magyar kebelt:
Éltesd a felséges királyt!
Adj neki bölcs észt, jó szivet,
Hogy mint mi őt — szeresse hőn
A törvényt és a nemzetet.

E nemzetet, kinek hazát,
A földön egyetlent adál,
Mit nagygyá tett, de jobb korát
Feldulta a sok pártviszály.
Bocsásd meg neki e bünét,
Mely sujtá annyi éven át,
S őrizd meg, védjed, boldogitsd
A drágán szerzett szép hazát.

Nagy ég hatalmas szent ura,
Ki élsz a mindenség felett,
Im térdre hullva zeng imát
Szegény, parányi gyermeked.
Hallgasd meg oh! mit esdekel
Egyház, királyt s honért szivem;
Milljók nevében kérem azt,
Mondj ament édes Istenem!!!

HAJGATÓ SÁNDOR.

Kanizsa-vár története.

Felolvastatott a kanizsai magyar társalgó körben

Dr. Szakits Nándor által.

Folytatás.

1601-ben már Kanizsa visszavétele megkisértetett.

Ferdinand, Stajer herczege, utóbb mint magyar király, második Ferdinand ugyan is felsőbb megbizás következtében Kanizsa alá vezette seregét, melly 22 ezer gyalog, es hét ezer lovasból állott. Ezek közt volt egy tiz ezer olaszból álló segédhad Aldobrandini Ferencz. nyolczadik Kelemen pápa unoka öcscse vezerlete alatt, de ki már az ostrom megkezdése előtt Varasdon meghalt. Az olasz vezérletben Flaminő Delphino tett utóda. Az olasz haddal jöttek: a mantuai herczeg Gonczaga Vincze, és a florenczi herczeg Medici János, mindezek már augustus hóban Kanizsa megvételére ide érkeztek. A sereg a vár körül táborba szállt. Ferdinand főherczeg lovassai többnyire a bemenetelek közelében helyeztettek el, ő pedig egy csapat magyar gyalogsággal a közel fekvő hegyek alá huzódott.

Az ostrom september hó 10-én megkezdetett, és pedig Herberstein gróf vezenylete alatt. A várvivő készületek Orpheo Gallone fomernök által nagy müvészettel és szorgalommal tétettek; de midőn épen a sánczokban foglalkozva volt, a várból történt szerencsétlen lövés életének véget vetett. Orpheo Gallonenak halála nagy kárára volt az ostromlóknak, minthogy utóda a pápai sereghez tartozó Cesare Porta, sem elődének tudományával, sem pedig szorgalmával nem birt, és ezenfölül az ostrommunkálatok csak addig terjedhettek, meddig a föld homokos volt, és ezen tulmenni csak a legszárazabb nyárban lehetett.

A várban parancsnok volt akkor kis Haszan basa egy 2800 főből álló őrsereg fölött.

Az első két hétben háborgatlanul maradtak az ostromlók, de ezután az őrsereg többször kirontott a várból, és e kirontások alkalmával mindég sok vér folyt, mert mindkét fel nagyon makacsul harczolt.

Egyszer Ferdinand és Miksa főherczegek a mantuai herczeggel s több tisztekkel a fényesen kivilágitott főherczegi sátorban mulattak, és egymás egészségére ittak; a vig poharozást azonban felbeszakitá egy a városból jövő ágyugolyó, mely a sátorba átvén ép a körülállók közt esett le, annelkül, hogy valaki a golyó által sértetett volna.

October hó 28 án három helyen rohanták meg a mieink a várat, de visszaverettek, minthogy az ostromlók rosz állást vönek, és az ostrom is ügyetlenül intéztetett.

Az élelem hiányát is kezdték már napról napra érezni, mivel a számukra érkezett szállitmány, mindég a törökök által elfogatott s felemésztetett.

November hó 15 én a vár ujra minden oldalról teljes erővel lövetett, de siker nélkül. Belülről alig viszonozták egy két lövessel, e neretni látszottak hiabavaló erőködésök fölött, Ferdinand pedig majd megpukkadt mérgében, hogy annyi fáradság után sem birta csak egyetlen egy lépéssel is meg közeliteni czélját, s nem kis mértekben tetézte még felindulását a hirtelen bekövetkezett időváltozás. Három napig szünetlen esett a hó, a negyediken pedig megszünvén; erős hideg és szél váltotta fel. Sátraik, szekereik alig látszottak ki a hófuvatok közül, fájuk meg annyira átázott, hogy óraszámrai kinlódás után se birtak belőle egy kis tüzet éleszteni, s igy egymásra borulva melegitették magukat. Ezen sordon időnek és fagynak három szás ló és tizenhárom száznál több katona esett áldozatul. E csapások közt még azt a hirt is vették, hogy Haszán nagyvezer Fehérvártól egyenesen a szorongatott Kanizsa alá siet; Ferdinand főherczeg tehát, miután a sátrakat, lőporkészletet, a podgyász nagyobb részével felgyujtatta és az ágyukat beszegeztette, mivel igás marha hiányában azokat ugy se vihette magával; Rosswurmot, ki a fehérvári táborból nehány ezernyi haddal segedelmére jött, be se várva, sebes menetben a vár alól a Dráva vidékére visszavonult. Ezen visszavonulással oly annyira siettek, hogy még a betegek és sebesültek közül azokat, kik a sereg után vonulni képtelenek valának, az ellenség dühének vagy könyörületességének kitéve visszahagyták, csakhogy menekvésükben akadályozva ne legyenek.

Vasárnap november hó 18-án napfeljöttkor végezte be Ferdinand, a magyarok jövő királya, utolsó magyar hadjáratát futással Csáktornya felé.

Ferdinand ezen szerencsétlen kisérlete mintegy 2500 ember életébe került.

A keresztény fegyvert Kanizsa ostrománál ért szerencsétlen sorsa Konstantinápolyban nagy örömöt okozott, és e miatt három nappal tovább örömünnepélyek és tüzi játékok tartattak. A szultán egész kiséretével nagy pompaval tartotta bemenetelét Konstantinápolyba az egyik kapun át, a szultán anyja pedig még nagyobb kisérettel és fény-üzéssel egy másik kapun. A diszmenetben husz skarlat posztóval ékesitett diszhintóban szultánnők ültek fedett arczczal, mig a szultán anya fedetlen arczczal mutatta magát a népnek, előtte volt egy pénzzel (ezpres) telt kosár, melyből ő a nép közt tele marokkal dobálta a pénzt, hogy annak öröm-rivalgásait szaporitsa.[1])

1602 ben Kolonics császári tábornok azok által akarta Kanizsát bevenni. Egy franczia származásu katona mint szökevény ment a várba és annak épületeit felgyujtotta. A vár épületei s várossal romba dültek ugyan, de a vár még sem került a mieink kezeibe, mivel az ostromló sereg egy tizenhat ezer fegyveresből álló fölmentési had érkeztének hirére Kanizsa ostromával felhagyni kénytelenitett tett.

1601-ben megint egy kisérlet tétetett a vár bevételére, de ismét siker nélkül.

1646-ban Zrinyi Miklós a költő, Batthány Ádám segélyével Alit a kanizsai basát megverte, és ez érdemiert horvát bánná emeltetett.

Az 1658-ban véletlen kiütött tüzvész a kanizsai várat nagyon megrongálta, s felgyuladt lőportár pedig falait nagy részben romba dönté. A tüz oly nagy kiterjedésü volt, hogy nemcsak a házak, a fegyvertár, élelem és lőszer, hanem még a hidak és kapuk is lettek a lángok martaléka. A tüz okozta hőség oly nagy volt, irja a Chronika, hogy még az ágyukat is olvasztotta, és 500 török s 300 keresztény életébe került.

Zrinyi Miklós használni akarván a törökök zavarát, e várat, melyből a török szünet nélkül háborgatá s fosztogatá a Dráva vidékét, nyomban megszállotta; de annak ostromlásától a bécsi haditanács parancsára a fennállott — bár a törökök által egyre megtört — frigy tekintetéből eltiltatott, s igy az erős vár, mely akkoriban a török uralom legerősebb védbástyáinak egyike volt, s melyet bevenni később annyi erőmegfeszitéssel sem sikerült, ekkor a bizonyos bevételtől megmenekült.

Midön Zrinyi a bécsi haditanács e parancsát kapta, kardját boszujában földhöz vágta s kárpótlásul és a Mura vonal védelmére Kanizsával szembe a Muránál hatalmas várkastélyt kezdett épiteni. Junius hó elején 1661-ben. A várkastély épitése oly titkon oly hamar történt, hogy a várda csaknem felépült, mielött a törökök megtudták, hogy azon dolgoznak. E várkastélyt Zrinyi elődeinek emlékére Uj-Zrin vagy Zerin várnak nevezte.

Köprili Ahmed nagyvezér ennek hallatára mérgében csaknem megőrült s azonnal megparancsolá, hogy a kanizsai basa, mivel a vár épitését elnézte, megfojtassék, s helyébe a megfojtottnak elődét Alit hivta vissza Ázsiából, hogy Zrinyit, és várát megsemmisitse.

Noha ezen várda egész Stajerhont oltalmazta, és e várból a török határt is lehetett pusztitani, ennek felépitését Bécsben még sem látták szivesen, vagy azért, mivel Zrinyinek Bécsben sok roszakarója, söt ellensége, kik közt a leghatalmasabb Montecuculi tábornok volt, vagy pedig, mivel ezen várda a béke feltételei ellen épittetett fel.

1661 ben martius hó elején, miután az akkortájban uralkodott rendkivüli hidegség megszünt, s az előbb járhatlan utak is ujra használhatókká váltak, Zrinyi Miklós, a költő, horvát bán Kanizsa várát akarta ostrom alá venni. E miatt szükségesnek tartotta, a várt előbb kikémlelni, és annak állapotáról és viszonyairól saját szemeivel meggyőződni; mit két szó egy nap 14—15 liszt kiséretében véghez is vitt.

De e kémszemlének terve nem maradott titok a törökök elött, kik is 500 embert küldtek ki, hogy azok valamely rejtett helyről Zrinyi jövetelét lessék, és ha jönne, megrohanják és elfogják, a törökök csakugyan a közeledő Zrinyire rejtek helyökből nagy lármával rohantak, és Zrinyi csak sebes futását horvát lovának köszönhette megmentését egy közel levő erdőbe, de az ellenség zaja oly nagy volt, hogy azt 300 Zrinyi féle lovas meghalván, uruk segitségére siettek s oly vitézül harczoltak, hogy a törökök futásnak eredvén, nagy részt vagy a csatatéren maradt, vagy foglyul esett, a holtak közt egy tetőtől talpig pánczélozott török is találtatott, kinek öve körül egy sokszinü selyem kötél volt tekerve. A foglyok vallomása szerint, ennek kellett volna Zrinyit a kötéllel a nagy vezér elé vezetnie.

Zrinyi most már nem nyughatott, hanem szüntelen törvezett, mikép adhatná vissza a kölcsönt.

(Folyt. köv.)

1) Hon erőffnete Ottomanische Pforte 18. kötet, 349 és 350 lap.

ÜZLETI HIRNÖK.

N.-KANIZSA, aug. 31. A mint előre láttuk, a gabona ára a hét folytán még szilárdabb lett. A kivitelnek még biztosan állapítva, és még nem tudhatni, [illegible] kielégítő alkalmat; megtehet addig [illegible] és Amerika a concurrentiába [illegible] a tavaszig vágott csak september v. októbernek [illegible] létesülhet. A gazdaság csakis a terménynek [illegible], a kereskedelem pedig csak a gyors fordulat és a legkevesebb haszonra számíthatik; hogy [illegible] ne legyen káros befolyással, [illegible] meg. — Gubacs és bőr jelenleg keresett tárgyak. Az elsőnek rosz termése, utóbbinak pedig akadályozó forgalma okai annak, hogy áraik oly magasak.

Jelenlegi árak alsó-austriai mérőként a helybeli piacon: [illegible] 85—88 font 4 frt 60 kr., 5 ft 35 kr. Rozs 78—79 fontos 3 frt 80 kr., 3 frt 80 kr. Kukoricza 84—85 fontos 2 frt 70 kr. Árpa sörfőzéshez való, 70—73 fontos 2 ft. 50 kr. Zab 45—47 fontos 1 frt 10 kr. Pohánka első-rendü 2 frt — kr. Paszuly fehér 4 ft. 30 kr., tarka 3 frt —5 kr. Gubó első rendü mázsája 10 frt 50 kr. Szilvapálinka 20 foku — frt — kr. hordóval együtt. Törkölypálinka 20 foku — frt — hordóval együtt. Méz — frt — kr. Borkő 26 — frt. Nyersbőrök — frt, ökör- és tehénbőrök — frt. és bunabőrök — frt mázsánként.

Borok, fehér és vörös (schiller) 1862- és 1865-ki — vidékünkbeli — termés 8—9 frt. Villányi és szegszárdi fesrte 1866. 10—12 ft. Uj hazai bor vörös (schiller) és fehér 4— frt kr. Balatonmelléki borok 1863- és 1865-iki fehér 12 frt akónként. Viasz 115 frt — kr. Kés — frt — kr. Közönséges gyapju határőrvidéki ára — frt. Fehér rongy ára 8—9 frt kr. fekete 4—4½ frt.

N.-kanizsai piaczi árak augustus 30.

Bors itczéje 24 kr. Lencse itczéje 14 kr. Bab itczéje 4 kr. Köles itc. 8 kr. Burgonya mérője — kr 1 ft 20 kr. Marhahus fontja 17 kr. Juhhus fontja 10 kr. Sertéshus fontja 24 kr. Szalonna mázsája 32 frt — kr. Zsir fontja 40 kr. Lángliszt mázsája 13 frt — kr. Zsemlyeliszt mázsája 11 frt — kr. Kenyérliszt fontja 9 kr. Kukoriczaliszt fontja 5.— kr. Árpadara fontja 20 kr. Köleskása fontja 10 kr. Rizskása fontja 20 kr. Faolaj fontja 60 kr. Repczeolaj fontja 32 kr. Lenmagolaj fontja 40 kr. Uj bor itczéje 10 kr. — Ó bor itczéje 14 kr. Pesti sör itczéje 14 kr. Kanizsai sör itczéje 10 kr. Gabona-pálinka itczéje 40 kr. Törköly-pálinka itczéje 30 kr. Szilva-pálinka itczéje 60 kr. Nyers faggyu mázsája 50 frt. — kr. Öntött faggyu-gyertya fontja 30 kr. Mártott fontja — kr. Szappan fontja 24 kr. 35 fontja 10 kr. Keményfa öle 7 frt — kr. Puhafa öle 6 frt — kr. Nyersfa öle 6frt— kr. Faszén mérője 35 kr. Széna mázsája —frt 80 kr. Szalma m. 50 kr. Kender fontja 40 kr. Len fontja 60 kr.

Bécsi pénzárfolyam augustus 30.

5%metaliques 57.40; 5% nemz. kölcsön 59.—; 1860 ki álladalmi kölcsön 84.—; bankrészvények 6.85; hitelintézeti részvények 180.30; London 124.90; ezüst ágio 122.—; arany darabja 5 frt 94 kr.

Felelős szerkesztő: **Wajdits József.**

HIRDETÉSEK.

Figyelembe venni kéretik! Fontos uj találmány!

Minden irónak

ajánlom az egyedül valódi szabadalmazott **Alizarin-iró-** és **másoló tinta, dupla-másoló tinta. Birmingham Ink** (pompás violakék iró- és másoló tinta), **Anilin tinta, intensiv fekete iroda tinta**, továbbá **veres** és **kék karmin tinta** a legélénkebb szin- és legállandóbb minőségben, készletemet **AUG. LEONHARDI** drezdai és bodenbachi világhirü vegyi gyárából, különböző mennyiségben és legjutányosabb áron.

Fontos az iskolák és hatóságokra.

Atrolith vagy tintakő.

szabad. a cs. kir. osztrák államokra, AUG. LEONHARDI nevezetes gyáraraiból Drezda és Bodenbachban.

Ezen valóban kitünő és felülmulhatlan gyártmány, mely alatt nem a közönséges tintaporok értetendők, hanem mely egyszerü vizzel keverés által, rögtön tetszés szerinti mennyiségben szép fekete iró- és másoló-tintát szolgáltat.

Egyedüli raktár Zala és Somogy megyékre:

WAJDITS JÓZSEF,

iró- és rajzszer kereskedésében N.-Kanizsán.

A „HAZA"

magyar életbiztositó-bank

Pesten,

alakult 1867-ik évben

2,000,000 forint alaptőkével

ajánlja magát **mindennemü élet- és járadék-biztositások átvételére**, továbbá közvetiti az általa alakitott **„túlélési csoportok"**-ba leendő belépést, ezenkivül alkalmat nyujt, a biro-dalomban kizárólag általa kezelt

„temetkezési egyletek"

alakitása által a legszegényebb sorsuak is, a legolcsóbb befizetések alapján elhalásuk esetére, ép ugy temetkezési költségek, valamint ezenfelül hátrahagyott családjuk első szükségei fedezésének biztositására.

Biztositási feltételek s minden e tárgyra vonatkozó felvilágositások **Pesten, a banknál** (Deák Ferencz-utcza 5. szám), vagy vidéken a fő- és alügynökségeknél a legnagyobb készséggel adatnak.

A kötvények kiállitása september hóban kezdődik.

A „Haza" következő kormány alatt áll:

Elnökség:

Gr. Forgách Antal, elnök. **Pulszky Ferencz,** alelnök. **Gr. Nádasdy Lipót,** tiszt. elnök.

Választmányi tagok:

Csapó Vilmos, Kern Leó, Nyiry Jósa,
Ertl Károly, Mandel János, Siráky E. M.
Helitscher Fülöp, Maygraber Ágost, Takácsy Miklós.
Gr. Keglevich Béla, Nádossy György.

Igazgatók:

Grabovszky György, Kohen Jakab,
Koppél L. M., Roessner F. M.

Vezérigazgató: **Kiss Zsigmond.**

Az eddig szervezett vezér- és fő-ügynökségek:

Aradon: Márton Ferencz urnál;
Debreczenben: Szathmáry testvérek,
Eszéken: Lajpczig J.,
Pécsett: Weidinger J. B.,
N.-Kanizsán: Neuberger Mátyás,
Kolozsvárott: Bogdán István,
Kassán: Brilich Ferencz,
Losonczon: Keller D. F.,
Marosvásárhelytt: Novák Bogdán,
Beszt.-Bányán: Kotiers és Rauer,
Szathmáron: Weiss János,
Szegeden: Burger Zsigmond,
S.-A.-Ujhelyen: Világfy Pál,
Székesfehérvárt: Pete Dániel,
Temesvárott: Steinbach J. W.
Zombor: Heindelhofer R.,
Bécs es Prágában: Epstein L.,
Triestben: Weisenfeld J.,
Lembergben: Gablenz Gyula uraknál.

1—3

A „Pesti biztositó intézet",

mely gyors és illedelmes kármegtéritései által általános elismerésben részesül, biztosit a legjutányosabb feltételek és **legolcsóbb díjak** mellett:

tüzkár ellen épületeket és azokban levő ingóságokat, szalmás gabna- és takarmány-készleteket [illegible] alatt vagy szabadon.

jégkár ellen mindennemü földterményeket és

elemi károk ellen minden vizen és szárazon szállitandó javakat.

[illegible] intézet jelen idényben a gazda urakat különösen

a szalma-gabona és takarmány tüz elleni biztositására

[illegible] figyelmeztetni.

Az aláirt főügynökség felkéri ezennel a t. cz. gazda urakat, hogy bizalmukat felmondásával vagy hozzá, vagy annak [illegible] nagyobb helységben levő ügynökeihez fordulni szíveskedjenek. A fölöttébb jutányos föltételekről legna[illegible] adatik felvilágositás.

Kelt Sopronban, 1867. julius havában.

A pesti biztositó intézet soproni főügynöksége.

Müller P.

Hirdetmény.

[illegible] József [illegible] tartozó, a nagy-kanizsai 821, [illegible] 2645, 1907, 1807. h r. számok alatti fekvőségek [illegible] 1495 frtot o. é. tészen, f. évi september [illegible], ha pedig [illegible] be nem igértetnék, folyó évi október [illegible] mindenkor reggeli 9 órakor azon alul is a helyszinén, [illegible] eladatni fognak, a közelebbi árverési feltételek [illegible] Nagy-Kanizsán, julius 27-én 1867.

[illegible] kiküldött végrehajtó.

Hirdetmény.

Nagy-Kanizsa város tanácsa részéről közhirré tétetik, miszerint a városnak jelenleg Fesselhoffer József ur által bérben birt bolti helyisége a felette levő lakással, hozzá tartozó raktárakkal és pinczével 1868-ik évi april 24-étől kezdve három egymást követő évekre, — mégis

A városnak a piaczi helypénz szedési joga.

Hat országos marhavásár tartási joga.

Valamint minden héten szerdán megtartatni szokott heti marhavásári joga 1868. évi Január 1-től számitva három egymást követő évekre, folyó évi October 24-ik napján, reggeli 9 órakor Kanizsa városi tanács teremében, nyilvános árverésen a legtöbbet igérőknek bérbe kiadatni fog.

Mire a bérleni kivánók a bérösszeg utáni tiz százalékos bánatpénzzel ellátva, ezennel meghivatnak; az árverési feltételek a város tanács teremében, reggeli órákban, mindenki által megtekinthetők.

A városi tanács által

Kelt N.-Kanizsán, aug. hó 14-én 1867.

Babochay, városbiró.

Hirdetmény.

Nagy-Kanizsa város tanácsa részéről közhirré tétetik, miszerint a városnak összes erdeiben ez idén termett gubacs folyó évi sept. hó 1-én tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek eladatni fog.

Mely árverésre a vállalkozók elegendő bánat-pénzzel ellátva, azzal hivatnak meg, hogy az árverési feltételek a város tanács teremében reggeli órákban mindenkor megtekinthetők.

A városi tanács által

Kelt Nagy-Kanizsán, aug. hó 14-én 1867.

Babochay, városbiró.

Árverési hirdetés.

A kis-komáromi uradalomhoz tartozó sáncsonyi vendégfogadó folyó évi november hó 25-én Kis Komáromba tartandó árverésen három évre haszonbérbe fog adatni, melyre a venni szándékozók ezennel meghivatnak. A haszonbér kezdetét veendi 1868. évi april hó 24 én. — Kelt Kis Komáromban aug. hó 25. 1867.

1—6

Az uradalmi tiszttség.

Kölcsönpénz részletfizetésre,

kedvező feltételek mellett.

Bővebbet a „Zala-Somogyi Közlöny" kiadó-hivatalában.

Cs. kir. kiz. szab. első amerikai és angol engedélyezett.

ANATHERIN SZÁJVIZ.

Dr. Popp J. G. bécsi fogorvos által feltalált szer a közfigyelmet egészen magára vonta, és napról-napra nagyobb mérvben keresteti k. Daczára annak, hogy számos vegyész vizsgálat alá véve, és semminemü kártékony részt fel nem talált benne, és utánozni kezdték de czéljokat nem érték el, mivel a Popp-féle fogszájvizhöz nem is hasonlithatók; -te hát bebizonyult tény: hogy egy a maga nemében.

☞ A Popp-féle szájviz ugy szólván a fogak életfentartó szere, a legbetegebb fogakat annyira meggyógyitja, hogy nagyobb baj keletkezése egészen lehetetlen; továbbá igen jótékony a foghusra nézve is; és megmenti mindenféle vérzés, daganatol stb. — Tehát nem csodálkozhatunk azon: hogy az anatherin szájviz mindenütt mint legüdvösebb szer elfogadtatott.

Anatherin fog-pép ára 1 frt 22 kr. Fog-ólom 3 frt 10 kr. Fog-por 63 kr.

Fogszenvedőknek.

Ha a száj és fogak tisztán és épen tartása az emberi testnek javára szolgál — mint ezt az orvosok általában előnyösnek mondják — ez alkalommal nem mulaszthatom el dr. Popp ur kitünő Anatherin szájvizét *) mint legüdvösebb szert minden fogszenvedőnek méltán ajánlani. Dr. Popp ur Anatherin Szájvizén kivül nincs gyógyszer, — mely a fogkő, daganat, rothadás stb. ellen segiteni tudna, ez ellenben még az egészségeseknek is — mint védszer — igen ajánlható. Élénkiti, frissiti, és a lehelet tisztasága által főképen gyógyitja a fogakat, sőt még előbbi szinöket is visszanyerik. Eltávolitja a borkőt, megmenti a fogakat az üresedéstől, és gyógyitja a vérző foghust. — Szóval nem lehet eléggé ajánlani ezen áldásdus gyógyszert. H.

Mélyen tisztelt Popp ur!

Kötelességnek érzem magam arra, hogy önnek „Anatherin Szájvizét" *) minden fogszenvedőnek kitünően ajánljam; fogaim folytonosan vérzettek, néhánya üresedett, [illegible] fájdalomban szenvedek, nfalcsakis önnek „szájvize" mentett meg mindezen kellemetlen ájdtoaktól, miért is fogadja legőszintébb köszönetemet,

HELFER LIBERET,
bútorgyár-tulajdonos Bécsben.

Kapható N.-Kanizsán: Fesselhofer József, Welisch, Rosenfeld A., és Rosenberg uraknál.

Wajdits József kiadó-, lap- és nyomdatulajdonos Nagy-Kanizsán.

Nagy-Kanizsa, Hatodik évfolyam. 26. szám, september 10-én 1867.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

széptirodalom, kereskedelem, ipar, gazdászat, tudomány és müvészet köréből.

Megjelen:
Minden hó 1-én, 10-én, és 20-kán egész iven.
Szerkesztői iroda és kiadó hivatal:
WAJDITS JÓZSEF könyvkereskedésében.

Előfizetési föltételek:
Helyben házhoz hordással és vidékre postán küldve:
Egész évre: - 4 frt. — kr.
Fél évre - - 2 „ — „
Évnegyedre - 1 „ — „

Hirdetések
A hat hasábos petitsorért 1-szőr 7 kr.
2-szor 6 és minden további beiktatásért 5 kr.
Bélyegdij minden egyes beiktatásért 30 kr.
A „Nyilt téren"
egy petit sor beiktatási dija 10 kr.

Előfizetési pénzek és hirdetések,
ugy szintén e lap szellemi tartalmát illető
közlemények,
valamint vidéki levelek, bérmentve a kiadóhivatalhoz küldendők NAGY-KANIZSÁRA.

Miért nem áll iparunk jobb lábon?

II.

Ugy hiszem, nem kell bizonyitgatnom, hogy iparunk alantabb fokon áll más országokénál; és hogy hazánkban csekély számu az iparos osztály, arról kis körültekintés után rég meggyőződhetett mindenki. Pedig, ha meggondoljuk, hány ország van oly böven megáldva minden képzelhetővel, mint Magyarország; hány országban találjuk fel együtt az ipar főkellékeit: a nyers anyagot s mozgató erőt (viz, kőszén)! Nálunk ez mind meg van bőségesen: az iparos könnyen hozzá juthat a nyers anyaghoz és olcsón tehet szert mozgató erőre. Honnét tehát mégis e pangás?

Megfelelt már e kérdésre egyik legnagyobb iparosunk: Eötvös József báró az iparegylet gyülésében. Okai t. i.

1. Közlekedési eszközeink: vasutak, csatornák hiánya.
2. A szakoktatás hiánya.
3. A jogbiztonság s egyesülési szabadság hiánya.
4. Az aránytalan adó.
5. Helyes vámrendszer nem léte.
6. Kereskedelmi s váltó törvényeink hiányos volta.

Hogy kevés a vasut, azt ki sem tagadhatja. Hogy ezen mostani közlekedési utak mellett az ipar még ugyan csak nem fog virágozni, az is bizonyos; mert a mily lendületet ad neki a ritka vasut utjában, ugyanannyit a távolabb eső helyeken.

A Dráva elég szép nagy hajozható folyam, csakhogy szabályozni kellene biz azt kissé, aztán akár a dunai gőzösök is könnyen elhaladhatnának rajta. A Balatonon is több elkelne egynél.

Ne csodáljuk tehát, hogy ily lábon áll az ipar nálunk. S meg lehetünk győződve, hogy mig az egész ország vasuti hálózattal be nem lesz szőve, vizeink a közlekedésre előnyösebbé, hajókkal megrakodtakká nem lesznek téve, addig az iparos osztály sem igen haladni, sem szaporodni nem fog, mert ez az első lépés, melyet átugrani nem lehet.

Mi a szakoktatást illeti, az még csaknem egészen ismeretlen nálunk. Vagy talán azt goudolja valaki, a vasárnapi iskolák eléggé pótolják? Pótolják igen, de hiányosan, mert ott is minden inkább meg van, csak a szakoktatás hiányzik. Különben is nem az a czéljok a vasárnapi iskoláknak, azok csak ismétlő órák; de meg nem is lehet, kivánni egy elemi tanitótól, hogy ő minden mesterségből szakoktatást adjon; mert biz nagyon keveset tudunk még arról mondani is, mit csak átalán ismerünk, mit nem is elkerülhetlenül kell, hogy ismerjünk.

Többször megfordultam már magam is a vasárnapi iskolákban. Irat, számoltat, olvastat, kissé magyarázgat is a tanitó egyes mesterségekről; de mi ez a vélódi szakoktatáshoz képest, mit csak rendes ipartanodák adhatnának. S épen mivel ipartanoda helyben nincs, nem képes az iparos gyermekét kiképeztetni, szerény jövedelme nem tutná ki annak más városba adását. Innét van aztán, hogy a fiu nem tud többre menni az apánál, a fiatal iparos az idősebbnél, azaz: nincs haladás, tehát az ipar föl nem virágozhatik! Dictum factum!

Igy mehetnénk sorra, magyarázgatván a többi előszámlált okokat is, melyek az ipar fejlődését akadályozzák. E magyarázatot azonban átugrom, s jövőre még más akadályt mutatok be.

COCLES.

Báró Eötvös József fölhivása

népnevelési egyletek alakitására.*)

Nagyobb fontosságu közügyeink között nincsen tán egy sem, melyre nezve a reformok szüksége oly általánosan elismertetnék, mint a közoktatás.

És ha meggondoljuk, hogy századunkban, midön a nyers erő nagy részben gépek által pótoltatik, s az emberi munkának becse minden téren a munkás értelmességétől s ügyességétől függ, az iparnak kifejlődése is az iparos osztályok müveltsége által föltételeztetik; ha meggondoljuk, hogy a jogegyenlőség elve, melyet utolsó törvényeink kimondottak, mindaddig puszta szó, sőt bizonyos körülmények között csak egy nagy veszély marad, mely az államot fenyegeti, a mig a nemzet azon osztályait, melyek politikai jogokkal ruháztattak föl, azoknak gyakorlására megkivántató müveltséggel nem birnak; ha tekintetbe veszszük jelen állapotainkat, s azt, hogy mily hosszu idő szükséges arra, mig ezen ügyre forditott törekvéseinknek eredményét láthatjuk: igen természetesnek kell találnunk a türelmetlenséget, melylyel a népnevelési ügy minden alkalommal szóba jön.

Senki a buzgóságot, melylyel egyes lapok s egyesek ezen ügyet fölkarolták, senki a követelést, hogy a kormány mindenekfölött erre forditsa figyelmét, nem fogja roszallani.

„Mindezen sürgetésekben csak egy tévedést látok, s ez azon igen elterjedt meggyőződés: hogy a kormány még azon esetben is, ha egész hatalmát s befolyását kizárólag erre forditaná, a közoktatás ügyében mindent vagy akár csak legtöbbet tehetne.

Nem szándékom azon kérdés bővebb tárgyalásába ereszkedni, mennyiben czélszerü és helyes az, hogy alkotmányos országban az egész népoktatás kizárólag a kormány befolyásának engedtessék által. Annyit azonban ki kell mondanom, hogy nézetem szerint a nevelésnek szabadsága alkotmányos országban ép oly lényeges, mint a sajtószabadság, ugyanazon okból s ugyanazon föltételek alatt. E szabadság nélkül a polgárok szellemi kifejlődése erőszakosan egy bizonyos irányba szorittatnék.

És ha a kormánynak főfelügyelési jogát senki sem vonhatja is kétségbe, s ha annak legfőbb kötelességei közé számitható őrködni a fölött, hogy az oktatás jótéteményeiben az ország minden polgárai részesüljenek, de e jogos kötelesség nem terjedhet annyira, hogy az egyeseknek s testületeknek szabadságát e térre korlátolja. Az állam nem mondhat le befolyásáról a közoktatásra, de e befolyást nem rendeltetek, hanem az által gyakorolja legsikeresebben, ha az oktatást egy bizonyos irányban vezetve, a siker által, melyet elömutathat, másokat is azon irány követésére kényszerit.

Ha van feladat, melynek megoldására az állam minden hatalma elégtelen — ez a népnevelés.

Oly feladat ez, melyet csak a nép maga oldhat meg.

Az egyes ember, de még inkább egy nemzet nem élettelen anyag, melyet a leghatalmasabb müvész is tetszése szerint faraghatna képzeletében, előtte lebegő ideáljanak megfelelővé. Az emberi szellem ugy egyéni létében, mint társadalmi közösségében oly önálló hatalom, mely egyedül önmunkásságával fejtheti ki erőit és képességeit.

A népnek csak magának lehet önmagát müvelnie. Egyedül ott fejlődhetik ki életrevaló, önálló, maradandó és az emberi polgárisodásra valóban gyümölcsöző müveltség, hol a müvelődés szükségének érzete a nemzet lelkületében fölébredvén, a polgárok minden osztályainak vállvetett közremüködése által magából az összes nép életéből képződik ki. És ép annyira az állami közhatalom csak segélyezni és gyámolitani képes az egyeseknek és testületeknek idevonatkozó törekvéseit, mint viszont a kormánynak minden legüdvösebb intézkedései is óhajtott siker nélkül maradnak, ha a társadalom közremüködése által nem támogattatik.

Annyival inkább áll ez pedig nálunk, hol a népnevelés jelenleg csaknem kizárólag hitfelekezetek kezében van s onnét a közérzület sértése nélkül ki sem vétethetik; és a hol jelen financziális helyzetünkben semmi kilátásunk sem lehet arra, hogy a törvényhozás a kormányt a népnevelés által szükséges pénzösszegekkel oly böven láthassa el, minőt ez ügynek tisztán állami kezelése igényelné.

Ez itt kifejtett okok által indittatva, szükségesnek tartanám a „népnevelési egyletek" alakitását.

Nálunk a népiskolák majdnem kivétel nélkül egyházi és világi (községek) testületek kezébe vannak. Ez egyletek pedig ama testületek körén ugyszólván kivül álló magánjellemü társulatok leendnek. Valjon ez egyleteknek az iskolai ügyba avatkozása nem fog e legalább látszani jogositatlannak? Azonban a népnevelés végre is az egész nemzet közös érdeke, közös ügye, mely iránt minden egyes polgár jogositva, sőt kötelezve van érdeklődni. Tovabbá a tervrajzból látható, miként ez egyleteknek nem állhat szándokában sem az iskoláknak felekezeti jellemét sérteni, sem azok tanrendszerébe erőszakosan avatkozni. Söt ellenkezőleg oly támogatást nyujtanak, a mely a nevelés minden különböző irányának csak szolgálatot teend. Ezért biztos reménylem, hogy felekezetek és községek szivesen megnyitandják iskoláikat az egylet látogatásai előtt; hogy szolgálatait örömmel elfogadják, mint viszont ők is részükről készséggel segédkeznek az egylet törekvései iránt.

Meggyőződésem szerint a népnevelés mezején gyors és biztos haladásunk csak igy eszközölhető, s talán nem csalódom, midön azon reményemet fejezem ki, hogy miután e hazában gondolkozó ember nem lehet, ki a népnevelés ügyének fontosságat át nem látná; a nemzet jobbjai pártkülönbség nélkül ezen ügy elömozditására velem kezet fognak.

*) Sajnáljuk, hogy e nagy horderejü fölhivás közlésével elkéstünk, s azért már most lapunkban csak kivonatilag hozhatjuk. Szerk.

A keszthelyi szőlőhegyekben.

Alig, vagy igen kevés táj van hazánkban, melyet a természet oly kitünő szépséggel ruházott föl, mint a Balaton melletti tájakat.

A legmeglepőbb változatosságban, gyönyörü erdő és szőlővel koszoruzott hegyek emelkednek a pompás magyartenger tükre fölött, északon ezek, délen aranykalászos síkföld meg-megszaggatva bortermö halmoktól mintegy kereket képez a tükör körül, mely három megye, Zala, Somogy, Veszprém partjait tükrözi vissza.

A partokon föltünö csoportosan, költői rendetlenségben csinos mezővárosok, falvak fehér házfalai, mint a keretbe rakott csillárkövek tünnek elő. Szóval, szépségére nézve Magyarország paradicsomának igen jellemzőleg nevezhető.

Milyen hatással van ez s a természet hason szépsége a kedélyre, szükségtelen mondanom, de annyit még is szabadjon, hogy szép tájakon költőibb, természetességében a magasztosabb; s mondhatni, ábrándos, minden nemes iránt fogékonyabb a nép. Ez a természet adománya; de philosophiai igazság is.

Sajnos! hol a természet ily szépen ajándékoz, gyakran annál kevesbbé használhatja kedvező helyzetet a nép önképzésre (nem értem egész Balaton környéket). És miért? Mert nincs, különben tenni képes szellemének eszköze.

Elvezetem a t. olvasót a Keszthely körüli Gyenes, Dias, Vonyarcz, Vashegy, Cserszeg, Tomaj népes szőlőhegyekbe. De, mert nem czélom tájleirásra szoritkozni, ezen előzmények után, a nevezett helyekeni lakosok iskola hiányáról szóljunk pár szót.

Az emlitett szőlőhegyi helységek népessége pár ezerre tehető, ehhez vannak aránylag gyermekek, kik közöl a tanitásban, fájdalom, igen kevesen részesülhetnek. Neha vetődik ugyan egy-egy egyén, ki mint tanitó, bérelt szobában eltanitgat vagy kontárkodik; azonban a mennyire ezek táplálják szellemiekben az emberi nem zsengéjet, vajmi szerény nyomai vannak. S igy vallási-, mint pedig reáloktatásokban, a többnyire szép, természetes észszel megáldott gyermekek — mondhatlan kárukra — kellőleg nem részesülhetnek.

A lakósok nagyobb része óhajtva emliti, vajha iskolát állitananak! s hiszem, egész készséggel áldoznák fillérik egy részét e czélra, csak vezérük akadna, kit kezdetben az eléje gördülő akadályok ne rettentenének el.

Két ilyen helység, alkalmas helyen (ez nem hiányzik) szépen fölszerelt iskolat állithatna; erről alább fogok szólani.

A tanitó dijazása nem esnék nehezükre, mert népességük annyi, hogy évenként jelentéktelen összeg esnék egy-egy lakósra, és mégis biztosithatnának annyi jövedelmet, hogy sok falusi tanitó fizetésével nemcsak versenyezne, sőt többekét fölül is mulná, igy tanitójuk nem kénytelenittetnék — mint eddig — épitkezéseknél, mint napszámos dolgozni, hogy magát fönntarthassa!

Az itt lakók, igen kevés kivetellel, szőlőtulajdonosok, bor pedig jó terem. Ajánlanának ők pár itczét tanitójuknak, s merjük hinni, hogy a városi szőlőbirtokosok is szivesen áldoznák e közös szent czélra a szőlőhegyiekként megajánlandó collectabort; és ismét nem megvetendő összeget biztositana. A tanitó-fizetést tehát — tán más módokkal is — évről évre, minden érzékenyebb nélkülözés nélkül kiállithatnák.

Most szóljunk az iskoláról.

Az iskola fölépittetéséhez szükséges anyag megszerzése épen nem járna nehézséggel, közel levén a kőbányák. Különben is méltgos gr. Festetich Tasziló ur patronusa az irodalomban levő iskoláknak, s azért áldozatkészsége reménylení engedi, hogy meleg részvétével találkozandunk ez ügyben is. És igen hiszszük, hogy a nemeskeblü gróf, hathatós kegyével be fogja gyógyitni a nyilt sebet, melyet annyi idő óta kellett óhajtva szemlélnünk!

Egyszeramind kérjük látén, Hazá s az emberiség nevében mindazokat, kiknek ezen ügyben hatáskörük van, irányozzák ide figyelmüket s szenteljék fáradságukat, hogy ne legyünk kénytelének még sokáig fölsó…

segtanie Nevelés, ide is jöjjön el a te országod!

Találkozandnak, mint találkoztak, kik az iskola felállitását kivihetlennek vagy épen szerületlen fölöslegesnek hiszik, okul azt ván, hogy a lakhelyek igen távol esnének az iskulához, ugyanannyira hogy fél órai is kivántatnék némely gyermeknek, mig a tanodához érne. Igaz! De, ha tekintetbe veszszük, hogy ama edzett kis polgárok kemény téli időben födetlen fővel, mezitláb óraszám eljátszanak, nem fogjuk gátul tekinteni a távolságot a kivitel ellenében. Nyáron szintén alig hat éves gyermekek egész napon át, nem látják atyjuk [illegible] vigan szaladgálnak az erdőn, keresve gombát vagy madárfészkeket. Ha azt tehetik, miért nem mehetnének fél vagy bár egy órajárásnyira iskolába?

Merülnek föl még más, ide leküzdhető akadályok is; azonban mint fönnebb is emlitém, ha oly egyén áll az ügy élére, kit az eléje gördülő akadályok vissza nem rettentenek, az egészben nem találunk kivihetlent.

Véleményem szerint tehát nincs más hátra, csak határozott akarat és ügybuzgóság, melyekkel a lelkes honpolgárok között hogy találkozunk, merjük reményleni.

Végül hozzátok szólok, kiknek érdekében felszólaltam. Legyetek buzgók a fennebbiek kivitelében, hisz tartoztok vele nemcsak magatoknak, hanem különösen Istennek s hogy utódaitok hasznos polgárai lehessenek: az imádott Hazának!

KESZLER GYULA.

Sátoralja-Ujhelyi levelek.

I.

Ez az első czikk, melyben a Z. S. K. t. olvasó közönsége innen is hall valamit az előforduló eseményekről, s ugy hiszem nem a legérdektelenebbnek fogja tartani, annál is inkább, minthogy a merő politika után kapkodók a gyér vendéget mindig kedvesebbnek tartják, mint a gyakorit. E lapnak már rég nem fáradott tollam; de ezután megragadok minden alkalmat, s egykét versecske mellett prózai dolgozatok, illetőleg levelekkel is fogom látogatni hasábjait.

Városunkban az u. n. sólyomkai, és Dianna fürdő képezi a vigalmak nyilt helyét, mely utóbbi aug. hó derekán szenteltetett föl, s télen által, midőn a fák javában aluszanak, átültetés következtében a jövő évre egy a legszebb mulató helylyé fogja magát kinőni. A vendéglős szerepet tek. Szücs Mihály ur vállalá magára, s ugy látszik nem a legkedvezőtlenebb sikernek néz elé, miután már most kezdetben is csaknem mindennap egy hordónak fenekét érik a vendégek. A társulat, mely a fürdő létesitésén oly egdőleg fáradozott, méltán érdemel dicséretet, noha ők erre nem annyira mint inkább a közönség pártfogására vágynak. E társulat a már rég fennállott tornahoz, még egy másikat is épittetett, s a bemenet nemcsak az Uj- hanem az Ó-hidutczán is lehetségessé fog tétetni egy átjárat által a Kopyva folyón, mi igen dicsérendő dolog; mert ha az Ó-Hidutczából az átjárat valóban létesittetik, ez által a város déli részén lakóknak igen könnyitve leend az odamenet és visszajövet hosszusága, mi csaknem az Uj-Hidutczán igen is hosszu lett volna.

Igy tehát igen szép az, hogy Ujhelynek a sólyomkai és az Ó-Hidutcza végén lévő uszodó fürdőn kivül még egy igen izletesen rendezett Diana fürdője is lett (előbb Matolay kert) — mely utóbbi télen által is kedvenc mulatozási helyül fog nyujtani a város t. közönségének.

A keletről városunkba vezető nagy hid egyik talapzata rombadőlt, s mig ez ujonnan elkészül, addig egy mellék hidon történik az átjárás. Hanem egy tünik fel, mintha az épités élén állók nem igen törődnének annak minélelőbbi létesitésén, s ez már igen sokaknak szöget ütött a fejébe.

Közelebbi napokban még egyszer annyi katonát várunk, mint a mennyi jelenleg fekszik városunkban, a mi —; de még inkább az, hogy a nem messze fekvő határszélen 160 ezernyi hadsereg képezi az őrséget, nagy politikai kérdéseket gyanittat velünk.

Igaz ugyan, hogy halljuk, miszerint Ujhely [illegible] nap alatt távirda által lesz összekötve, de azt is olvassuk, hogy Párisban 60 millió magyar kölcsönről van szó vasutak épitésére Magyarországban, s ebből ugy hiszszük, már Ujhely is megnyeri azt a hires vasutat [illegible], a miért ez előtt már 2 évvel is oly hevesen harczolt.

Az idei sátoraljaujhelyi lóverseny folyó évi szept. 29. s 30 án a „Rákoczyligetben“ [illegible] következő sorrendben fog megtartatni: Első nap [illegible] gróf Andrássy Manóné [illegible] dija [illegible] Második [illegible] Tétverseny [illegible] 4) Földesek [illegible] dij, 5) Gátverseny. Második nap [illegible] 30-án, ebéd után 1½ [illegible] 1) Lovaskaverseny, 2) felföldi dij, 3) akadályverseny, 4) Ponyverseny, 5) eladó verseny, 6) vigaszverseny, 7) ügetőverseny.

Ez alkalommal ministerelnök urhoz, s számos pesti magyar vendégekhez is leend szerencsénk.

Mielőtt azonban a versenyek kezdetöket vennék, a megyeház termében fényes táncz vigalom fog adatni.

Megemlitem egyszersmind, hogy a honvédigazolási határidőt september 1-ső napjáig hosszitotta meg a zemplénmegyei honvéd egylet elnöke Szölényi József honvéd alezredes. Az egylet közelebbi gyülésében inditványoztatott, hogy Perczel Mórnak üdvözlő iratot küldenek, s ennek szerkesztésével az egylet jegyzője Bajusz József bizatott meg.

r. l.

Levelezések.

Keszthely, aug. hóban.

A helybeli orsz. gazd. tanintézet másodéves hallgatói f. hó 14 én a honvéd alap javára, Lacskó-szintársulata közremüködésével jótékony czélu előadást rendeztek, melynek tiszta jövedelme nagylelkü felülfizetésekkel 224 ft 50 kr. illető helyére el is küldetett. —

A „Nőuralom“ czimü vigjáték előadatása választatott, a mükedvelő urak közül különösen kitünt Andráskay József ur szabatos, ügyes és csinos játéka, kinek mint rendezőnek fáradozásaiért, a honvéd-egylet nevében szives köszönetünket tolmácsoljuk, valamint Szirányi S., Sóoky L. uraknak, s a szintársulat dij nélkül közremüködött tagjainak.

Nem hallgathatjuk el ez alkalommal, hogy az itteni szintársulat pénztárát e hó 18 án a király születés napján, midőn fényes kivilágitással disz-előadás volt hirdetve, váratlanul az előadás közvetlen kezdete előtt, az igazgató személyes adóssága ellen hozott birói végzés következtében, a jog és törvényesség tökéletes mellőzésével G. M. tiszteletbeli esküdt ur exequálni megkisérté, azonban az előadás elhalasztását a társulat jónak látta, miután a napi költséget is t. b. esküdt ur zsebre raktа, erre a közönség a pénztárra tódult, hol a belépti jegyek ára visszakövetelését, az exequáláshoz mért modorban tudatá. —

Már itt t. b. esküdt ur capitulált, a pénzt zsebéből ki vevé, s vissza adá, mire az előadás kezdetét vette. Ezen minden illdom és tapintat nélküli eljárás hü ecsetelésével most már nem foglalkozunk, mert attól tartunk, hogy nyilvánosságra nem jut, már pedig ilyesmi megérdemli mindég, hogy közhirré hozassék.

Elismeréssel megemlitjük még helybeli szintársulatunk müködő tagjai közül Dékán T. k. a., Siposné Lina, G. Heberling L. asszonyokat, valamint Sipos, Balla, Tamásy és Szép urak, kik szorgalmuk ügyes és szabatos játékukkal mindinkább törekedtek, a közönség minél nagyobb mérvü elismerését kiérdemelni.

R. G.

Szakácsi, aug. 20.

Kivánatos és üdvös volna nálunk és más községekben is, hogy az intelligentiak nem sajnálva nélkülözhető fillereiket, egy kis olvasó egyletet alakitanának. Ne higyjük, hogy a nép általában megvonná áldozatát néhány hazai lap megszerzésétől. Kezdetben az elöljáróság; később pedig belátva annak hasznát, többen is ajánlkoznának és egyesülnének az önművelődés ezen szükséges eszközeinek fenntartására. Ez lehetne egyik legbiztosabb mód, mely által népünkkel az olvasást megkedveltetni sikerülne. És sikerülne is, csak kezdeni kelll mert alig hiszem, hogy van nemzet, mely a szép és jó iránt fogékonyabb volna a magyarnál.

Csakhogy az igazat megmondva, hol ehez akarat volna, hiányzik az anyagi tehetség, s hol ez van, ott nincs akarat. — Innét van aztán, hogy több község nemcsak az irodalmat; de provincialis közlönyeit sem ismeri, és sokan unalmas szabad idejüket, főleg télen át egészen tétlenül töltik, vagy [illegible] tettek kigondolása s véghezvitelére használják fel; mert nincs ami őket ilyenektől elvonja s nemesen foglalkoztatná. Sokan ismerik, de fájdalom! kevesen szentesitik nagy Kölcsey intő szózatát:

„Hass, alkoss, gyarapits! s a haza fényre derül.“

És most pár sorban áttérek gazdasági érdekeinkre, az aratás vidékünket, mondhatni, általában kielégitette. Gabnáink, a buza kivételével — melynek keresztje egy mérőt sem ad ki — megelégedésen fizetnek: a rozs egy mérőt, árpa másfelet, a zab kettőt sőt harmadfelet is. Kapás növényeink igen szépek, bő termést igérnek. Vannak kertek, hol a kukoricza az idén másfél öl magas; feje elég van, de a szem aligha ritkás nem leend. Ezzel volnánk tehát volna, csak a bort is tartsa meg és adjon hozzá annyit a mindenható, a mennyivel eddig szőlőhegyeink biztatnak bennünket!

Áldás az imádott hazára!!!

HAJGATÓ SÁNDOR.*)

Zala-somogyi hirek.

△ Van szerencsénk t. közönségünknek előlegesen is jelenteni, hogy lapunk ujult erővel, dúsabb tartalommal fog már első októbertől kezdve és pedig hetenként megjelenni. Intézkedtünk, hogy izletesebb kiállitás végett a lap számára egészen uj betük birtokába jussunk. Ennyit előleges tudomásul; jövő számunkban bővebben szólandunk.

△ Tanügy. A „gymnasium-ügyi bizottmány“ f. hó 8-án délután a városház termeben ülést tartván, abban Tárnok Alajos ur elnöklete alatt 14-en vettek részt. A nevelésügyért oly édes lelkesültséggel buzgólkodó bizottmány végzesileg kijelenté, miszerint a jövő 186⁷/₈ ki tanévre egyelőre az V. gymnasialis osztaly october 1-én valóban ünnepelyesen megnyitandó lesz. A helyiség és tanári lak alkalmas és diszes felszerelésére gond forditatik. Több más érdekes tárgy is szőnyegre kerülvén, ezekről később szólandunk. Guttmann H. S. helybeli nagykereskedő ur azon emberbaratias nemes tettét azonban nem hallgathatjuk el, mely szerint a gymnasiumi alaptőkéhez statuspapirosban 400 frttal járult, nem különben a tanári fizetéshez kész pénzben 100 frtot ajánlt fel. Hiszszük, hogy az érdekelt ifjuság minél nagyobb számban veendi igénybe a megnyitandó V-ik gymn. osztályt.

△ Nőnövelde. Piringer Róza helybeli nőnöveldéjében a tanfolyam megkezdetvén tisztelettel figyelmeztetnek az érdekeltek, kik e jeles s tapintatos ügybuzgalommal vezetett nőnöveldébe kivánjak leányaikat adni; hogy azt mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert a jelentékenyebb elkésés, nem csekély hátrányául szolgál az eredmény minél sikeresb tanusithatására.

△ Tornászat. F. hó 7 én volt a helybeli torna-tanodában a leányok próbatéte, 8 án pedig a fiugyermekeké. Mindkétszer a helyiség nemzeti zászlókkal volt földiszitve és a közönség részéről számosan megjelentek. A mi a tanonczok gyakorlatait illeti, valóban meglepő ügyességet, szabályosságot és a test edzésére szolgáló helyes beosztású modszerbeni gyakoroltatásukat tanusitván, az egymást érő tapsolások és általános megelégedettség hiven mutatja egy ily tornászatnak e városbani állandó meghonositási szükségességét. S valóban őszinte sajnalatunkat fejezzük ki, hogy Rambausek és Vogler urak azt felhagyni kénytelenek. Az elismerés koszoruja mindkettőjüket méltán megilleti, mert fáradhatlan ügybuzgalom és tapintatos beosztással megmutaták, hogy aránylag csekély idő alatt is, mily szép eredményt [illegible] ha kitartás és szorgalommal párosul — a müködés.

△ Gyakornok. E lapok szerkesztője Wajdits József ujonnan berendezett könyvkereskedésébe, egy jó házból származott gyakornok vétetik fel előnyös feltételek mellett. E tárgyban egész napon át bármikor értekezhetni a könyvkereskedésben.

△ Hangverseny. Hir szerint dalárdánk s annak tevékeny karmestere Pyllemann ur ismeretes zeneszerző oktober hó utolja felé hangversenyt adnak. Külön a dalárda és külön Pyllemann ur némi időközzel rendezendik. Mindkét esetben élvezetes estének nézünk elébe, mely városunk szellemi élvhiányában kedves szórakozást idéz elő. Szinte most veszszük a kedves hirt, miszerint Henne Frigyes és József testvérpár, Kőszeg és Szombathelyről a napokban ide érkeznek hangversenyt rendezendő. Üdvözöljük.

△ Koronázási Album. Vettük a Deutsch testvérek által Pesten kiállitott „koronázási emlékkönyv“ czimü diszmü beküldött példányát. A munka már uzitanál fogva is figyelmet gerjeszt mindazoknál, kik a történelmi nevezetességek birtokában lenni óhajtanak. Van benne 22 alkalmi kép és a koronázási ünnepély hiteles és hü leirása. Eddig a vállalkozó szellemü kiadó testvérek a befolyt előfizetésekből 1000 frtot az irói segély egylet javára befizették. Igy a szép a nemessel összekötve lévén, készséggel ajánljuk t. közönségünk pártfogásába. A beküldött diszpéldány nálunk megtekinthető és könyvkereskedésünkben megrendelhető három féle kiadásban 8, 5 és 3 frtért.

△ Uj könyv. Beküldetett az egri érseki lyceumi könyvnyomda igazgatósága által Nagall János nagyváradi kanonoktól „Egyházi szertartások magyarázata“ czimü negyedik kiadásu mű, melynek ára füzve 25 kr. A legjobb ajánlásul szolgál a negyedik kiadásban megjelenése.

△ Uj biztositó társulat. Miként hirdetési rovatunkban is olvasható a „Haza“ czimü magyar életbiztositó bank Pesten megkezdette müködését. Ez uj társulat két millió alaptőkével rendelkezik, mely az ember életére kötött biztositási müveleteken kivül a „temetkezési egyletek“ szervezését füzelul tüzvén ki, szives örömmel üdvözöljük és szerencsés müködést kivánva, ajánljuk az érdekeltek figyelmébe. A müveletek áttekintése és egyéb felvilágositást helybeli nagy-kanizsai főügynökség, Neuberger Mátyás urnál megszerezhető.

△ Ajánlkozás. Egy jó házból származott, de a sors csapásai által sokat szenvedett nemes születésü müvelt magyar hölgy ajánlkozik kisebb gyermekek mellé nevelőnőül, vagy házi gazdaság vezetésére, melyben gyakorlati jártassággal bir. Ajánljuk e szerény, erényes ifju nőt az illetők szives figyelmébe s bővebb felvilágositással e lap szerkesztőségében készséggel szolgálunk.

△ Közérdekü uj mü. Tisztelt munkatársunk Rákosi László „Az uj nemzedék és társadalmi reformja“ czimü részben koszoruzott és eredeti irányczikkeket tartalmazó müvét adta sajtó alá; tartalma: I. rész. 1. Az öreg fiatalok. (Minő volt, minő most s minő legyen a fiatalság — társadalmi szempontból. (3 czikk.) 2. Intézeti vagy házi nevelés, és minő legyen az ? (A mostani nevelési rendszer és eredménye; az embernek testileg és lelkileg erőssé való nevelése; a tornászat nevelési szempontból, stb.) 3. Ki legyen az első? és a piszar takarékosság. (A fényüzés és a fényüzők valódi értékeirre leszállitva, (2 czikk). II. rész. 1. Mi módon biztosithatják különösen kisebb földbirtokosaink anyagilag gyermekeik jövőjét? (Pályadijjal kitüntetett értekezés, IV. czikk.) (Érdekes felvilágositó jegyzetekkel és statistikai adatokkal kisérve a társadalmi életből.) 2. A boldogulás egyik titka; a pályaválasztás és eredményei. Megrendelési ár 1 ft diszkötésben 2 ft. Az ivek szerzőhez f. évi september végéig Pest, üllői utz. 12. sz., küldendők; a nevek olvasható irása kéretik, mert azok a mühez kinyomattatnak emlékeül annak, kiket érdekelnek jelenleg az ily közérdekü s nem ephemerjellegü munkálatok. A tehetséges szerző e szép törekvése pártfogására, melyet müve által elérni kiván tisztelettel felhivjuk olvasóinkat. Megrendeléseket mi is készséggel elfogadunk.

△ Vasut. September hó 2-tól kezdve N.-Kanizsa és Sopron között a vasuti közlekedés naponta kétszer történvén, örömmel üdvözöljük ez intézkedést, mely által a kereskedelmi forgalom hatékonyan előmozdittatik s e szomszédmegyékre kiváló haszont nyujt.

— Tüzesetek. Mint halljuk, muraközi G[illegible] helységben f. hó 8-án délutáni órákban tüz ütvén ki s mintegy 200 ház lett melléképületeivel együtt a tüz martalékává. — 9 én délután pedig helyben, az ugynevezett bétsi utczában Marsch.l nevü derék és szorgalmas asztalos mesternél támadt tüz, de gyors segély következtében tovább terjedése meggátoltatott.

△ Értesités. A keszthelyi földmivesiskolában a jövő iskolai tanévre, mely october 1-ső napján veszi kezdetét, tiz hely üresedésbe jöven, ezek betöltése végett jelentkezni lehet irásban vagy személyesen, f. évi september 25 ikéig az igazgatóságnál. E földmives iskola, mig a királyi magas földmivelési ministerium annak szervezése iránt máskép nem intézkedik, az eddig megállapitott szabályok szerint vezettetik, melyek alapján a felvételi feltételek következők: 1. Megkivántatik, hogy az illető az elemi iskolákat elvégezte, vagy legalább az olvasás, irás és számolásban jartas, jó erkölcsi magaviseletü — s minthogy a tanonczok az intézet gazdaságának állandó munkásai, egészséges testalkatu és legalább 17 éves legyen. 2. Tanitás és teljes ellátás fejében fizet egy-egy tanoncz évenkint előre és egyszerre ötven forintot; mely összegen felül tartozik még az intézet pénztárába hat forintot betenni ideiglenesen, az általa netalán okozott károk megtéritésének biztositására. 3. A szükséges ruházatról, fehér- és ágyneműről a tanonczok magok gondoskodnak. Megjegyeztetik még, hogy ezen földmives iskolánál négy álladalmi ösztöndij van rendszeresitve ötven-ötven forintjával, szegényebb sorsu, de szorgalmas tanulók számára. Keszthely, augustus 28-án. Az Igazgatóság.

△ A csurgói ev. ref. tanintézetben az 186⁷/₈-ik iskolai év f. évi október 4 én fog megnyittatni. Az étkezés 40 és 30 ft. A franczia nyelv mellett az angol is fog tanittatni Verkai István lelkész ur által.

*) Bocsánat, a különben érdekes bevezetést ezuttal hogy kihagyni kénytelenek vagyunk, de magára bizzuk kitalálni az okot, megsugván: mindent hiven szépen leirt, csak azt nem, a mi a bucsuban fődolog. Szerk.

Kaposvár.

h. Az 1865—7-ki országgyülési törvényczikkek egy eredeti aláirásokkal ellátott diszpéldánya e napokban küldetett le a m. kir. ministerium által megyénkhez. Azt is megértük hát végre, hogy a sok Landesregierungsblatt stb. helyett ma már a nemzet által hozott s szentesitett törvényeket kaphatunk.

h. Toldi János (pardonnez vous mar Toldi, hogy nem y-nal irtuk nevét) a magyar Hercules és Sámson panorámával köszöntött be hozzánk, melyben a közelmult csaták, tájak s holmi hajmeresztő borzasztóságokon kivül még két természeti csudát: egy háromlábu borjut és háromlábu kakast is lehet látni. Igen érdekes dolgok biz ezek, hanem még ezeknél érdekesebb a plakát, melyen minden dolgait költői enthusiasmussal mutatja be a panoráma tulajdonos, nem feledve még azt is kitenni, hogy a „panoráma nyitva van“ meg hogy „müvészi pályáján mindenütt kiváló fogadtatásban részesült“ s végül, hogy mindez „hihetetlen, de igaz!“ Azt hiszszük, hogy Toldi Kaposvárott tanult plakátot csinálni!

h. E hó 5-én a helybeli dalárda, tánczczal egybekötött dalestélyt rendezett. Lehetetlen lenne szebb közönséget összehozni, mint ez estélyen volt, s lehetetlen jobb hangulatot találni, mint milyet a közönségnél tapasztaltunk. A dalárda öt darabot énekelt, melyek — egy kardalt kivéve — meglehetősen sikerültek. A tánez reggeli 5 óráig szakadatlan kedv mellett folyt s azt tapasztaltuk, hogy nem bánta volna egy sem, ha a nóta szerint: „Bárcsak ez az éjszaka tizenhárom éjjel tartana!“ Bizi nem győzte a sok „hogy volt hogy“-ot, de mig győzte, kitünően huzta. Általán kimondhatjuk, hogy az egylet ez estélye kitünően sikerült s azt eredményezte, hogy fennállását s virágzását a közönség szivesen óhajtja és elősegitendi.

h. Sz. J. helybeli növendékpap mult napokban mutatá be első miséjét Hárságyon. Mintegy kétszáz ismerős, rokon és barát volt jelen a zsenge áldozat bemutatásánál s osztá a cséltérő ifju áldozár örömét.

h. Egy helybeli izraelita nejével Pécsről hazautaztában szerencsétlenül járt e napokban; ugyanis utközben a kocsi feldült s a bennülők oly szerencsétlenül estek ki, hogy a nő azonnal meghalt, a férfi pedig sulyos sérülést szenvedett. Alig foghatjuk meg, hogy a jó pécsi uton mint lehet feldülni?

h. A halotti krónikához megemlitjük Slakovits József ... üröghi kerületi országgyül. képviselőnek aug. 22-én és f. péri Péry Sándorné szül. k.-merei Mérey Ida asszonyságnak aug. 26-án történt halálát. Egyikben jeles honpolgár, másikban szerető ifju családanya veszett el. Béke poraikra!

h. A paputcza — mely városunk egyik legsárosabb utczája — ez év folytán ki fog köveztetni; Régi óhaj teljesül ezen intézkedés által, s méltánylatunkat és elismerésünket fejezzük ki az illető hatóságnak ez ujabbi gondoskodása iránt.

— Nagy Bajomban aug. 30-tól kezdve korlátolt napi szolgálattal távirdai mellék állomás van az ...

h. Lord Buckhamn — „Pikána történetek“ czimü müvön dolgozik, melynek az az érdeme is lesz, hogy lapjain csupa igaz dolgok adatnak elő. — A mü alapjaul egy szenvedett „irodalmi mártyr“ hátrahagyott naplója szolgál, czélja azon eszme valósitása: le az álarczczal. Hogy a mü minél érdekesebb s változatosb lehessen, kéretnek mindazok, kik az elhunytnak barátai s ismerősei voltak, s életéből egyes epizodokat tudnak, sziveskedjenek közleményeiket e sorok irójához, mint szerző barátjához mielőbb beküldeni. Bérmentetlen tudósitások is elfogadtatnak s a közlemények egy tiszteletpéldánynyal jutalmaztatnak.

Fővárosi és vidéki hirek.

= A magyar általános hitelbank megalakult Bécsben. Elnökül b. Sennyei Pál, alelnökül b. Rothschild Anselm és Wodianer Albert, igazgató tanácsokul Kochmeister és Fuchs választattak meg.

= A Czenkről Győrig huzandó vasutvonal kiépitése érdemében tek. Ostffy Pál Sopronmegye első alispána a Rábaközi és Ikvamenti érdekelt birtokosokat mult hó 31-én Kapuvárra egy előtanácskozmányra összehivta, annak kitudása tekintetéből, valjon viseltetnek-e azok ez ügy iránt a kellő részvéttel és hajlandók-e szükség esetében anyagi áldozatokkal hozzájárulni? A meghivott érdekeltek az ügy fontosságát felismerve, nagy számban jelentek meg, és egyhangulag odanyilatkoztak, hogy ezen eszme foganatbavétele az ottani vidékre életkérdésnek tekinthető, minél fogva a tervezett vasut kiépitését erkölcsileg és anyagilag támogatni akarják. A tanácskozmány eredménye egy, gróf Batthyányi Géza ő méltósága elnöklete alatti bizottmány megválasztása lőn, mely első feladatául tüzte ki magának Győrvármegyével valamint Győrvárosával is az eszme terjesztése és pártulása tekintetéből érintkezésbe lépni. Az első bizottmányi ülés Egyeden f. hó 5-én meg is tartatott; ebben azonban Győrváros a az értesités elkésése miatt részt nem vehetett. Hiszszük azonban, hogy a városunk és vidékét oly közel érdeklő ezen ügytől, a megyebeli érdekelt birtokosság és Győrváros a szellemi és anyagi pártolását megvonni nem fogja; a győr-pápa-molnári- és czenki vasutak létrejövetele esetén Győrvárosa a délnyugati külkereskedés központjává varázsoltathatnék. (Gy. K.)

Nyilt pósta.

Magyarország t. szerkesztőségének, illetőleg N. I. urnak a szerkesztőségben. Olvastuk a lapunkra tett megjegyzést, s megvalljuk: kiváncsiak vagyunk, valjon melyik czikk lehet az? mely miatt igénytelenségünk is sajtóperbe kevertetni — jósoltatik.

B. K. Kedves munkatársunk kiskunsági levelét, bocsánat, hogy nem közölhetjük. A lefolyt követ választás zajossága mind nesetre szomoritó.

H. S. urnak Szakácsi. A költemény-füzetet előleges áttekintésre — készséggel elfogadjuk, a többire csak azután válaszolhatunk.

K. Gy. tanító urnak Tapsony. Keszthelyre készséggel elküldöttük.

R. A. Keszthely. Becses közreműködését és szives tudositását máskor is szivesen veszszük, sőt kérjük.

TÁRCZA.

Tökölyiné.

„Hallod hallod, édes férjem,
Mely onnan jő, hogy sir a szél?
Vagy oly busnak
En hallom csak
Azt, mit az a szellő beszél?“

„Hallom én is, szép Ilonkám
Szomoru most ott az élet,
Az a szellő,
Mely onnan jő,
Azt suttogja nekem, a neked“

„Hallod azt a tegezzugást,
Hallod, édes kedves férjem!
Vagy hang az, mit
Örülés sirt
Kétségbeesett reménységben?“

„Nem sirás az, szép Ilonkám. . .
Lánczcsörgés az, a mit hallasz,
Es a zúgás:
Átokzúgás,
Átokzúgás — mennydörgés az!“

„És a sóhaj? — hallod, hallod —
Milyen gyötrő, milyen nehéz!
Mintha volna
Halál hangja
A kinnak, mit felsir a vész?“

„Nem sóhaj ez, szép Ilonkám. . .
Takard fátyolba lelkedet —
Ott az a hang:
Halálharang . . .
Haldoklik a magyar nemzet!“

(Fehérvár.)

K. S.

Kanizsa-vár története.

Felolvastatott a kanizsai magyar társalgó körben Dr. Szalkis Nándor által.

Folytatás.

Még ez évben küldte fel Bécsbe De Vassembó főmérnököt a hadi tanácshoz egy levellel, melyben a tél alatt történteket hiven előszorolván, felterjeszté a haditanácsnak, hogy miután az egész kerületet a Dráva és Zerinvár közt pusztitván az élelemtől kiüritette, a várbelieknek alkalmuk nincs magukat hosszabb időre ellátni, az eszéki hid elrontása következtében pedig a törökök által egyhamar el sem is láttathatnak élelemmel; ezenkivül még biztos kutfőből tudván, hogy Kanizsa csak egy havi élelemmel van ellátva, segélyezése ezenfelül lehetetlen is lévén, minthogy Kis-Komáromban Eszterházy Pál őrködjék csapatjával, Segesd, Babocsa és Berzencze pedig szinte magyar őrséggel vannak ellátva, melyek ekkép a kanizsai várba szorult török őrségnek minden közlekedését elzárták. Ezen okoknál fogva tehát tanácsosnak tartja ő e nagyfontosságu végvárat ostrom alá fogni.

A grófnak ezen felterjesztése a hadi tanácsban igen nagy visszhang és méltánylásra talált, és Vassem o mindjárt el is küldetett az akkor Regensburgban időzött császárhoz, a jóváhagyást kieszközlendő, azon megjegyzéssel, hogy az ostromnak még april hó kezdete előtt kellene történnie, hogy Kanizsát bevegyék, még mielőtt a törökök táborba szállhatnának. A császár jóváhagyta e felterjesztést s egyszersmint a szükséges rendeleteket is kibocsátotta, Zrinyinek pedig egy legkegyelmesebb kéziratot küldött, melyben őt vitézsége és különösen az eszéki hid elpusztitása alkalmával kifejtett ügyessége miatt megdicsérte.

A császári parancs következtében a hadi tanács martius hó 10-én kiadta rendeletét, hogy a császári és birodalmi segédhadak Zrinyi seregeivel egyesüljenek, ugy, hogy az ostrom april 8-án megkezdethessék. Minthogy pedig a stájer és rajnai sereg, gróf Hohenlohe tábornokuk távollétében a fennevezett napig Zrinyivel nem egyesülhettek, az ostrom kezdete april hó végéig elhalasztatott.

Zrinyi, miután Strozzi Péter és gróf Hohenlohe tábornokok hadaikat az 8 magyar horvát seregével egyesitették, tizenhárom ezer gyalog és hét ezer lovassal 1664-ben april hó 28-án, Marcii utáni hétfőn Kanizsát seregeivel körültáborolta.

Kanizsa ezen időben jeles erősség volt. A hasonnevü alacsony partu patak itt széles és feneketlen mocsárt képezett, melynek közepen az erős, kőfallal és karósánczal bekeritett vár s belváros emelkedett ki hegyes kúpozatu karcsu tornyaival. E feneketlen mocsár három mértföldnyi hosszuságban Pölöskétől egész a Muráig terjedett s két partjai közt a közlekedés csak Bajcsán alól egy az idő viszontagságai által megviselt korhadt hid által tartatott fenn, Hohenlohe is ezen vezette át seregét, melyet a sártenger balpartján Kanizsa várával szemben állitott fel. Zrinyi Mik és Péter öcscsével és Strozzi keletről a mocsáron innen, szemben a várral kapcsolatban levő belvárossal vőnek állást. Hohenlohe és Zrinyi tábora közt tehát a közlekedés csak az emlitett hidon át történhetett, mi magábanvéve is rendkivül nehezité hadi müködéseiket.

A nagyvezér Kanizsa ostromának hirére meghökkent, s aggódni kezdett a várbeliek sorsán; küldött is Szigetvár felé nyolczvan szeker eleséget erős kisérettel, de az eleség elvétetett s a kiséret az utolsó emberig lekonczoltatott.

Strozzi april hó 28-án esti négy órakor a külváros megtámadásával kezdé meg az ostromot, e külváros a mocsáron innen lévén, a várral egy a mocsáron át vonuló, sánczokkal és karózatokkal védett szük töltés által közlekedett. Ezen külváros, a jelenlegi Nagy-Kanizsa helyén állott, ide nem értve a varasdi utczát a piaczczal, mely tér még a mocsárhoz tartozván, nád és fákkal benőtt térséget képezett. Hogy meddig ment légyen a mocsár, az most is még szembetünő a bécsi (magyar) utcza bal sorbeli házainál, melyek udvarai mind kisebb vagy nagyobb dombot képeznek.

A törökök nagyon makacsul védték e külvárost, és csak miután ez leégett, és a töltést maguk után elpusztiták, vonultak vissza a várba. Hogy jobban védhessék magukat a gránátok ellen, házaik fedelét is leszedték, a földalatti üregekben tarták lakásaikat, és ismételt erős kirohanásaikkal igen meggyengiték az ostromlók erejét.

Az ostromlók, öreg lőszerrel sem lévén eléggé ellátva, több napi ostromlás után sem láttak eredményt, mert a vár, mely a hir ellenere eleségbe hiányt egyáltalában nem szenvedett, daczolt a vivók minden erőlködésével. Az öreg lőszer utóbb megérkezett ugyan, de akkor meg a vezérek közt kitört egyenetlenség gátolta a sikert. A sereg már is két ezer embernél többet vesztett, minthogy a külváros ellen intézett első rohamnál négyszáz magyar és kétszáz német maradott, a többi pedig vagy a kirohanások alkalmával vagy betegség által vesztek el. Ily körülmények közt a seregnek sem volt többé kedve harczolni, és csak mogorvan engedelmeskedett tisztjeinek, kik ahelyet, hogy maguk is részt vennének a véres munkában, folytonos dőzsöléssel töltötték idejöket; a roszul ruházott katonaság pedig éhen, szomjan csak didergett, csekély zsoldját is nagyon rendetlenül kapván, ugy hogy Zrinyi többször zsoldjukat saját erszényéből kénytelenittetett fizetni.

Köprili Ahmed nagyvezér jöttének hire végre a vezéreket május 30-án visszavonulásra kényszeritette, mely visszavonulást, miután Berzenczéből s Babocsából az őrséget kivonván, e helyeket felgyujtották, bár a nagyvezér által üzőbe vétetve, mégis nagy rendben Zerényvár felé kivitték.

1686-ban a kanizsai törökök a Murán tul lévő szőlőhegyekbe mentek, az ott lakó számos keresztényeket kifosztották, fogságba ejtették és magukkal hurczolták; de visszajövet a horvátoktól oly nagy vereséget szenvedtek, hogy zsákmányukat és foglyaikat vesztvén, közülök, minthogy a horvátok a murai hidat már előbb elpusztiták, csak kevesen jöhettek vissza Kanizsára.

1688-ki april hóban Bischoffshausen alezredes a kanizsai várőrséget kicsalván, vele ütközetbe ereszkedett, mely ütközetben 50 török elesett, Ismaél-aga, a basa testvérével elfogatott, és ezenfelül még számos szép ló s egyéb zsákmány lett a győzedelem gyümölcse.

Kanizsa bevétele 1690 april hó 13.

Kanizsa, valamint Temesvár és Nagyvárad is, már 1688 óta szorosan körülfogva tartatván, az eleségszállitás a várba lehetőleg megakadályoztatott. Minthogy e miatt a török őrség ugy, mint a vár egyéb lakói, nagy inséget szenvedtek, a törökök azon voltak, hogy többszöri erős kirohanások által a várba eleséget szállithassanak, de többnyire csak vereséget nyertek; csak 1689-ki február hóban tett kirohanásuk anynyiban sikerült, hogy 70 baromnál többet hajthattak a várba.

Végre Batthyányi Ádám és Zichy István tábornokok egy hatvan ezerre menő sereggel 1690-ben a várat három hónapig még szorosabban körülfogva tartották. E czél elérésére a Kanizsa körül fekvő kis várlakat és egyéb helyeket az ellenségtől elvették, és minden bejárást oly jól őrizték, hogy nem könnyen juthatott valami észrevétlenül a várba; mert a vezérek okulván elődeik kárán, tartózkodtak embereiket addig felállitani, mig a vár népének kiéheztetésére, kilátásuk lehetett.

Minthogy az ily hosszu időn át elzárolt Kanizsa vára, az igen nagy távolság miatt nem könnyen juthatott segélyhez, s mivel a helyőrség a silány élelmezés miatt napról napra fogyott, Mustafa basa a várparancsnok minden uton-módon arra törekedett, hogy követségek utján értesitse a portát, különösen a nagyvezért s a boszniai basát a vár szorult állapotáról, hogy igy gyors segélyhez juthasson. De az ezen ügyben kiküldött hirnökök és levelek mind a mieink kezei közé jutottak, kik aztán e módon igen jól értesültek a várban uralgó inségről.

Hogy tehát a törökök előbb elhatározzák magukat a vár feladására s a felszabaditás reményével magukat ne kecsegtessék, Batthyányi gróf tábornok egy török nyelven szerkesztett felhivást küldött a várba, mely igy szólt: *)

„Tisztelt Mustafa basa a Kanizsában lévő többi Agák és katonak! A mindegyiket megillető üdvözlet s minden jó kivánat mellett ezennel tudtotokra adom, hogy mi épen nem kételkedünk a sikeren, s ti is jól tudjátok, hogy a leghatalmasabb és győzhetetlen római császár, Magyarország stb. királya, a mi legkegyelmesebb urunk megparancsolta nekünk a német és magyar seregek Kanizsa vára elleni vezetését; magatok is tapasztaljátok fegyvereink sulyját, midőn már szélteben vesztek el a nagy éhség miatt olyannyira, hogy kénytelenek vagytok hitsorsosaitok s bajtársaitok közöl sokakat saját kárukra s veszedelmökre a városból kiküldeni, s kikről azonban, tudjátok meg, hogy nagy részt vagy fegyvereink alatt véreztek el, vagy elfogattak és a tengerre szállittattak.

Beláthatjátok, hogy makacsságtokkal, melyel az idén ugymint tavai is daczinte megintésünket megvetettétek, csak azt nyertétek, hogy nem csak katonáitok és szövetségeitek közöl vesztettek igen sokat, hanem még a portának s az ottoman birodalomnak is jelentékeny kárt okoztatok. Segélyt reméltetek ugyan eddig, de a nagy távolságból s abból, hogy főhadurotokról mi is alig vehetünk hirt, könnyen következtethitek, mily nehéz vagy épen lehetetlen ahoz jutnotok; nem is emlitve a sok folyót s erősséget, melyek minden segélytől elzárnak benneteket; határaitok a magyar határoktol igen messze esnek, miután a császári had egy része a Dunán tul Oláh és Erdélyországba, a főhadtest pedig Epirus és Albániába Nisza várostól kezdve Scopián és Prestinián keresztül egész a tengerig nyomul.

S igy már annyira van a dolog, hogy a porta minden erejét csak arra forditja, hogy fő- és székvárosát vedje meg az ellenség fegyverei ellen; következőleg nem képes a távoleső helyeknek segedkezet nyujtani, a mire ti még kevésbbé számithattok, ha meggondoljátok, hogy az ottoman hatalom már hat éven át nagy hadakat inditott ellenünk s néhány csatába ereszkedett, de mégis mindig ő huzta a rovidebbet s nagy veszteséggel hagyta oda a csatatért, a mint ez a mult nyáron Jagodina, Widdin, Scopia s Prestinánál történt. Ezenfelül az ottoman birodalom az Anatoliában s más tartományokban felmerülő belmozgalmak s lázadások által annyira megrendült, hogy minden esetre oly szine van a dolognak, mintha belszerkezetében önmagától emésztődnék fel.

Fontoljátok tehát jól meg ezt a dolgot s gondoljátok meg, valjon a porta ily rosz helyzete mellett juthattok-e segélyhez levelaitok által 40 vagy 50 nap alatt? Arról értesülünk ugyan a szökevények által, hogy egész reménytekot a békébe helyzitek, ide mennyire csalatkoztok véleménytekben, jó Ottoman harczosok! mert ámbár Bécsbe jöttek a török követek és a mi győzhetlen császárunk lábainál békeért esedeztek, mind az által a porta részéről semmi oly ajánlatot nem tettek, a mely leghatalmasabb császárunk s a többi magas szövetségeseknek elégtételt nyujthatna, és mivel a porta a nem rég elküldött futár által bővebb felvilágositást nem adott, legkegyelmesebb császárunk jónak találta követeitek et sikor nélkül visszaküldeni és Bécsből kiutasitani.

(Folyt. köv.)

*) Neue Ottoman. Pforte 13. Kiayl. ...

ÜZLETI HIRNÖK.

N.-KANIZSA, szept. 10. Mindenféle gabonának ára még mindig szilárdul és már több hóra előre biztosítva vannak, a kivitel nyugat felé irányul. A kivitelt [illegible] búza, rozs, árpa és zab, melyek folyvást kerestetnek, míg a kukoricza és pohánka alárendelt csekély árban van.

A gőz-szállítás [illegible] állig felelhetnek meg a kívánalmoknak, naponta félünk, hogy az itt [illegible] társulat szállítás végetti felvételét egy időre felfüggeszti, mert a rakodó helyiségek egészen telvék.

A gubacs nagyobbszerü áremelkedést ért, de a vétel mennyiség jelentéktelen.

Jelenlegi árak alsó-ausztriai mérőként a helybeli piaczon: Buza 85—88 fonts 4 frt — kr.—5 ft 50 kr. Rozs 78—79 fontos 3 frt — kr. 3 frt 20 kr. Kukoricza 84—85 fontos 3 frt — kr. Árpa serfőzéshez való 70—73 fontos 2 ft. 50 kr. Zab 45—47 fontos 1 frt. 30—50 kr. Pohánka első-rendű 2 frt — kr. Paszuly fehér 3 ft 50 kr., tarka 4 frt — kr. Gubacs első rendű mázsája 10 frt 50 kr. Szilvapálinka 20 foku 21 frt — kr. hordóval együtt. Törkölypálinka 20 foku 22 frt — hordóval együtt. 31° 25 frt — kr. Borkő 18 frt. — Nyersbőrök — frt, ökör- és tehénbőrök — frt, és busabőrök — frt mázsánként.

Borok. fehér és vörös (schiller) 1862- és 1865-ki — vidékünkbeli — termés 5—6 frt. Villányi és szegszárdi fekete 1866. 9—14 ft. Uj hemi bor vörös (schiller) és fehér 5 frt — kr. Balatonmelléki borok 1863- és 1865-iki fehér 12 frt akónként. Viasz 109 frt 10 kr. Méz — frt — kr. Közönséges gyapju határőrvidéki ára — frt. Fehér rongy ára 8—9 frt kr. fekete 4—4½ frt.

N.-kanizsai piaczi árak september 10.

Borsó itczéje 16 kr. Lencse itczéje 16 kr. Bab itczéje 8 kr. Köles itcz. 10 kr. Burgonya mérője 1 ft 10—20 kr. Marhahus fontja 17 kr. Juhhus fontja 12 kr. Sertéshus fontja 24 kr. Szalonna mázsája 42 frt — kr. Zsir fontja 44 kr. Lángliszt mázsája 11 frt 50 kr. Zsemlyeliszt, mázsája 10 frt — kr. Korpaliszt fontja 8 kr. Kukoriczaliszt fontja 5 kr. Árpakása fontja 10 kr. Köleskása fontja 10 kr. Rizskása fontja 18 kr. Faolaj fontja 60 kr. Repczeolaj fontja 32 kr. Lenmagolaj fontja 40 kr. Ujbor itczéje 10 kr. — Ó bor itczéje 16 kr. Pesti sör itczéje 14 kr. Kanizsai sör itczéje 10 kr. Gabona-pálinka itczéje 30 kr. Törköly-pálinka itczéje 30 kr. Szilva-pálinka itczéje 60 kr. Nyers faggyú mázsája 24 frt. — kr. Öntöttfaggyú-gyertya fontja 32 kr. Mártott-fontja — kr. Szappan fontja 21 kr. Só fontja 10 kr. Keményfa öle 7 frt 50 kr. Puhafa öle 6 frt — kr. Nyerfa öle 5 frt — kr. Fasén mázsája 30 kr. Széna mázsája 1 frt 50 kr. Szalma m. 1 frt 50 kr. Kender fontja 40 kr. Len fontja 60 kr.

Bécsi pénzárfolyam september 10.

5% metalliques 57.80; 5% nemz. kölcsön 66.00; 1860 ki államdalmi kölcsön 85. —; bankrészvények 683; hitelintézeti részvények 183.20; London 123 90; ezüst ágio 121.25; arany darabja 5 frt 90 kr.

Felelős szerkesztő: Wajdits József.

HIRDETÉSEK:

Figyelembe venni kéretik! Fontos uj találmány!

Minden irónak

ajánlom az egyedül valódi szabadalmazott **Alizarin-iró- és másoló tinta, dupla-másoló tinta, Birmingham Ink** (pompás-violakék iró- és másoló tinta), **Anilin tinta, intensiv fekete iroda tinta,** továbbá **veres és kék karmin tinta** a legélénkebb szín- és legállandóbb minőségben, készletemet **AUG. LEONHARDI** drezdai és bodenbachi világhirü vegyi gyárából, különböző mennyiségben és legjutányosabb áron.

Fontos az iskolák és hatóságokra.

Atrolith vagy tintakő.

szabad. a cs. kir. osztrák államokra, AUG. LEONHARDI nevezetes gyáráraiból Drezda és Bodenbachban.

Ezen valóban kitünő és felülmulhatlan gyártmány, mely alatt nem a közönséges tintaporok értetendők, hanem mely egyazerü vizzel keverés által, rögtön tetszés szerinti mennyiségben szép fekete iró- és másoló-tintát szolgáltat.

Egyedüli raktár Zala és Somogy megyékre:

WAJDITS JÓZSEF,

iró- és rajzszer kereskedésében N.-Kanizsán.

A „HAZA"

magyar életbiztositó-bank

Pesten,

alakult 1867-ik évben

2,000,000 forint alaptőkével

ajánlja magát mindennemű élet- és járadék-biztositások átvételére, továbbá közvetiti az általa alakitott „**tulélési csoportok**"-ba leendő belépést, egenkivül alkalmat nyujt, a birodalomban kizárólag általa kezelt

„temetkezési egyletek"

alakitása által a legszegényebb sorsuak is, a legolcsóbb befizetések alapján elhalásuk esetére, ép ugy temetkezési költségek, valamint ezenfelül hátrahagyott családjuk első szükségei fedezésének biztositására.

Biztositási feltételek s minden e tárgyra vonatkozó felvilágositások **Pesten, a banknál** (Deák Ferencz-utcza 5. szám), vagy vidéken a fő- és alügynökségeknél a legnagyobb készséggel adatnak.

A kötvények kiállitása septemberhóban kezdődik.

A „Haza" következő kormány alatt áll:

Elnökség:

Gr. Forgách Antal, elnök.	**Pulszky Ferencz,** alelnök.	**Gr. Nádasdy Lipót,** tiszt. elnök.

Választmányi tagok:

Csapó Vilmos,	**Kern Leó**	**Nyiry Jósa,**
Ertl Károly,	**Mandel János,**	**Siráky E. M.**
Holitscher Fülöp,	**Maygraber Ágost.,**	**Takácsy Miklós.**
Gr. Keglevich Béla,	**Nádossy György.**	

Igazgatók:

Grabovszky György;	**Kohen Jakab,**
Koppel L. M.,	**Roeszner F. M.**

Vezérigazgató: **Kiss Zsigmond.**

Az eddig szervezett vezér- és fő-ügynökségek:

Aradon: Márton Ferencz urnál.	**Pozsonyban:** Günther M. Vilmos,
Debreczenben: Szathmáry testvérek.	**Szathmáron:** Weiss János,
Eszéken: Lajpczig J.,	**Szegeden:** Burger Zsigmond,
Pécsett: Weidinger J. B.,	**S.-A.-Ujhelyen:** Világfy Pál,
N.-Kanizsán: Neuberger Mátyás,	**Székesfehérvárt:** Pete Dániel,
Kolozsvárott: Bogdán István,	**Temesvárott:** Steinbach J. W.
Kassán: Brilich Ferencz,	**Zombor:** Heindelhofer R.,
Losonczon: Keller, D. F.,	**Bécs és Prágában:** Epstein L.,
Marosvásárhelytt: Novák Bogdán,	**Triestben:** Weisenfeld J.,
Beszt.-Bányán: Kotiera és Ranez,	**Lembergben:** Gableus Gyula uraknál.

3—3

A „Pesti biztositó intézet",

mely gyors és illedelmes kármegtéritései által általános elismerésben részesül, biztosit a legjutányosabb feltételek és **legolcsóbb dijak** mellett:

tüzkár ellen épületeket és azokban levő ingóságokat, nemkülönben gabna- és takarmány-készleteket födelek alatt vagy szabadon.

jégkár ellen mindennemű föld-terményeket és

elemi károk ellen minden vizen és szárazon szállitandó javakat,

Ezen intézet jelen időszakban a gazda urakat különösen

a szálma-gabona és takarmány tüz elleni biztositására

figyelmeztetni. [illegible]

[illegible] főügynökség felkéri ezennel a t. cz. gazda urakat, hogy biztositásaik feladásával vagy hozzá, vagy annak [illegible] helységben létező ügynökeihez forduljanak. A fölötteb jutányos föltételekről legnagyobb készséggel adatik fölvilágositás.

Kelt Sopronban, 1867. julius havában.

A pesti biztositó intézet soproni főügynöksége. Müller P.

Hirdetmény.

Nagy-Kanizsa város tanácsa részéről közhirré tétetik, miszerint a városnak jelenleg Fesselhoffer József ur által bérben birt bolti helyisége a felette levő lakással, hozzá tartozó raktárakkal és pinczével 1868-ik évi april 24-étől kezdve három egymást követő évekre, — mégis

A városnak a piaczi helypénz szedési joga.

Hat országos marhavásár tartási joga.

Valamint minden héten szerdán megtartatni szokott heti marhavásári joga 1868. évi Januar 1-től számitva három egymást követő évekre, folyó évi Octóber 24-ik napján, reggeli 9 órakor Kanizsa város tanács termében, nyilvános árverésen a legtöbbet igérőknek bérbe kiadatni fog.

Mire a bérleni kivánók a bérösszeg utáni tiz százalékos bánatpénzzel ellátva, ezennel meghivatnak: az árverési feltételek a városi tanács termében, reggeli órákban mindenki által megtekinthetők.

A városi tanács által

Kelt N.-Kanizsán, aug. hó 14-én 1867.

Babochay, városbiró.

Hirdetmény.

Nagy-Kanizsa város tanácsa részéről közhirré tétetik, miszerint a városnak összes erdeiben az idén termett gubacs folyó évi sept. hó 2-án tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek eladatni fog.

Mely árverésre a vállalkozók elegendő bánatpénzzel ellátva, ezennel hivatnak meg, hogy az árverési feltételek a város tanács termében reggeli órákban mindenkor megtekinthetők.

A városi tanács által

Kelt Nagy-Kanizsán, aug. hó 14-én 1867.

Babochay, városbiró.

Árverési hirdetés.

A kis-komáromi uradalomhoz tartozó sáncsonyi vendégfogadó folyó évi november hó 25-én Kis Komáromban tartandó árverésen három évre haszonbérbe fog adatni, melyre a venni szándékozók ezennel meghivatnak. A haszonbér kezdetét veendi 1868. évi april hó 24-én. — Kelt Kis-Komáromban aug. hó 20. 1867.

3—0

Az uradalmi tisztség.

Kölcsönpénz részletfizetésre,

kedvező föltételek mellett.

Bővebbet az „Első Somogyi Kölcsön" ügynök-hivatalában.

Cs. kir. kiz szab. első amerikai és angol engedélyezett.

ANATHERIN SZÁJVIZ.

Dr. Popp J. G. bécsi fogorvos által feltalált szer a közfigyelmet egészen magára vonta, és napról-napra nagyobb mérvben kerestetik. Daczára annak, hogy számos vegyész vizsgálat alá véve, de semminemű ártékony részt fel nem talált benne, és utánozni kezdték de czéljokat nem érték el, mivel a Popp-féle fogszájvizhöz nem is hasonlithatók; tehát bebizonyult tény: hogy egy a maga nemében.

A Popp-féle szájviz ugy szolván a fogak életfentartó szere, a legbetegebb fogakat annyira meggyógyitja, hogy nagyobb baj keletkezése egészen lehetetlen; továbbá igen jótékony a foghusra nézve is; és megment mindenféle vérzés, daganatol stb. — Tehát nem csodálkozhatunk azon: hogy az anatherin szájviz mindenütt mint legüdvösebb szer elfogadtatott.

Anatherin fog-pép ára 1 frt 22 kr. Fog-olom 3 frt 10 kr. Fog-por 63 kr.

Az „Anatherin Száj-viz" kitünő hatásáról ismét érkeztek elismerő és hála-nyilatkozatok, melyek egyike következőleg szól:

Tekintetes Popp fogorvos urnak.

Igen tisztelt ur!

Több év óta hetzaszto fogfájdalomban szenvedék, vés a legkisebb légvonattól tartózkodnom kellett; a fogak tisztitásánál, kefét sohe nem használhattam; ennélfogva, természetesen a fogak legiszonyubb ellenségét — a borkőt — el nem üzhettem, mely még néhány ép fogaimtól is majdnem megfosztott. Ösmerőseim közül többen önnek „Anatherin Szájviz"-ét ajánlották, melyet én eddig — őszintén mondva — magas ára miatt még nem [illegible] használtam.

FASHOLD LIPÓT.

Wajdits József kiadó-, lap- és nyomdatulajdonos Nagy-Kanizsán.

Nagy-Kanizsa. Hatodik évfolyam. 21. szám, september 20-án 1867.

Zala-Somogyi Közlöny

Kiterjedve
SOPRON- és VASMEGYÉKRE.
Vegyes tartalmu hetilap
a széptrodalom, kereskedelem, ipar, gazdászat, tudomány és müvészet köréből.

Megjelenik: minden szombaton, egész iven. **Szerkesztői iroda és kiadó hivatal:** WAJDITS JÓZSEF könyvkereskedésében.

Előfizetési föltételek: Helyben házhoz hordással és vidékre postán küldve: Egész évre: 6 frt. — kr. Fél évre 3 „ — „ Évnegyedre 1 „ 50 „

Hirdetések A hat hasábos petitsorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 és minden további beiktatásért 5 kr. Bélyegdij minden egyes beiktatásért 30 kr. A „Nyilt téren" egy petit sor beiktatási dija 15 kr.

Előfizetési pénzek és hirdetések, ugy szintén a lap szellemi tartalmát illető közlemények, valamint vidéki levelek, bérmentve a kiadóhivatalhoz küldendők NAGY-KANIZSÁRA.

A t. olvasó közönséghez!

Visszapillantva lapunk hat éves folyamára, valóban önérzetes sejtelem szállja meg keblünket, hogy ha azt annyi küzdelmes politikai változások alatt fenn tudtuk és birtuk tartani; most, midőn egy jobb és szebb kor hajnalát látjuk derengeni, nehéz feladatunkban, mit lapunk vezetése és kiadásával magunkra vállalánk, a méltányolni tudó t. közönség buzditólag pártfogolni fogja igyekezetünket és biztositani lapunk fennmaradását. Ez férfias meggyőződésünk.

Igaz, hogy eddig áldozattal járt e lap kiadása, de kitartók, csüggedetlen törekvők valánk, élve azon édes reményben, miszerint jövend idő, a mikor megelégedettebben tekinthetünk t. előfizetőink diszes koszorujára. Hatékonyan buzditott bennünket az ügy, a czél magasztossága, hogy hazánk **édes anyai nyelvén** legyen képviselve e kedves vidék; melyhez annyi nemes vonzalom csatol.

Lapunk által nem annyira egyéni, mint honpolgári kötelességünket kivántuk leróhatni, alkalmat nyujtani e vidék mind anyagi, mind szellemi virulása, kölcsönös eszmecsere általi rokonulása a szép, jó és nemes irányábani általános ismeretgyüjtésnek a nép minden osztályaban való üdvös elterjesztésére; hogy mennyire értünk eddig czélt, nem a mi feladatunk megbirálni, de férfias komolysággal kijelentjük, miszerint a haladás zászlaját egész erélylyel, nyiltan hordozni legbuzgóbb törekvésünk lesz; mentten minden tömjénezés, hizelgés avagy pártoskodó részrehajlástól, egyenesen **a közérdeket fogjuk képviselni,** s ezért ami hazai, ami jó s vidékünkre üdvös és előnyös, kiváló gonddal ápoltatik; felekezetesség és személyeskedés komolyan kizárvák, egyenlőség, testvériség a hazafiságban s mintegy nyilvántartó könyve, hü tükre leszünk lapunkkal e vidéknek. Munkatársaink eddigelé is iparkodtak ily irányban müködni, most még inkább, mert számosabban csatlakoztak hozzánk.

Ezekből önként következik, miszerint tért nyitunk minden közérdekü nézetek **független fejtegetésének,** személyt nem sértő, de oknyomozó megvágásoknak is, ha a közérdek magasztos eszméje igényli. Mint mondtuk, pártorganum nem lesz e lap, de az egyoldalu s függő közlönyök, mint például, minő köztudomásulag a „Somogy" is — müködésével szemben az ellenzék közjóra törekedő férfiaival kezet fogunk.

Buzgó törekvésünkben segitni a t. közönség bizalma, részvéte és szives közremüködése fog.

Szivesen veszünk gazdászati tudósitásokat és vidékünkön történő érdekesb mozzanatok leirását, czélt többek közremüködésével érhetünk csupán el, melyre minden honfibarátot tisztelettel felkérünk.

Lapunkat kiterjesztettük Sopron és Vas- szomszédmegyékre is; igy mondhatjuk, hogy Magyarország nyugati határszélét mintegy félkoszoruban a megyék termeszeti fekvésénél fogva képviseli, mig a másik félkoszoru az érdekelt közönség anyagi s szellemi támogatása folytán nyerendő csoportosulásból állván, Zala, Somogy, Sopron és Vas megyék testvéries szellemi gyülhelyeül óhajtjuk lapunkat tekintetni s oda törekedni, hogy a közvárakozásnak minél sikeresben megfelelhessünk.

Somogymegye képviseletét — bar külön lappal birt s bir — soha le nem tette lapunk s a mostoha pártolás daczára is igyekezett megfelelni a czimnek, igyekezett kifejteni a nézeteket, melyek függő lapban megnem jelenhettek, vagy csak nyirbálva. — Elérkezettnek hiszszük az időt, melyben lapunk elismerésnek, virágzásnak néz eléje; a mostoha viszonyok elmulnak és Somogymegye érdemes közönsége felkarolja azon lapot, mely hat éves pályája alatt megmutatva, önzés és egyesek legyengetésétől mentten, a közérdeket képviselé.

Közlekedési összeköttetéseink által a közgazdászat óriási mérvben fokozódván, s mivel lapunk bővebb tartalommal és gyakrabban jelenend meg, jónak láttuk Sopron és Vas megyéket is képviselni, mire nézve szolgáljon a következő nyilatkozat bővebb ismeretül:

Nyilatkozat. Alulirt tisztelettel értesiti a n. é. közönséget, miszerint e lap szerkesztő és kiadótulajdonosa Wajdits József urral történt kölcsönös egyezés folytán f. évi okt. 1-től kezdve a „Zalasomogyi Közlöny" szerkesztőségi tagja lesz, s munkásságát legfőkép a nemzetgazdászati részre ajánlja. — Sopron, sept. 15. 1867. **Schindler Ferencz.**

Schindler ur a soproni „kereskedelmi és iparkamra" titkára levén, közleményeinket a felső megyékből nemcsak hogy gyorsan hozzuk, de a mi fő, hiteles jelleggel birnak.

Lapunk hetenkint egyszer — szombaton — jelenik meg. Uj erő és czélszerübb beosztás az, mivel egyelőre szolgálhatni fogunk. Intézkedve van, hogy mielőbb uj betükkel nyomattatva, a szem és izlésnek is megadhassuk a magáét.

Előfizetési ár egész évre 6 ft, félévre 3 ft, évnegyedre 1 ft 50 kr.

Kérjük az előfizetési illetékek mielőbbi szives beküldését. — Nagy-Kanizsa, sept. 20 1867.

Wajdits József,
felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

Még egy akadály az ipar fejlődésénél.
III.

Legutóbbi czikkemben hat akadályt soroltam föl, melyek mind nyomasztó teherként hatnak iparunk felvirágzására, de még egy hetediket sem hallgathatok el, melyet bátran amazok közé számithatott volna az iparegylet.

Ezen akadály pedig az iparos osztálynak saját hibája, mely a magyar iparossal már veleszületett, t. i. a f ö l d m i v e l é s s e l f o g l a l k o z á s. Vagy talán nem ugy van, hogy a mi kis összeget éven át szorgalommal, talán nélkülözéssel is megtakargatott, azt azonnal földbe vagy szőlőbe öli? Pedig ez kétszeres hiba. Mert:

1-ör tőle időt, képességet rabol;

2-or a tőkegyüjtést akadályozza.

Vagy ki nem látja be, hogy időt rabol az által, midőn őt műhelyéből a legnagyobb dolog-idő kiszólitja, a munkát abba kell hagynia; a műhely fő nélkül marad, ott tesznek amit és ahogyan akarnak? Különben is folytonosan földére vagy szőlőjére van gondja, egyre arról töprenkedik; ha felhőt lát — aggódik, ha soká nem lát — akkor is aggódik; és igy tovább, — de ki tudná előszámlálni!

De ha csak ennyiből állna az egész, hanem hát az nincs hátrányára iparunknak, hogy a szegény iparosnak magának meg kell fogni a kapa, kasza nyelét; néha segédjével együtt munkálja földjét; dolgozik egész nap, mint aki földmiveléshez szokott, s utánna egy hétig m a r ó d i? Vagy a kinek derekát, karjait megfájditja, kezét feltöri, eldurvitja a kapa, kasza, az is ugy képes a műhelyben helytállni; tiszta, finom, tetszetős munkákat végezni, oly iparczikkeket késziteni, mint a ki télen-nyáron iparasztala mellett foglalkozik? én azt hiszem, nem. Példát hozzak fel reá? — minek? — tekintsünk szét s tapasztalni fogjuk, hogy ugy van, kivált a vidéken. Bár ne volna ugy!

A ki szorgalmas iparos akar lenni, az nem lehet szorgalmas földmives; aki pedig szorgalmas földmives akar lenni, az nem lehet szorgalmas iparos. Az ipar az egész évet tavasztól tavaszig, kora reggeltől késő estig igénybe veszi, mi marad tehát a földmivelésre? A földmivelés kora tavasztól késő őszig, sőt télen is elfoglal, mi marad az iparüzésre? A ki pedig mindegyikből valamit teljesit, az az egészből kevés hasznot huz. Vagy egyik, vagy másik el lesz hanyagolva; s ha egyformán üzi mindkettőt; egyikben sem lesz tökéletes, mindenben csak kezdetleges s igy csak tengődni fog. Csak igaz az, hogy két u r n a k n e m l e h e t s z o l g á l n i stb.

Talán nem ez az oka vidéki iparosaink elszegényedésének? Igen innét van, hogy föl sem teszszük egy vidéki iparosról, miszerint az igényeket, izlésünket teljesen ki tudná elégiteni. — De hogy is tudná az ugy előállitani az iparczikkeket, mint a kinek nincs másra gondja, csupán ipara tökéletesitésére, üzlete emelésére? Innét van, hogy inkább városban keresünk iparczikkeket, mert meg vagyunk győződve, izléses, tiszta munka lesz. Igy lesznek aztán skártba téve a kisebb iparosok!

Mit mondjak a t ő k e g y ü j t é s r ő l?! Az csak bizonyos igaz, hogy ki nagyobb pénzerővel rendelkezik, az szebbet és többet bir kiállitani, mint az, ki minden pénzét ingatlanná teszi. Igaz ugyan, hogy az ingatlan nem vész el, a tőke igy biztositva van (pedig dehogy van, mert az is dobra kerülhet); de az is igaz, hogy az ipar sokszorosan többet jövedelmez, mert mig a föld évenkint csak egyszer kamatoz, akkor sem valami busásan, kivált ha elemi csapás jő közbe, — addig az iparban tizszer, huszszor is megfordulhat a tőke. Kinek nagyobb a tőkéje, nagyobb kamatot huz, mert többet, szebbet és olcsóbbat állithat elő. Lehetetlen tehát be nem látni, hogy az iparos saját legnagyobb kárára forditja másfelé a tőkét, mint iparára.

Az iparnál a t ő k e minden. Kinek tőkéje van, az nem félhet oly körülmények közt sem, midőn pangás áll be, mert ő azért mégis dolgozhat és dolgoztathat, hisz nem fél, hogy fölemészti, amije van. Ellenkezőleg áll ez a földészettel foglalkozó iparosoknál, mert oly körülmények közt ők kénytelenek egészen felhagyni az iparüzéssel és csupán kis földjökre támaszkodni, a mi eddig csak kis vélt segitség volt a megélhetésre, s épen azért, mint egyedüli forrás, most nem elég a föntartásra; ily körülmények közt tehát a földmiveléssel foglalkozó iparos akaszsza szegre az állát vagy vegyen vándorbotot kezébe.

Azért, ha iparos gyermekedet szerencséssé akarod tenni, légy szorgalmas, tökéletesitsd iparodat, szerezz, s ne földet, hanem tőkét hagyj neki!

Még sokat, igen sokat lehetne erről irni, de nem akarom nyujtani e czikkeket; jobb, ha rövid — és egészen elolvassák. Jövőre az ipar felvirágozására ható eszközökről.

COCLES.

Heti szemle.

Pest, sept. 18. 1867.

Sajátságos ember vagyok, azért kimondom előre, hogy én mindenkivel karonfogva szeretek menni, legyen az nő, férfi, ifju, vagy agg; szép vagy — no, mi tagadás benne, — vegni szoktak. Tehát előre! —

Még september hóban, és pedig 20-án ...

mét összeül az országgyülés, julius 3-ka óta szünetelése után; amily zaj lesz itt oly komoly csendesség uralg a győri [illegible]ban, mely okt. 4-én nyittatik [illegible] egész ünnepélyességgel. Itt tanul[illegible] Deák Ferencz, Somssich . . . Utóbbiról jut eszembe, hogy ő, mint a pesti szinház nyugdijintézeti igazgató-választmány elnöke ajándékozásra hivja fel azokat, a kiknek van adakozni valójuk a szinházi nyugdij alapra, bár az alap 100,000 frton felül van ugyan; de mégis 3000 frt hiányzik, hogy a 12000 frtnyi nyugdij megadathassék. Egyuttal megemlitem, a nemzeti szinház pénztárában most közlött [illegible] kimutatás szerint 3960 ft 31 kr. volt készpénzben. Ez nagy! ujság! Igen, és én hazafias gyönyörérzetemben annyira elmerültem, máról nem is szeretek [illegible] mint pénzalapokról. Igy például az aradi vértanuk emlékszobrára eddig 2539 ft. 90 kr. gyült be. Hejh! itt mégis valami szomoru jut eszembe: Spanyolországban 1820-tól 1866-ig politikai vétség miatt 14600 egyén mult ki nem természetes halállal . . . és hazánkban? — számitsák ki a spanyolok, nem elég szép mitőlünk, ha azt számitgatjuk, mint lehetne az állam jövedelmeit szaporitani. Teszem azt egy nagyváradi ember halhatatlanitani akarván tervével magát, ajánlotta a ministeriumnak, tétessen a fényképekre is 5 kros bélyeget — elutasittatott. Ez ez jó jel, de nemcsak ez, hanem azon körülmény is, hogy a körmöczi és selmeczi arany- és ezüstbányák bányakapitánysága Budára tette át székhelyét. Talán ezután több aranyat látunk! aligha! de csehet — igen, mivel Prágában egylet alakult, melynek czélja segélyezni és előmozditani a Magyarországba vándorlók és letelepedő cseheket. Tudjuk, hogy nemcsak sok gyereket, de kutyát is hoznak magukkal, lehet, ép ezért rendelte el Pozsonyváros érdemes képviselősége a kutya-adót, és hozzá a vis-adót is, mert kevés bort fogyasztanak. Most már nem mondható Pozsonyban, ha nincs pis, igyál viz! — Balaton-Füreden is kezd szünni a vizivás, ehelyett a szőlőgyógymód oly szépen virágzik, hogy eddig 300-nál többen vannak, akik a minden reggel frissen hozott csopaki jó szőlőt élvezik. Ezek nem félnek a kolerától, noha a Pécsi Lapok irják, miszerint H.-Szulljösön 5 egyén halt meg a napokban kolerában. Halálról jut eszembe az unghvári véres követválasztás, volt katonai sortüzelés, ennek következtében 9 polgár feküdt másnap a ravatalon és számosan megsebesültek. Átok fogta meg a magyart, mert az soha együtt nem tart! A honvédek akarták összetartani, azonban a belügyminister az összes minisztertanács határozata folytán betiltotta az Aradon okt. 6-án tartandó [illegible] országos honvédgyülést; szinte betiltotta Kossuth Lajosnak küldendő bizalmi szavazatoknak hivatalból irását. Egy távirat közli: hogy Kossuth az orosz követtől Turinban 50000 frankot vett volna fel*) és, hogy Szilágyi Virgil szinte a porosz kormánynyal érintkezik. Valóban nagyobb jelentőségüek azok, ha igazak, mint a kecskeméti tisztujitás alkalmával a szavazó ládában talált 18 db fél, több hamis szavazat, 2 db 10 kros bankjegy 3 db zsineg, egyik feketesárga volt. Lám az uj levélbélyegek már [illegible] a 25 és 50 krosok nem sárgafeketék, amaz violaszinű, emez halványrezszinű. Furcsa mindenben van Tüdős hazánkfia is, ki Miksa mexikói császár szakácsa volt és a kivégeztetésen jelen volt. A császár igen szerette a jó szakácsot, még inkább a jó szakácsnét lehet is szeretni, mert az a nyelvnek kellemesb is [illegible], mint az orosz nyelvtan p. Marburgban, Styriában iskolavizsgánál az ajándékok közt több orosz nyelvtan is volt, egy orvos ajándékozta, de szépen vissza adták. A „Magyar Posta" is visszaadja egy előfizetőjének a pénzt, de hogyan? [illegible] játszani előfizetői közt egy 100 ftos sorsjegyet. — A magyar és erdélyhoni postahivataloknál összesen 1938 egyén van alkalmazva. Haladunk! Fiuméban több magyar vállalkozó oly tengeri hajót épittet, mely magyar zászló alatt, magyar utasokat szállit. És miért ne történnék ez? hiszen sokat tud már rólunk a külföld, most is Pozdech Lajos pesti harangöntőnél 5 harang készült el, melyet Franciaországba [illegible] egyházba szállitanak. [illegible] Rubinstein Antal is készül november elsején Pestre, hol két hangversenyt rendezend; aztán készül a görög kor-

*) Lapunk bezártakor vettük a czáfoló távirati tudósitást [illegible] 19. Kossuth nyilatkozatja, hogy [illegible] állitása rágalom; [illegible] gróf Stackelberget soha sem látta, és Oroszországgal, Magyar- és [illegible] minden szabadság [illegible] ellenségével összeköttetésbe lépni soha [illegible] Szilágyi se vett tőle semmine[illegible]

mány Buda Pesten consulságot felállitani.. Csak aztán ne legyen eszmény, mint egy bécsi lap Auer Lipót hegedüs hazánkfiát elég naivul „eszményi czigány"nak nevezte. Eszményi egy szusszra elég, utoljára hagyván a kegyetlen halál naplóját: f. hó 11-én halt el 13 éves korában hazánk legjelesb homoeorvosa Almási Balogh Pál. Béke poraira!

Zala-megyei hirek.

— Városunknak a napokban kedves vendégei voltak, Földváry Károly honvédezredes és az Olaszhonban létezett magyar legio parancsnoka és gróf Bethlen tábornok s többen f. hó 12 én délutáni vasuti vonallal, ide érkezték, Földváry ezredes ur Szücs János az emlitett legiobeli őrnagy mint egykori segéd tisztjéhez szállott. Az ideérkezés incognitóban történt, mindamellett az itteni honvédek megtudván, éjjel Inkey Kázmér honvéd őrnagygyal szállására mentek, a kedvelt és szeretett ezredest üdvözölni. Természetesen magukkal vivék a helybeli zenészeket is, kik az örök szépségü magyar darabokat ugyancsak szivhez szóllólag huzták. Nuszer József isk. tanár, honvédtüzér hadnagy az alkalomhoz méltó beszéddel üdvözölte ezeredes urat, ki viszont e nemvárt meglepetés és viszontalálkozás örömélvezete közt azokat szivélyesség s honszerelemben tündöklő szavakkal felelt. 15-én a déli vonattal Pottendre utazott. Hordozza szerencsésen a gondviselés minden utjában. Bátor ő a következő alkalmi költeménynyel tolmácsolá előtte mindnyájunk hazafias üdvözletét:

Hosszu távollét után megérkezél
Az elhagyott ősi hazába . . .
Mi lehete, hogy oly nagyon vétkezél
S szők lön neked e hon határa ?!
Vétkezél, mert szived szeretni tudott,
Szeretni szabadságot . . Isten hozott!

Lásd: a nap is vétkes, mert sugara hő,
Mégis a ezért távoznia kell . . .
Ah, de sötétséget törve visszajő
S akkor a madár is dalra kel,
Kéjében lehel a virág illatot
S a pacsirta fennzengi: Isten hozott!

Szived egykor a szabadság napja volt
És ezért távoznod kelletett:
De lelked meg nem törött, meg nem hajolt.
Hanem szeretett, szabadon tett.
És mindenütt dicsőséget aratott . . .
Mint a nap, visszajövél . . . Isten hozott!

Szivedben szabadság, kezedben a kard
Nem csillogott tétlenül soha,
Benned azért dicsőiték a magyart
S te sóhajtottál: haza . . ! haza . . !
Sóhajod hő imádsággá olvadott . . .
Mi is meghaltottuk azt . . . Isten hozott!

„Hazádnak rendületlenül" volt imád.
A hős imája foganatos,
Mert a mit akar, érette vért is ád
És igy vágya szabad és jogos.
Beteljesült s nekünk mi kéjt okozott,
Hogy közénk megérkezél! . . Isten hozott!

Isten hozott, a magyar nép lelkesült
Hoeő kéjjel, forrón üdvözöl!
A „nehéz napok" alatt is értesült
A hősök hőse kint mesterül
Megfelelt a magyar névnek, és tudott
Hősi babért szerezni . . . Isten hozott!

Isten hozott! Maradj mienk ezután
Nemcsak szivvel, de kar s karddal is;
Oh sok, sok seb van még e drága hazán,
Mit kivágni kell, habár fáj is.
Hadur megvéd, ki eddig is hordozott!
Légy üdvöz, hősök hőse! Isten hozott.*)

— Városunk képviselő ülésében, f. hó 13 án a következő ügyek tárgyaltattak és intéztettek el:

a) Horváth Mihály ügyvéd urnak sulyos betegsége következtében közgyámi hivatal vezetése- és kezelésére Koch Mihály ügyvéd ur kéretett fel.

b.) a helybeli izraeliták azon kérvényük, mely szerint sátoros ünnepünknek, mely október közepén kezdődik, hitük szerinti megtarthatása tekintetéből szíveskednék a városi képviselőség ugy intézkedni, hogy az okt. 16-ra eső nagykanizsai országos vásár előbbre és pedig október 7-re tétetnék s hivatalosan köröztetnék; méltányoltatván — elrendeltetett.

c.) Ideiglenes számvevőnek Zadubanszky Lajos ur választatott meg. Ez intézkedést városunk összes lakossága üdvözli és helyesli, mert igy biztos remélhető, miszerint a városi számadások évenkint revideáltatni fognak; nem marad el ugy, mint eddig 8-10 év alatt csak egyszer történt hivatalos megvizsgálás, miután a városnak számvevője nem levén, a hiányos kezelés és könyvvitel rendszertelen minősége a nyilvántartás nemcsak nehezité, de lehetetlenné is tevé. E szerencsés intézkedés által megszünik minden kétkedés a polgárok közt, és mindenki készségesebben járul honpolgári tartozásainak pontosabb teljesitéséhez, ha az évi zárszámadásokból látja a bevétel és kiadás minő- és mennyiségét.

*) Ezen alkalmi költemény külön lenyomatban még az ezredes ur itt mulatása alatt megjelenvén, Wajdits József könyvkereskedése utján megis rendelhető, igen díszes kiállitásban egy példány 10 kr. 50 példány 4 frt.

d.) Noha az itteni marhabetegség nem volt ragadós, mindamellett elővigyázatból betiltatott a heti és országos marhavásárok tartása; most azonban tapasztaltatott, hogy a marhabetegségnek már jelei seholsem mutatkoznak; a megye megkeresendőnek határoztatott, miszerint a betiltást megszüntetve a marhavásárok akadálytalan megtartását eszközölje.

e.) Olvastatott az országos honvéd alapszaporitására felhivó magas honvédelmi ministeri megkeresés; a képviselő ülés 300 frtot szavazott meg és elrendelte továbbá, hogy egyeseknél is gyüjtés eszközöltessék.

— A közlekedési minister, a Balatontó ügyét beható vizsgálat tárgyává tette. Tudvalevőleg a siófoki csatorna megnyitásával annak idején azon kettős czélt akarták elérni, hogy a Balaton vizmagassága szabályoztassék és rögzittessék, s hogy a Sió vize hajózhatóvá tétessék. Kiderült azonban, hogy e kettős czélból egyet sem érték el. Ugy számitottak, hogy a Balaton tavának perczenkint 317 koblabnyi vizfölöslege van; e számitás azonban alaptalannak bizonyult be. A Sió zsilipjeinek czélszerütlen kezelése folytán, a tó vizállása ijesztőleg apadt, a nélkül, hogy a Sió czáltal hajózhatóvá vált volna. A közlekedési minister már most, miután a szakértők nyilatkozatait kihallgatá, határozott s ezen határozatáról az érdeklett feleket okadatolt köriratban tudósitván, azokat oda utasitá, miszerint a Sió-zsilipek kezelésének olyannak kell lenni, hogy a tó vize mindig egyforma állást mutasson.

— Kiállitás. A zalamegyei gazd. egyesület f. évi oct. 6-ra szőlő- és gyümölcs kiállitást rendez több rendbeli jutalom kitüzésével és pedig szőlőért: egy 1-ső rendü dij 3 db. arany, egy 2-od rendü dij 2 db. arany, három 3-ad rendü dij 1—1 db. arany, négy dij 1—1 db. ezüst két forintossal, tizenkét dij 1—1 db. ezüst egy forintossal. Gyümölcsért: egy 1-ső rendü dij 3 db. aranynyal, az átalában legszebb gyümölcsöt kiállitónak. Két db. arany a legszebb alma csoportra, 2 db. arany a legszebb körte csoportra. 2-od rendü dijak: három dij 1—1 db. ezüst két forintossal, és hat dij 1—1 db. ezüst egy forintossal; fatenyésztésért: egy jutalom 4 db ezüst két forintossal, azon népiskola tanitónak, ki saját szorgalma után a legszebb gyümölcsfa iskolával bir, vagy olyant kezel; — egy jutalom 2 db. ezüst két forintossal a következő legérdemesb néptanitónak. Magán fatenyésztőknek: három 1-ső rendü dij 3—3 db. ezüst egy forintossal, és három 2-od rendü dij 1—1 db. ezüst egy forintossal. Egyéb kitüntetések dicsérő oklevelek által történnek. A kiállitást egy központi bizottmány, s ennek felügyelete alatt a vidéki albizottmányok rendezik és eszközlik. A kiállitás helye Z.-Egerszegen a „Zöldfához" czimzett vendéglő nagy terme, hol a kiállitásra szánt gyümölcsök pontos jegyzék s a kellő bizonyitványok mellett f. é. oct. hó 3-, 4- s 5 én, a szőlők csak 5-én esti 7 óráig a rendező bizottmánynak átadandók. A kiállitás megnyittatik oct. 6-án délelőtti 11 órakor, s tart, mig a szakértő választmány a birálatot, a jutalmak s kitüntetések odaitélését, s azok ünnepélyes kiosztását befejezte. Az egyesületnek minden egyes tagja s minden ügybarát szives részvéte honfiui tisztelettel kéretik, különösen a megyebeli Nt. lelkész urak felkéretnek, hogy az ügyben buzditólag hatni sziveskedjenek.

— Halálozások. Folyó hó 14-én reggeli 8 órakor halt meg Horváth Mihály hites ügyvéd ur tüdővészben; 54 éves volt. Gyászolja neje és 8 gyermeke, kiknek gyászát a kedélyes és tettsovár öreg ur barátai és számos ismerői őszinte részvéttel osztják. Ugyancsak e hó 16-án reggeli 6 órakor hunyt el széplaki Szép Károly ur életének 69-ik évében. Béke poraikra!

— Deák Ferencz f. hó 16-án városunkon keresztül utazott; a városbirót hivatta magához, de épen Zala-Egerszegen volt hivatalos müködésben.

— Iskola és csárda. Egyik tisztelt munkatársunk Zalából Somogyba utazván a sz.-györgyi vasut állomás közelében — mint irja — egy „Batthyányi csárdát" talált. E kegyeletes nevü csárda semmikép sem viselheti magán a megelégedés képét, sőt a botrány orvoslást kiván. Ugyanis e nevezett csárdában az eresz alatt a szomszéd faluból is összejövő gyermekek nyáron át iskolailag — privat-e vagy rendes? nem tudjuk — taníttatnak, mig benn trágár beszédek közt a poharak ürittetnek. A haszonbérlőt és tanitót, levelezőnk izraelitának mondja. Jelenlétében megtörtént, hogy a csaplárosné a tanitót pinczébe küldé borert s igy a tanitás egy időre félbeszakadt. E körülmény szomoritó s legszebb kötelességét teljesiti lapunk, midőn e környékbeli illető érdekeltek figyelmét tisztelettel felhivja.

— Magyarnyelv tanitó. Tapasztaljuk, hogy hazai viszonyaink jelen átalakulási korszakában társadalmilag is mily nélkülözhetlen a magyarnyelvnek alapos és hibátlan birása; ennélfogva azok részére, kik a szép magyarnyelvet rövid idő alatt birni, irodalmilag sajátjokká tenni kivánják, ajánlkozik magyarnyelv tanitónak egy kellő kiképzettség- és gyakorlati jártassággal biró egyén. Kivánatra házhoz is megy, miután naponta még két órára czélra fordítható ideje van rendelkezés alatt. Bővebb tudomás e lap szerkesztőségében szerezhető.

— Adakozás. A csurgói gymnasium részére főt. Belováry Ferencz viszlói lelkész ur Baranya megyében 10,000 frntot adományozott. E nagylelkü nemes tett magában hordja ugyan az elismerés koszoruját mindamellett lehetlen, hogy fennen ne dobogjon szivünk, tapasztalván, hogy a nevelés s tudomány előmozditásáról ily meglepően gondolkodnak egyesek szorult anyagi viszonyaink közepette.

— Nagy verekedés. A napokban Szabar helységben bucsu lévén, annyira eltévedtek ez ősi, vallásos szokás kegyeletes megtartásától, hogy nem irtózták azt a vérengzés pokolává változtatni. Az ottani korcsmában ugyanis összevesztek s a pandurok, midőn őket csillapitani akarták volna, ezeknek rohantak és ennek következtében két egyén meghalt, 7 nehéz, 15 könyen megsebesült. Nem szeretjük az ily eredenséget registrálni, de ami meg van, meg van már; szolgáljon intő például más községeknek.

— Gyakornok. E lapok szerkesztője Wajdits József ujonnan berendezett könyvkereskedésébe, egy jó házból származott gyakornok vétetik fel előnyös feltételek mellett. E tárgyban egész napon át bármikor értekezhetői a könyvkereskedésben.

— Gymnasium. Előbbi lapunk után ujolag megemlitjük, miszerint az uj tanév kezdetén helybeli gymnasiumunkban az V-dik osztály megnyittatik.

— Szüret. Több oldalról veszszük a hirt, hogy a szőlős gazdák, főleg a szegényebb rész, már szüretelni akar. Eltekintve azon körülményektől, mi lehet tulajdonkép oka, hogy a szegényebb rész a szőlőnek fél érett korában — szüretelni akar? egyenesen felhívhatjuk az illetők figyelmét, minden áron akadályozni a korai szüretet, mert ez által vidékünk borhitele emelkedik, mig ellenben nagy mérvben alább száll.

— Sümegről jelentik, hogy Kisfaludy Sándor siremlékére sept. 1-ig összesen 1705 ft. 25 kr. gyült be.

— Névmagyaritás. Bernritter Frigyes somogymegyei tapsonyi, és Bernritter József zalamegyei n.-kanizsai lakosok és ez utóbbinak gyermekei, névszerint: Elek, Ilona, József, Kálmán, Pál, Miklós és Zsigmond vezetéknevüknek „Berényi"re kért átváltoztatása f. évi sept. 13-án 18716 sz. a. kelt belügyministeri rendelettel megengedtetett.

— Hangverseny. Dalárdai karmester Pyllemann ur hangversenye okt. 16 án tartatik meg.

Somogy-megyei hirek.

h. F. hó 23-ára reggeli 9 órára m. főispán ur által bizottmányi nagy gyülés, és ugyanaz nap d. u. 3 órára a honvédegyleti bizottmány által honvédgyülés hirdettetik. Elsőnek tárgya: a Dráva-szabályozás és a megye középpontján keresztül vezetendő vaspálya, — másodiké pedig az aradi orsz. honvédgyülésen leendő képviseletre választandó küldöttség kijelelése lenne. Egyik fontosabb tárgy a másiknál s óhajtjuk, hogy a tanácskozmányok sikert hozzanak, óhajtjuk ezt legfőkép az érintett vasutvonalra nézve, mely, ha ezuttal is elvettetnék, alig marad több remény, hogy Kaposvár s megyénk középpontja átalán valaha vasuttal hasittassék keresztül s tökéletes felvirágzásának alapja vettessék.

h. Egy óriási tököt, mint ritkaságot szállitottak e napokban a központi főbirósághoz K.-Mérőből. Valóban érdekes látvány, e csuda nagy gyümölcs, melynek hosszát-mérője közel 3, szel-átmérője 1 láb és sulya táu 50—60 fnt.

h. A sétatér bezárt kapujának felnyitása iránt már emeltünk szót, szavunk azonban elhangzott, mint a pusztában kiáltóé. Nem keressük ki záratta el azon emlékezet után nyitva levő s ugyancsak nem is feleslegos második kijárást, nem kérdezzük minő joggal, vagy legalább minő indokokból s mellék tekintetekből történt az elzáratás: de annyit mondhatunk, hogy az a közönségnek épen nem tetszik, sőt alkalmatlan és nem ritkaság ellene panaszt hallani . . . s ép ez okból emlitjük meg az ügyet mi is ujolag, hogy hallja meg a tényező hatóság is és intézkedjék, Közhelyeknél első a közönség óhaja és tetszése, s minden egyébb mellék tekintet másodrendü!

h. Kora szüret. — mint mindig, ugy az idén sem várja lakosságunk, hogy szőleje jól megérjék s jó bora legyen, hanem nem nyakra-főre, mig lődözni lehetne sok az ló számmal leszedik az istenáldást. Erre nézve is lehetne valamit tenni a hatóságnak!

h. Neuzer Ferencz, a városunkbeli egyetlen jól berendezett nyári mulatókert tulajdonosa f. hó 22-én a honvéd-alap javára zene-estélyt rendez. Mint értesülünk, lesz jó zene, quartettek, fényes világitás és nagy esteli tekézés, tüzjáték stb. Bemeneti dij 30 kr. Ajánljuk a közönség pártolásába a szép czélu és olcsó mulatságot.

h. A kir. távirdai hivatal a megyeházából kiküszöböltetvén, sz. Mihály naptól fogva a sétatér utczában Königféle házban lesz. Ez a ház pedig az utcza végén épen az utolsó előtti. Persze ez is igen kényelmes a közönségnek!

h. Balek János helybeli segédlelkésznek — alaptalan dolgok miatt czélba vett — eltétele ellen egy számos aláirással kisért folyamodvány intéztetett az illető m. püspökhöz. Óhajtjuk, hogy eredménye legyen s közszeretetü lelkészünk megmaradhasson.

h. A folyton tartó hőség e napokban érte el az idén a legmagasabb pontot, ugymint, f. hó 13- és 14-én a hévmérő R sz. napon 38—40 fokot és árnyékban szabadon 28—30 fokot mutatott.

h. Juthon e napokban egy nő a Sió vizébe ugorván, abban halálát lelte. Oka a szerencsétlen eseménynek nem tudatik.

h. Tarnóczán a mult héten tüz ütött ki, s egy pajta és több lakház és gazdasági épület a lángok martalékává lett.

h. Előfizetési felhivásunkat ajánljuk a t. megyei és váczai közönség figyelmébe a meleg pártolásába. A lap multja és a felhivás nem üres igéretei legyenek biztositék arra, miként az a megye képviselésére hivatott egyetlen provinczialis lap.

Sopron-megyei hirek.

= Rábaszabályozás. Szabó Kálmán győrmegyei első alispán ur által f. hó 17. tartott értekezleten határozatba ment, alulról felfelé vétetik foganatba a Rabaszabályozás és nem Marczaltőnél kezdetnék a munka, hanem a Dunábani ömlése pontjánál.

= Légszeszvilágitás. F. hó 13. este 6órakor tartatott a kisérlet a bevégzett légszesz világitási munkálatoknál. Sopron hazánkban a 6. hely, hol gázvilágitás létezik; s pedig: Pest, Buda, Pozsony, Szeged, Debreczen és most Sopron. Igen jól, mondhatni mesterileg sikerült; az egész kivitel legfőkép Plandorffer Ignácz urnak köszönhető, ki egy részvénytársulatot alakitott, és egyhangulag igazgatójaul választatott. A soproni légszeszvilágitási munkálatok kivitele Fähnrich austriai gáztársulat igazgató érdeme.

= Nevelési egylet. Sept. 9-én tartatott megyei alispán elnöklete alatt a közoktatási minister B. Eötvös által inditványozott nevelési egyletek létesitése feletti tanácskozmány. Folyama hévos volt s mint a „P. H."-nok irják — viszályteljes, a mennyiben a kérdéses eszme a felekezetek közé üszköt dobott. Az eddigi eredmény: „vegyes egylet" alakitása körül mutatkozik.

= Casino. Vasárnap, f. hó 15-én délelőtt 11 órakor tartatott a helybeli casino-egylet évi rendes közgyülése, mely alkalommal határozatba ment a Lenkféle háznak 25000 frton való megvétele. Egyszersmind megválasztattak a tisztviselők és pedig: Igazgatók: Hildebrand Vincze, Tschurl Ferencz, Dr. Schwarz Miklós urak, két könyvtárnok: Kossow ur ismét választatott. Titkár lett Gallus Sándor ur és pénztárnok Brandel Antal ur.

Vas-megyei hirek.

— Hivatalos. A kőszegi esküdtszéki kerületben tényvizsgáló biróul Kránicz József; közvádlóul pedig Szabó László szombathelyi ügyéd ur neveztettek ki még f. évi junius 1-én és 2-án az igazságügyi ministerium által; most ujólag emlékezetbe hozaték.

— Menyegző. Koszorus költőnk Vörösmarty Mihály leánya, a bájos Ilonnak kezét Szél Kálmán vasmegyei birtokos és szolgabiró ur nyerte el. Sept. 15-én volt Pesten az esküvő. Jelen volt Deák Ferencz, mint a menyasszony gyámatyja, s a vőlegény atyja, ki jelenleg Vasmegyének főispáni helytartója. Áldás és szerencse kisérje szent frigyöket!

Irodalom.

— A „Máramaros" czimü szabadelvü, alánk lap f. évi októbertől kezdve ujolag megfog jelenni. Ára évnegyedre 1 frt. 80 kr. Szerkesztő: Szilágyi István; főmunkatárs, Várady Gábor orsz. képviselőnk.

— „Nép barát" czimü havonként kétszer megjelenő néplapot indit meg Heckenast Leó októbertől kezdve. Szerkesztő Réthi Lajos ára egész évre 2 ft., félévre 1 ft.

— Áldor Imre és Ormody B. „Kossuth album"-ra nyitnak előfizetést 2 frtjával; diszkötés 5 frt. E vállalat magamagát ajánlja s hiszszük, hogy a szerkesztők ebbeni törekvése méltó pártolásban részesülend. Beküldési határidő okt. 6. Előfizetést Wajdits József könyvkereskedése is elfogad.

Meghaltak névjegyzéke Sopronban augustus hó folytán.

1. Grasl Erzsébet 49 éves. — Ringhofer Ferencz 19 éves. — 3. Pumér Terezia 32 éves. — Kasztner Károly 1 éves. — Schabernak Terés 75 éves. — 4. Flock Károly 5 hón. — 5. Orthofer Lajos 47 éves. — 6. Klasner Terézia 77 éves. — 7. Dolmovics Pál 1/2 éves. — 9. Hubert György 34 éves, — Hammel Julia 12 éves, — 10. Tóth Rozália 12 nap. — Sontag Borbála 77 éves. 11. Strassner Susanna 30 éves, Illcko Antal 42 éves. — 12. Bableter Anna 41 éves, Törtl Borbála 2 éves. — 14. Slaba Franciska 63 év — 15. Bauer Terézia 67 éves. — 16 Binder Mária 6 hón. — 17. Tsinki Zsófia 10 hón Wabl Mária 6 nap. Schögl János 26 éves. — 18. Hochholzer Ida 4 éves.— 19, Hauer Lajos Samu 69 éves, Karner Dániel 8 napos. — 20. Steiner Alojzia 5 hón. — 21. Kager Ferencz 71 éves, Wunder Kath. 84 éves. — 22. Zügen Ferdinand 72 éves. — 23. Schmol Erzsébet 33 éves, Ringhofer Alojzia 2 éves — 25 Nibelherr Gyula 40 éves. — 26. Kohrer Terézia 2 éves, Moderer Katarina 96 éves. — 29. Küttner Vilma 4 hón. — 31. Zothner Zsuzsanna 7 hón Zehethner Hósa 42 éves; Sándor Miksa 6 éves.

Országos vásár vidékünkön Sept. 20-tól e hó végéig:

23-án Kis-Márton (Eisenstadt) Sopron megye, Körmend Vas m., Báttaszék Tolna m., Szent-Ilona Zala m. 24-én Baan, Zala m. Szalonak (Schlaining) Vas m. 25-én Nagy-Berki Somogy m. 27-én Sajtoskál Sopron m. 30-án Szigethvár Somogym., Lanzsér (Landsee) Sopronm., Csepregh Sopronm., Zircz Veszprém m., Mosony (Wieselburg) Vasvár Vas m., Karád Somogym.

Nyilt pósta.

— Tisztelt munkatársainkhoz! Fogadják szives köszönetünket eddigi szives munkálataikért, melylyel lapunkat megtisztelők. Kérjük továbbra is egyénkint és öszesen az ezutáni becses közreműködésre. Egyelőre lapunk tiszteletpéldányát folyvást küldendjük. Ellenben többen vannak, kik régóta nem keresték fel beününket tudositásaikkal, szíveskedjenek nyilatkozni, megmaradnak-e továbbá is kedves munkatársaink között? ellenkező esetben ne neheztéljenek, ha lapunk visszamarad.

Ajánljuk lapunkat szives hazafias figyelmökbe és ismerőseik köröbeni terjesztésre.

Lapunkat érdeklő tudósitásaikat röviden irva s gyorsan közölve szabadjon kérnünk. Viszonttalálkozásig!

— K. Gy. A. „Batthyányi csárda" leirását ugy, miként beküldé, nem adhattuk ki. Azonban ily körülményt elnem hallgathatunk s igy kivonatilag közöltük. A viszonttalálkozásig Isten önnal, A szerző nevét nem mondhatjuk meg.

— K. M. Berzencse. Az érdekes óvodai tudositás legközelebb jövend. A kivánt példánynyal mindenesetre szolgálunk.

— Sz. A. Vésén. A gyümölcs nemcsak megérett, de már aszaltatik is, amennyiben be van tálzva.

— B. K. Kunszent-Miklós. Elküldöttük.

— Gutenberg szerkesztőségének. Az általunk beküldött kézirattal mi történt? Kérünk szives felvilágositást.

— V. J. Eger. Üdvözöljük munkatársaink közt. Küldeményét felhasználandjuk, habár egy kissé hosszu is. Többire névre később.

— „Somogy" szerkesztője, Robos István urnak. Augustus és September hó folytán lapjának egy számát sem kaptuk, mi azonban folytatólag küldöttük. A lovagiasság szabályai szerint megkivánjuk, hogy ha ön megakarja szüntetni cserepéldányát, küldje vissza mieinket. Ha nem, kérjük utánpótolni.

TÁRCZA.

A koronát . . .

A koronát! koronát tehát a főre,
Hogy legyen őst alkotmányunk őre!
Hogy legyen, ki — ha vész zudul azt fejére
Bátran kiáltsa: „Magyarok előre!"

Ős alkotmányunk majd szilárdan állva,
Intő szavára bátran kelhet lábra . . .
Rég elhullt magyarok dicső munkái!
Az elbizott ellent tönkre alázni! —

S ha a bősz viharban, a döntő csatában . .
Csüggedni kezdesz — nézz fel, bizva bátran;
Tekints a királyra! a szt. koronára!
„Fel Magyarok! ujra a döntő csatára!"

Egyesült honfiak egyesült ereje,
Mindent kivivhat! kisem birhat vele!
Nézz fel, bizva, bátran a királyi főre:
Ő a haza őre! „Magyarok előre!"

H . . . . Z . . . .

Kanizsa-vár története.

Felolvastatott a kanizsai magyar társalgó körben Dr. Szukits Nándor által.

Folytatás.

A mit a felséges Isten egyszer elhatározott az kétség kivül meg fog történni, és meggyőződve vagyunk arról, hogy boszut fog állani a béketörő ottomán portán.

Servia, valamint Erdély, Oláh, és Moldvaország, Albania, Ragusza köztársasága és még más ezekhez tartozó vidékek már császári oltalom alá helyezék magukat, Bosznia és a többi határos európai tartományok ugyanazt hajlandók tenni. E kivül legkegyelmesebb császárunk a római szerb-német birodalomban egy általános birodalmi gyülést tartott, melyben a birodalmi rendek egyhangulag elhatározták a háborut addig folytatni, mig mind a két-tenger; a fekete és a fehér az ország határait nem képezik.

Ez okból ugyan ezen birodalmi rendek ő felségét, a koronaörököst, ki három év előtt mint Magyarország királya megkoronáztatott, római királynak is választották és koronázták, hogy igy magasztos atyjának halála után azonnal nemcsak örökös királysága tartományaiban, hanem a német birodalomban is az uralkodást szerencsésen megkezdhesse. Ámbár ugyan Francziaország a még több évig tartandó fegyverszünetet megtörve Németbont haddal lepte el, nektek is tudomásul juthatott Kanizsában, hogy azon hatalom eddig csak kárt vállott eme háboruban. Reméljük, hogy Isten segitségével ezen béketörő ellenség irányában mindenütt ugy fognak működhetni, hogy tettét még inkább megfogja bánni.

Igy állván a dolgok, nektek, ottoman harczosoknak, kik félelem és remény közt éltek, és sem segély, sem békekötésre kilátástok nincsen, erősségtekben pedig, mely csupán fából épült, épen nem bizhattok, miután már sokkal erősebb és nagyobb várakat bevettünk, szabadon hagyom a lakosoknak a helybeni maradhatást, vagy a kivándorlást. Még emlékezetekben lesz, hogy Eger, Székesfehérvár és Sziget megadták magukat nekünk, és hogy az őrséggel kötött egyezmény hiven megtartatott; másfelől pedig tudva lesz előttetek, hogyan jártak más városok, mint Ersekujvár, Buda, Károly-Fehérvár, Nizza, Viddin és egyebek, melyek nyakasan ellentálltak.

Okuljatok ezek sorsán és minthogy a már pusztitó éhség, hosszu és erős ellentállásra képtelenekké készül benne eket tenni, ne várjatok a végsőre, hanem kérjetek, mig nem késő, leghatalmasabb császárunknál kegyelmet, nehogy magatokat és nejeiteket makacsságtok által a kinem maradható veszélybe döntsétek, mert esküszünk az élő Istenre, hogy további ellentállás után minden kegyelem meg leszatagadva tőletek, es mi vesztetekre addig maradunk itten, mig egyetlen egy emberünk életben marad. E tárgy felett huszonnégy óra mulva feleletet várunk tőletek, legyen az bár milyen is; egyébbiránt szerencse s boldogság maradjon az igaz hivőknél."

Ezen felhivásra a határozott időben egy hirnök jött ki a városból, ki nagy lármával azon feleletet hozta, hogy készek a várost az utolsó csepp vérig védelmezni, esnék is a tüz rájok zápor gyanánt. A törökök ugyan is ujra kezdtek nagy ágyuikból hevesen lövöldözni, mit a császáriak hasonlóképen viszonoztak, és hogy a várbeliek lássák, mily kevésre becsültetik ellentállásuk, minden fegyveresen elfogott törököt bántalom nélkül küldének vissza a várba megadásrai felhivásokkal, mely felhivások a kapuk előtt is nagy mennyiségben szórattak ki az őrség és a lakosok részére. De a törökök ezen felhivásokat figyelembe se vették, hanem kemény kirohanásokat tettek, s iparkodtak titkos uton leveleket a portához küldeni gyors segélyezés végett, mi azonban nem sikerült. Több ilyen levélvivő közül egy bizonyos Czampo Hussain fogatott el a magyarok által, ki három levelet vitt, egyiket a nagyvezérhez, másikat udvarmesteréhez, a harmadikat pedig a boszniai basához, mely leveleknek tartalma az volt, hogy a várt, ha husvét előtt segélyt nem kapnak, tovább nem tarthatják. Ki is kérdezték aztán azon Czampo Hussaint, ki mindent a mi a levelekben állott megerősitette, és a vár rosz állapota felől még bővebb felvilágositást adott, ámbár kezdetben igen visszatartó volt, s nem igen akart beszélni. Miután többet nem tudtak belőle kihozni, Cziky István Győr altábornoka lefejeztette Czampót, hogy a többi törököket hasonló titkos levelek vivésétől elijeszsze, fejét pedig póznán a külső palánka kapuja elé tétette, következő török nyelven irt felirással: lássák meg szemeitek, ti kanizsai agák, hogy kiküldött levélvivőtök Czampó a magas portánál segélyt számotokra nem kapott, s ezért az örökkévalóság portáin keresztül a más világba költözött meglátandó, valjon nem hozhatna-e nektek segélyt a holdból? a törökök következő nap ezt megpillantván, nagyon elkeseredtek, s midőn már kétségen kivül láthatták, hogy szomoru állapotukról hitsorsosaiknak még hirt sem adhatnak, nagy lárma s majdnem felkelés támadt a városban, miért is a kapuk egész nap zárva tartattak, és egyetlen egy ember sem jött ki gyökereket s füveket szedni, a mint előbb szokták. Ezen nyugtalanság a várban a Basát azon határozatra birta, minden keresztény foglyot szabadon bocsátani, hogy ez által az élelmszerekkel, melyek ugy is drágák lenni és napról napra erősen fogyni kezdtek, hosszabb ideig es jobban beérnessék. Igy a keresztény foglyok a táborba jöttek, kik bizonyosnak állitották, hogy a vár még egyszeri felszólitásra bizonyosan megadandja magát, ugyanezt némely szökevény is bizonyitá. A császári tábornok tehát ujra felszólitá a várt levél által a megadásra. De mielőtt az alkudozások megkezdődtek volna, a várőrség a basa engedelmével oly erős kirohanást tett, a milyen előbb nem történt vala, noha a megszállók kevés kárára.

Minthogy ezen fölül a törökök megtudták, hogy a császáriak a Murán átkeltek, s igy minden reményöket a vár felszabaditására elvesztve látták, kérték a tábornokot, hogy engedje meg nekik, két törököt Boszniába küldeni, hogy a dolgok valódi állapotáról meggyőződhessenek, mielőtt ilyen fontos várat, mely a török birodalom kulcsának tekinthető, átadnának.

Ezen kivánságuk egyenesen megtagadtatott, és a vár megadása fölött rövid határozat követeltetett. A basa félvén, hogy az őrség az ő akarata nélkül is a várt átadja, két agát küldött a megszállók táborába, hogy az egri, székesfehérvári és szigeti szerződményekhez hasonlót eszközöljenek ki. Batthyányi tábornok elegendő teljhatalommal nem lévén ellátva, futárt küldött a császári udvarhoz bővebb utasitás végett. Ez alatt a feladási feltételek felett alkudoztak, és a törököknek azokat irásban kellett foglalniok, hogy a császáriak ebből láthassák, milyen szerződményt kivannak tulajdonképen.

Azonban a feltett irás, mely tiz pontot tartalmazott és melyet a basa-aga és még két török tiszt marczius hó 20-án a táborba hozott, több pontban különbözött az egri és és a többi szerződménytől; mire mindkét részről több napig vitatkoztak, és az alkudozások tovább folytak, mig Bécsből azoknak véghezvitelére marczius hó 24-én a császári tanácsos Pozzo elérkezett.

A törökök Hadschi Ahmet Sipahi házát jelölték ki a császári biztosoknak lakásul, melyben a basa-aga és más török tisztek azokat udvariasan fogadták, innen pedig a basa lakására vezették, hol a basa egész udvari népe, minden agákkal és tisztekkel török szokás szerint megtevé nekik az illendő tiszteletet, és miután a basa őket barátságosan fogadta, a következő beszédet intézett hozzájuk:

„Nagyon fáj lelkemnek, hogy magam és katonáim bátorságát s vitézségét ilyen hires és nevezetes várban kellően nem mutathattam meg. Tudjátok ti is, hogy ezen vár a kereszténység majdnem minden fejedelme által erélyesen és keményen ostromoltatott, s még sem vétethetett be. Azon időben a mindenható és magasztos Isten a német birodalom embereinek nem adott annyi kegyelmet, mint most Batthyányi és Zichy grófoknak. Én már 19 esztendeig lakom ezen vidékben és reméltem is, hogy a legnagyobb dicsőséggel, nem pedig ilyen szomoru állapotban mint a mostani, térendek vissza hazámba.

De fájdalom! az isteni végzés máskep határozta, ki állhat ellene? Nem titok, hogy a török porta annyi győzelem és diadal után a dicsőség legnagyobb fokát elérte, ugy, hogy majdnem a világ minden népe meghajlott előtte, sőt a római császárok is követeik által békét biztositottak maguknak nála: hova csak fordultunk, a győzelem kapui nyiltak meg előttünk; Kamienek, Podolszky és Zekrin várát igen rövid idő alatt meghóditottuk.

(Folyt. köv.)

Nyilttér.*)

Boldogult rokonunk széplaki Szép Károlynak végtisztesség adása alkalmával a minden oldalról tanusitott részvét feletti érzetünket el nem titkolhatván, édes kötelességünknek ismerjük nyilt s őszinte köszönetünket kifejezni Ngys. és Föt. Ettl István apát ur és a főtisztelendő papság, — a tekintetes városi nemes tanács tagjai, a helyben szállázoló t. katonai tisztikar, a dalárda, az izr. hitközség s mindenrendü és rangu polgárai e nemes városnak, kik személyes jelenlétük által részvétüket tanusitották és boldogult rokonunk iránti gyászszertartást emlékeztessé emelni kegyeskedtek, fogadják egyenkint és összesen ismételt köszönetünk őszinte kifejezését.

Teljes tisztelettel a boldogult Szép Károly összes rokonai.

Bizonyos R., helybeli nagykanizsai kereskedő boltjában megjelenvén, egy közönséges botot akártam venni és igy megpróbáltam többet, egy azonban, alig érek hozzá, elhasadt. Közelebbről megnézegettem s bizonyos jelét találtam az előbbi ragasztásnak, ő azonban érette 3 frtot követelt, mi különben egy frtos bot volt. Sőt kapitányi beavatkozást kért. Loyalis szellemü kapitány ur két szakértő ur által megvizsgáltatta és, engemet e méltatlan, jog- és embertelen követeléstől felmentett.

Önmagamnak tartozom elégtétellel, midőn e rosz hajlamot megróva, nyilvánosságra hozom, N.-Kanizsa, sept. 14. 1867.

FODRÓCZI EDE.

* Az itt közöltekért csak a sajtóhatóság irányában vállal felelőséget. Szerk.

ÜZLETI HIRNÖK.

NAGY KANIZSA, szept. 20. A legutóbb lefolyt üzleti időszakban a gabonaára minden oldalról egy kissé alábbszállt, mire a közlekedési fennakadás szolgált eszközül. A külföldieknek a magyarhoni termények iránti elidegenedése jelenlegi vasuti intézményeink eredeti állapotából ered. Nevezetes állomásokon nemcsak a raktárak hiányzanak; de még az ugynevezett kátrány-ponyvak is, ugy, hogy a drága gabnatermény az isten szabad ege alatt kitéve van az idő viszontagságainak, mi e héten is megtörtént. Várakoznak az időre, míg a termény rendeltetése helyére jöhet és a nedves zsákokban levők megszáríttathatnak, mint ez épen tőpiainkban van; igy könnyen megfogható, hogy a termény nagyrészt tönkre megy; és a vételhez nem sok kedv mutatkozik.

Jelenlegi árak alsó-austriai mérőként a helybeli piaczon: Buza 85—89 fonts 4 frt 50 kr., 5 ft 60 kr. Rozs 78—79 fontos 3 frt 20 kr., 3 frt 30 kr. Kukoricza 84—85 fontos 3 frt 20 kr. Árpa sertőzéshez való 70—73 fontos 2 ft. 50 kr. Zab 45—47 fontos 1 frt. 50—60 kr Pohánka első-rendű 2 frt — kr. Paszuly fehér 3 ft 50 kr., tarka 4 frt — kr. Gubó első rendű mázsája 10 frt 30 kr. Szilvapálinka 20 foku 21 frt — kr hordóval együtt, Törkölypálinka 20 foku 22 frt — hordóval együtt. Méz 18 frt — kr. Borkő 18 frt. — Nyersbőrök — frt, ökör- és tehénbőrök — frt. és bussabőrök — frt mázsánként.

Borok. fehér és vörös (schiller) 1862- és 1865-ki — vidékünkbeli — termés 5—6 frt. Villányi és szegszárdi fekete 1866. 9—14 ft. Uj hegyi bor vörös (schiller) és fehér 5 frt — kr. Balatonmellőki borok 1863- és 1865-iki fehér 12 frt akónként. Viasz 129 frt 10 kr. Kóc — frt — kr. Közönséges gyapju határőrvidéki ára — frt. Fehér rongy ára 8 frt 70 kr. fekete 4 frt 70 kr.

N.-kanizsai piaczi árak september 20.

Borso itczéje 16 kr. Lencse itczéje 10 kr. Bab itczéje 8 kr. Köles itc. 10 kr. Burgonya mérője 1 ft 10—20 kr. Marhahus fontja 17 kr. Juhhus fontja 12 kr. Sertéshus fontja 24 kr. Szalonna mázsája 42 frt — kr. Zsir fontja 44 kr. Lángliszt mázsája 11 frt 50 kr. Zsemlyeliszt mázsája 10 frt — kr. Kenyérliszt fontja 8 kr. Kukoriczaliszt fontja 5 kr. Árpadara fontja 16 kr. Köleskása fontja 10 kr. Rizskása fontja 18 kr. Faolaj fontja 60 kr. Repczeolaj fontja 32 kr. Lenmagolaj fontja 40 kr. Uj bor itczéje 10 kr. — Ó bor itczéje 16 kr. Pesti sör itczéje 14 kr. Kanizsai sör itczéje 10 kr. Gabona-pálinka itczéje 20 kr. Törköly-pálinka itczéje 30 kr. Szilva-pálinka itczéje 60 kr. Nyers faggyu mázsája 24 frt. — kr. Öntöttfaggyu-gyertya fontja 32 kr. Mártott fontja — kr. Szappan fontja 21 kr. 8 fontja 10 kr. Keményfa öle 7 frt 50 kr. Puhafa öle 6 frt — kr. Nyersfa öle 5 frt — kr. Faszén mérője 30 kr. Széna mázsája 1 frt 50 kr. Szalma m. 1 frt 50 kr. Kender fontja 40 kr. Len fontja 60 kr.

SOPRONI üzlettudósitás sept. 16. 1867. Mai hetivásár igen élénk volt és minden behozott gabna összevásároltatott. Az ár mintegy 15—20 krral emelkedett mérőnként, és pedig: buza mérője 5—6 frt. 80 kr. rozs 3 fr. 40—3 fr. 70 kr., árpa 2 fr 50—80 kr. zab 1 fr 60—80 kr, kukoricza 3 fr 40—75 kr. széna mázsája 1 fr és 1 fr, 30 kr. a szalma 75 kr.

Bécsi pénzárfolyam september 20.

5% metalliques 56.50; 5% nemz. kölcsön — 65.; 1860-ki álladalmi kölcsön 82. 40; bankrészvények 6.83; hitelintézeti részvények 180.50; London 123 50; ezüst ágio 121.50; arany darabja 5 frt 80 kr.

Felelős szerkesztő: **Wajdits József.**

HIRDETÉSEK.

A „Pesti biztositó intézet“,

mely gyors és illedelmes kármegtéritései által általános elismerésben részesül, biztosit a legjutányosabb föltételek és

legolcsóbb dijak mellett:

tüzkár ellen épületeket és azokban levő ingóságokat, szalmás gabna- és takarmány-készleteket, t. fözet alatt vagy szabadon.

jégkár ellen mindennemű földterményeket és

elemi károk ellen minden vizen és szárazon szállitandó javakat.

E hazai intézet jelen idényben a gazda urakat különösen

a szalma-gabona és takarmány tüz elleni biztositására

bátorkodik figyelmeztetni.

Az aláirt főügynökség fölkéri ezennel a t. cz. gazda urakat, hogy biztositásaik feladásával vagy hozzá, vagy annak minden nagyobb helységben létező ügynökeihez fordulni sziveskedjenek. A fölötttébb jutányos föltételekről legnagyobb készséggel adatik felvilágositás.

Kelt Sopronban, 1867. julius havában.

A pesti biztositó intézet soproni főügynöksége.

Müller P.

Biztositási felhivás

a „Victoria“ biztositó társaság igazgatósága Kolozsvárott.

T. Csery Imre urnak N.-Kanizsán. Különös örömünkre szolgál ezennel értesithetni, mikép N.-Kanizsa és környékére önt kerületi ügynökünkké kineveztük stb. — Pest, aug. 26. 1867. hazafias tisztelettel

A „Victoria“ biztositó társaság vezérügynöksége Pesten

Galgóczy m. k. Polák Béla m. k.

A midőn ügynöki kineveztetésemet a t. cz. közönségnek tudomására hozom, alkalmat veszek magamnak elmondani, miszerint e társaságnál biztosithatni tüzkár ellen, mindenféle lakházak, gazdasági épületek, kastélyok, templomok, tornyok, azokban a harangok, gyárak, műhelyek, azok felszerelvényei, készletek, gyártmányok stb. butorok, áruczikk raktárak, gazdasági készletek, magtárban gabona, szalmás gabona, takarmány, széna, mindenféle baromállomány bennégés ellen.

A biztositási dijak a legolcsóbbra szabvák; egyszerre több évre kötött biztositásoknál különös kedvezések engedtetnek.

A „Victoria“ egyike lévén a legfiatalabb biztositó intézeteknek, igyekezni fog jó hirnevét a kártéritések alkalmával is méltányosság, igazság és gyors fizetés által megalapitani. — Feladmányi ivek ingyen adatnak; mindenféle felvilágositások- és utasitásokkal a legszivesebb készséggel szolgálok.

Értesités!

Egyszersmind van szerencsém ajánlani jól felszerelt Füszer, anyag, festék, norinbergi, játék és papiros kereskedésemet, nagy választékban finom szappan és illatszer, vadász-készletek, dohányzó-szerek, finom tajt-pipák, iró- és rajz-eszközök, mindenféle kefék és kefekötő készitmények, mindennemű ásványvizek, vetemény- és virágmagvak. Különösen czukor, kávé, rhum, thea, valódi syrmiai ó szilvorium, liqueur, val. amer. petroleum és legfinomabb asztali olaj-raktárát. Az áruczikkek valódiságáért és jóságáért kezeskedve, jutányos és becsületes kiszolgálat mellett a legjutányosabb árak szabatnak. — A t. cz. közönség minél gyakoribb megrendeléseit kérve

maradok tisztelettel **Csery Imre,**

ugy is mint a „Victoria“ bizt. társ. ügynöke, N.-Kanizsán, a Korona vendéglő mellett.

ZERKOVITZ W. és A.

Nagy-Kanizsán.

Gyarmat-, festék- és borkereskedés.

Valódi amerikai petroleumnak nagy raktára.

Felvállalunk bizományokat bel- és külföld, minden irányában.

Üveg-, porcellan- és tükör-kereskedésemet

mely a volt Wajdits-féle könyvkereskedés helyiségében az „Arany Korona“ vendéglő átellenében létezik Nagy-Kanizsán.

Tisztelettel ajánlom a t. cz. közönség szives részvétébe, egyszersmind jelentem, hogy ablakokat uj és régi épületekhez mindennemű csehországi üvegből bemetszek, aranyrámákat tükrökre, s képekre készitek és pedig feltünő olcsón, mivel gyári összeköttetésem Csehországban igen előnyös. Szállitmányaim a legjobb és legolcsóbb gyárakból történnek.

Teljes tisztelettel **Mattinsky Sándor,** üveges.

Érczkoporsók,

sirkövek és siremlékek,

N.-Kanizsán, főutcza, Grünhut-féle házban.

Az érczkoporsók a iláddabbak és tartósabbak a fakoporsóknál és azon előnynyel birnak, hogy semmivel drágábbak. — A sirkövek és siremlékek mindennemű fehér és vörös márvány, gránit és homokkőből kész ivék, ajánlja a legjutányosabb áron. Ajánlkozik szinezett és aranyozott feliratok, rendelés és rajz szerinti készitésre. Kapható e kivül mindenféle épitmények, ablakok, ajtók, lépcsők, s obrok és diszitményekre való kőművek a legjutányosabb áron.

Weissberger Zsigmond.

Alólirott tisztelettel jelenti, hogy elvállal

gépeket kijavitásra,

ugyszinte mindennemű

lakatos munkákat,

nemcsak egyes megrendeléseknél, de uj épületeknél is pontosan, jól és lehető jutányosan, mire nézve számos megrendelésre kéri a t. cz. közönséget

Savel János,

gépész és lakatos N.-Kanizsán, a „Zöldfa“ vendéglő mellett.

SEILER PÉTER,

órás és erőművész

tisztelettel jelenti a nagyérdemü közönségnek, miszerint a legujabb műszakkal ellátott országosan és több helyen megvizsgált

fekirányos torony- és várórákat

szépen és tartósan elkészit s azokat különféle nagyságokban a legjutányosabb ár mellett eladja.

Több nagyobb városban szerzett bizonyitványokkal birván, azon reménynyel kecsegteti magát, hogy a reá bizandó megrendeléseket a legnagyobb gyorsasággal és teljes megelégedésre hajtandja végre.

Kéretnek a tisztelt megrendelők, hogy a megrendelés alkalmával a leendő számlapok mennyiségéről, valamint szinte és másodlik harangnak sulyáról értesiteni szives edjenek. — A helyt hol mindenféle **függő-, cylinder- és horgonyórák** a legjutányosabb áron kaphatók és jótállás mellett mindennemü órák **kijavitásra** e fogadtatnak. van a főtéren a „Szarvas“ vendéglő és **Reindl-féle kávéház között Nagy-Kanizsán.**

Fesselhofer József

figyelembe ajánlja, N.-Kanizsán a városház épületében fekvő kereskedését, melyben mindenféle áruczikkek nagy választékban, jutányos ár mellett találhatók fel, névszerint:

a legfinomabb czukor, kávé, thea, rum, aixi olaj, chocoladé, rizs, árpakása, maccaroni, Milly-, Apolló-, Paraffin, siklósi gyertya és szappan, pesti hengermalmi liszt és dara, bel és külföldi borok, asztali kávés és theás porcellan edények, finom tajtékból készitett dohányzó szerek és sertoiruk.

Ugyanott kaphatók továbbá: **Korneuburgi marhatápláló por és üdítő uedv. Popp anatherin szájviz, és mindennemű pipere szerek. Ottoh Lipót-féle csúz elleni ír (limentum equi) lovaknak.**

Guttmann Riss-féle Patkány, egér, büdösféreg és csótány-irtó szer. Lázár-féle büdöske vesztő por és fogtinkturája. Zacherl-féle balhapor, Török-féle fog-szivarkák és fehér mell syrup, valódi Pagliano syrup, Dr. Pearze Edw. és Daubier-féle gyomor szesz, angol hártya papir befőzött gyümölcs üvegek bekötözésére.

Metszett üvegek,

Gazdászati s kerti vetemény magok;

nemkülönben budai *Neuwerth, Deák, Széchenyi, Hunyady-féle keserü viz, alapi, ivándái, gleichenbergi, marienbadi, pilnai, parádi, rohicsi, szelti és sajdschitzi ásványvizek, valódi amerikai petroleum,* és nagy választékban *különféle lámpák.*

Ugyanott van az „első magyar általános (tüz-, jég- és élet-) biztositó társulat“ ügynöksége; szabadalmazott lőpor, ón, — salétromárulás. M. k. marmarosi marha só fő raktárn.

Istriai marha só és belgiai Paraffin kenőcs-raktára, továbbá kaphatók Strachino, Parmesan, Ementhali, Groji és Liptai sajtok, fris hollandi huringek és sardinák, angol, franczia és Kremsi mustárok.

Mattosch József,

férfiruha szabó Nagy-Kanizsán ajánlja prestl s párisi minták szerint kitünő kelmékből készült s nagy választékban levő

férfi öltönyeit

a legjutányosabb árakon.

Megrendeléseket pontosan teljesit. Boltja van: Fünt, Wlasich-féle házban 451. sz. a.

Bognár Mihály

svéd- és másnemü kályhakészitő, ajánlja dusan felszerelt

kályha-raktárát,

a legtávolabb vidékekre is elfogad jutányos megrendeléseket és pontosan teljesiti s maga helyezi el.

Régibb kályhák kijavittatnak vagy kiosztatnak lehető legolcsóbb árért.

Raktára van: Szentgyörgyvári utca 882. sz. saját házában.

Rosenberg János és Welisch J.

Füszer-, anyag-, festékáru és magkereskedése,

nagyban és kicsinyben, ezelőtt Tarnok-féle, most tulajdon házukban, főutcza 468. sz. Nagy-Kanizsán, ajánlják üzletüket szives megrendelésekre, melyeknek teljesitésében valódi jósággal jutányos áron szolgálnak.

Marschall József,

asztalosmester Nagy-Kanizsán,

a „Zöldfa“ vendéglő közelében.

Ajánlja jól válogatott asztalosmü raktárát minden nemben ugy, mint a legválasztékosabb, elegansabb butorait. Szinte elvállal épitkezéseknél mindenféle asztalos munkákat a legelfogadhatóbb áron.

Belus József

gyógytárában N.-Kanizsán kapható:

Fogszivarkák fogfájás ellen, feltalálta Török József gyógyszerész, Ára egy nagy dobooznak 1 frt, kisebb 50 kr.

Cail Crême szeplő s májfoltok ellen, csalhatatlan gyógyszer, egy üveg ára 1 ft.

Engelhofer G. J. gyógy rejü havasi növényekből készült izom és ideg essentiája. Egy üveg ára 1 frt.

Anatherin száj-gyógyviz Popp G, gyakorlati fogorvostól Bécsben. — Egy üveg ára 1 ft 40 kr.

Stájer növény nedv (Kräuter Saft) mell és tüdőbetegek számára, ára 87 kr.

Jovanovics Mikl s a fogfájdalom minden nemeit enyhitő **fog-tinkturája.** Nagyobb üveg 1 ft. kisebb 70 kr.

Grimault et Comp. párisi gyógyszerésztől a következő gyógyszerek:

Iblanyos torma-szörp. (Syrupus armoraciae jodatus) ára 2 ft 50 kr.

Vastartalmu **chinahéj - szörp** (Syrupus chinae cum ferro,) ára 2 fr.

Moll Seidlitz pora egy dobox ára 1 frt 25 kr.

Bilini czukorkák gyomorégés ellen — ára egy nagy doboznak 84, kisebb 42 kr.

Iblanyos szappan ára 70 kr, Graphit szappan ára 50 kr. Benzoe szappan 50 kr, Camphor szappan 50 kr, Kátrány (Theer)-szappan 40 kr. Kén (Schwefel)-szappan 40 kr, Glycerin szappan 80 kr.

Árverési hirdetés.

A kis-komáromi uradalomhoz tartozó sámsonyi vendégfogadó folyó évi november hó 25-én Kis-Komáromba tartandó árverésen három évre haszonbérbe fog adatni, melyre a venni szándékozók ezennel meghivatnak. A haszonbér kezdetét veendi 1868. évi april hó 24 én. — Kelt Kis-Komáromban aug. hó 25. 1867. 4—6

Az uradalmi tisztség.

Keller Ignácz,

czipész mester.

E lapok szerkesztőségének tőszomszédságában, Grünhut-féle házban Nagy-Kanizsán. Ajánlja dús választéku férfi kész csizmáit, férfi, női és gyermek czipőket s mindennemü be vágó munkáit jól és jutányosan kész iti, mire nézve számos megrendelést kér.

WEISZMAYER M.

Nagy-Kanizsán.

Idényszerüleg berendezett raktárát ajánlja a t. cz. közönségnek és pedig mindennemü férfi és női ruhaszöveteit, hölgymente, köpeny, paletot-k és jaquek, ugyszinte kerkendők és nyakkendők és shawlok raktárát.

Nagy mennyiségü valódi rumburgi, hollandi és sléziai vászonnemüit, asztal- és ágyteritékeit, ügyszinte mindenféle fehérnemüit. — Továbbá nagy mennyiségü gabona-zsákjait és ponyva-vásznait a legjutányosabb árakon.

Kereskedése a „Korona“ vendéglő átellenében van.

Az őszi és téli idényre gyorsan, csinosan és olcsón készit mindenféle

férfi öltönyöket,

különösen magyar szabásu és csinóros darabokat a legkielégitőbb kiléssel

Balázsovits János,

férfi ruha készitő Nagy-Kanizsán, a városi templom mellett.

Milhofer Sándor,

aranymüves Nagy-Kanizsán.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát arany- és ezüst, férfi és női ékszerekben, a legjutányosabb árakon, jótállás mellett. Régi arany és ezüst, ugyszinte drágakövek és gyöngyök a legmagasb értékig elfogadtatnak.

Eisinger Henrik,

az „arany csillaghoz“ czimzett legnagyobb divatára N.-Kanizsán.

Tisztelettel ajánlja a legujabb és legfinomabb hölgy- és uri öltöny-kelmét. Valódi rumburgi, hollandi, creas, sléziai vászon és minden fehérnemü raktárát. A legnagyobb választékban levő **kész női öltönyeit** u. m. finom bedulnok, köpenyek, paletok, jaquek és valódi prémes hölgymenték s mindezt a legszolidebb és jutányos áron.

Fehér György,

czipész mester.

Ajánlja magát a t. cz. közönségnek mindennemü **csizmák, férfi-, női- és gyermekczipők** jutányos elkészitésére. Különösen jótáll azoknak alkalmas és kényelmes, ugy csinos megcsinálásáért. **Lakik:** Főutcza 15 sz. gr. Zsombor-féle házban Nagy-Kanizsán.

Norinbergi és rövidáru kereskedés nagyban és kicsinyben

Sommer Józsefnél

N.-Kanizsán.

Ajánlja legjobb minőségü árukkal berendezett raktárát a legjutányosabb áron.

A szüret alkalmával szinte ajánlja préssákjait, kánlap (Einschlag) és pecsétviaszkjait.

Alkalmilag tisztelettel megemliti, miszerint régóta az „Anker“ élet- és jövedék-biztositó társulatnak főügynöke lévén, azon kellemes helyzetben van, hogy a legjutányosabb dijszabással szolgálhat.

Knorczer Rezső

vendéglős ajánlja „ZRINYIHEZ“ czimzett vendéglőjét Kakonyán.

Izletes ételek és italok gyors, tiszta és jutányos kiszolgálása által reméli a t. cz. közönségnek minél nagyobb számbani látogatását.

Wajdits József kiadó-, lap- és nyomdatulajdonos Nagy-Kanizsán.

Mai számunk mellékletei: „Előfizetési-felhivás“ és „Árjegyzék“.